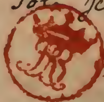
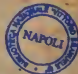
EXAMEN
JURIDICO-THEOLOGICUM PRÆAMBULORUM
ADM. R. P. SEBASTIANI A S. PAULO
AD EXHIBITIONEM ERRORUM,
DANIELI PAPEBROCHIO S. I. T.
ab illo imputatorum,
Tribus Responsionum partibus præponendum.

AUCTORE NICOLAO RAYÆO
ejusdem Societatis similiter Theologo.

ANTVERPIÆ MDCXCVIII.
APUD VIDUAM ET HEREDES HENRICI THIEULLIER.

AD LECTOREM.

Anctus Gregorius, Nyssenus Episcopus, de libris pro Basilio contra Eunonium edendis fratrem suum Petrum Sebastenum Episcopum consulens, sic scribit: *Sæpius interpellatus à multis, qui aliquo veritatis zelo tenebantur, quod fama jam, nescio quomodo, vulgaverat, me adversus blasphemum Eunomium refutationem confecisse; è re fore judicavi, ante omnia te super hoc consiliario uti; num scilicet opus evulgandum, an aliud consilium capiendum sit. Quod ancipitem me reddit; est istud. Cum, sub ipsam S. Basilii mortem, librum Eunomii accepissem; corde adhuc desiderio illius æstuante, & ob communem Ecclesiarum calamitatem admodum dolente; Eunomius autem, non solum ea quæ ad sui dogmatis perversitatem stabiliendam conducunt, attulerit; sed plus diligentiæ in conviciis adversus Patrem nostrum ejaculandis studiose posuerit; exasperatus contumeliis ab eo effusis, alicubi nonnihil iræ & bilis contra scriptorem ostendi. Cum autem pleriq; aliam fortassis persuasionem habeant, quasi eo simus ingenio, ut eos qui petulanter contra nos insurgunt, æquo & patienti animo sustinere, & ex disciplina S. Basilii moderationem in moribus, quoad licet, exhibere soleamus; metui ne ex his, quæ contra hunc adversarium scripsimus, lectoribus novi appareremus, tamquam qui ad calumniatorum convitia facile inflammemur. An forte, ne tales habeamur, obstabit, quod non pro nobis, sed pro probrosis in Patrem nostrum dictis irascimur? Nam in ejusmodi rebus majorem forsitan veniam mereetur succensere, quam moderate agere. Si vero primordia orationis quasi à certamine aliena existimantur, spero eum, qui judicio pollet, non gravate orationis nostræ institutum probaturum. Neque enim decebat, ut magni Basilii famam & existimationem, ab adversario maledice laceratam, indefensam relinqueremus. Turpe enim & generoso animo prorsus indignum*

 ar-

arbitrati sumus, cum hostes suam absurditatem non occultent, nos veritatem non liberrime profiteri.

Ad hæc S.Petrus, inter alia, sic respondet: *Bilis & acrimonia orationi inspersa, salis vicem & gratiam sensibus animæ præbet .... Bono igitur animo esto, ceu præclarum exemplum posteris factus, quomodo probos filios, erga bonos parentes, affectos esse oporteat.* Ante dixerat: *Videtur ille ab initio homicida, qui in Eunomio locutus est, contra seipsum accurate gladium exacuisse.* Sic Sancti illi ad invicem. Sed an non possum ego, paucis mutatis, hæc eadem cum Nysseno dicere, dum paro hocce opusculum pro Rev.P. Papebrochio edere adversus Rev. P. Sebastianum à S.Paulo? Sane in iisdem fere scriptum est adjunctis; in uno tamen valde dissimilibus, quod Eunomius Cyzicenus Episcopus, Basilii insectator, novam hæresim mundo invehens, pro ea decertaverit; Pater vero Sebastianus, Ordinis sui Carmelitani Provincialis, Papebrochii accusator, veterem quatuor seculorum de Eliana successione opinionem conatus fuerit propugnare; tam in hoc excusandus, si solum id egisset; quam ille execrandus, etiamsi Basilium non fuisset insectatus: & ideo quàm unus meruit odium orthodoxorum omnium, ex eo quod solus peccavit; tam alter, in eo quod cum multis erravit, dignus est commiseratione potius quam increpatione. Sed si Eunomio, in Patrem Nysseni spiritualem maledicta jacienti, potuit hic irasci, imo & acerbe in eum scribere, quamvis ille esset Episcopus; potui ego in Sebastianum, singulis fere paginis convitiatum aut calumniatum commoveri Papebrochii Discipulus. Non extant quidem Eunomii libri, nec nisi ex Nysseno divinare possumus quomodo ille Basilium habuerit; sed extant, & toto Christiano orbe vulgati longe lateque sunt libri P.Sebastiani, quibus Papebrochium explodit ut ignorantem, traducit ut mendacem, defert ut hæreticum; & si quid his pejus est. Hæc, Erudite Lector,

con-

considera & cogeris mihi respondere eadem, quæ Petrus supra respondit fratri suo Gregorio; imo ubi opusculum meum totum perlegeris, cum eodem dices: *Videtur ille . . . . . qui in P. Sebastiano locutus est, contra seipsum accurate gladium exacuisse.*

SUMMA PRIVILEGII REGII.

CUm *Dominus noster* CAROLUS II, *Dei Gratia Hispaniarum Indiarumque Rex Catholicus, atque Brabantiæ Dux, mihi* Danieli Papebrochio, *Societatis Jesu Sacerdoti, per litteras patentes, signatas* 1692, 23 *Februarii, concesserit Privilegium, cuicumque à me eligendo Typographo communicabile, pro imprimendis* Actis *Sanctorum, & quibuscumque eo spectantibus scriptis, permitto* Viduæ Henrici Thieullier, *Typographo ac Bibliopolæ Antverpiensis, ut possit imprimere ac distrahere* Examen Præambulorum, ad Exhibitionem errorum mihi objectorum, auctore P. Nicolao Rayæo, nostræ Societatis Theologo. *Actum Antverpiæ die* 1 *Martii*, 1698.

FACULTAS PROVINCIALIS.

INfrascriptus *Societatis Jesu per Flandro-belgicam Præpositus Provincialis*; potestate mihi facta ab *Adm. R. P. N. Præposito Generali Thyrso Gonzalez*, & ex sententiâ trium nostræ Societatis Theologorum, qui infrascripta recognoverunt atque approbarunt; permitto ut imprimatur vulgeturque *Examen Præambulorum ad Exhibitionem errorum P. Danieli Papebrochio Societatis nostræ Theologo imputatorum, per Adm. R. P. Sebastianum à S. Paulo, Ordinis Carmelitarum, Auctore P. Nicolao Rayæo nostræ item Societatis Theologo.* In quorum fidem hasce, manu mea subscriptas & Officii sigillo munitas, dedi Antverpiæ, VII Januarii MDCXCVIII.

LUDOVICUS HAVET.

Locus † sigilli

EXAMEN

EXAMEN
IURIDICO-THEOLOGICUM
PRÆAMBULORUM
ADM. R.P. SEBASTIANI A S. PAULO
ad Exhibitionem errorum,

Danieli Papebrochio S. I. T. ab eo imputatorum.

AUCTORE NICOLAO RAYÆO
ejusdem Societatis similiter Theologo.

PRÆFATIO.

Adm. Reverende Pater Sebastiane,

Uamquam R.P. Papebrochius Tibi tam plene cumulateque responderit, ut tulerit omne punctum, & nemo sit æquus rerum æstimator, qui non damnet Tuam in accusando inconsiderantiam & temeritatem: tamen cum ipse, festinans ad rem venire, prætermiserit respondere ad tua quinque Præambula; ego ad hæc examinanda prosilio non quod magni momenti instar habeant, sed quod sic præterita silentio, aliquam Tibi Tuisque gloriandi materiam relinquere videantur. Etenim, quemadmodum naufragi jam, & in mediis natantes fluctibus, etiam putridam tabulam & quidquid fors manibus obtulerit, avidè arripiunt ad enatandum; sic & Vos, Papebrochii Responsionibus obruti, hoc unicum ipsius silentium fortasse arripitis, ut imperito vulgo persuadeatis, vim vestrarum accusationum nondum esse debilitatam. Et certe, Pater admodum Reverende, Tu ipse mihi videris, jam inde ab initio, omne in istis Præambulis collocasse præsidium, quoniam *generalia* dicis esse *principia, quibus se omnis probus & sincerus veritatis amator, in describendis Sanctorum gestis & actis, nec non aliis quibusvis sacris historiis, conformare tenetur.*

2 Hæc igitur causa est, cur Præambula ista à P. Papebrochio fuisse refellenda semper duxerim. Quia autem cum diutius à prosequendis Sanctorum Actis avocari multi nefas esse censent, propterea ego, recens ipsi adjunctus socius, hanc suscepi provinciam. Qua in re etiam Tibi, R.P. Professor, gratum fecisse me autumo: nam Te tam duro liberavi Adversario. At verò, quantum hic Tibi erigitur animus,

tantum mihi deprimitur: quippe cum considero Tuum cavillandi criminandique artificium, tum primum intelligo quam arduum opus & periculosæ plenum aleæ aggrediar. Quid enim Tibi potest esse facilius, quid magis in promptu, quam me (hic præsertim ubi de rebus, in quibus falli potest Ecclesia, differendum est) falso insimulare hæreseos, vel certe violatæ reverentiæ, sicut Papebrochium insimulasti tam sæpe? Id vero ne possis tam commode, neve magnopere noceat accusatio mihi Tua, visum fuit hic Tibi meam de Pontificis sive Ecclesiæ auctoritate declarare sententiam. Eo enim semper potero Lectorem remittere, si me læsæ Pontificiæ auctoritatis reum agere conatus fueris. Arrige itaque aures, R. P. Professor.

3 Fateor ego atque etiam profiteor, & præ me fero, Pontificem Romanum, vel sine Concilio œcumenico, erratum nullum admittere posse in dirimendis Fidei controversiis; neque in sensu librorum hæretico catholicove declarando; neque in condendis decretis morum; neque in approbandis Religiosorum Ordinibus; nec denique in Sanctis canonizandis. Verum in particularis facti quæstionibus, quæ ex hominum testimoniis decidendæ sunt, errare posse Summum Pontificem, teneo & constanter assevero, cum Jurisperitis omnibus Theologisque, imo cum ipsis Summis Pontificibus, qui id ipsum sæpe testati sunt. Inter alios Alexander III, *in cap. 5: de Rescriptis* ait; Patienter sustinebimus, si non feceris, quod fuerit prava nobis insinuatione suggestum. *Et in cap. 29, de sententia excomm.* dicit Innocentius itidem III, Judiciū Dei veritati, quæ nec fallit, nec fallitur, semper innititur; judicium autem Ecclesiæ nonnumquam opinionem sequitur, quam & fallere sæpe contingit & falli. Ubi Pontifex agit de illo, qui sententiâ excommunicationis irretitus ob Clerici percussionem, aliqua in mortis articulo dederat argumenta pœnitentis animi, & subjungit: *Sæpe contingit, ut qui ligatus est apud Deum, apud Ecclesiam sit solutus; & qui liber est apud Deum, Ecclesiæ sententiâ sit innodatus.* Ob eamque rationem Eruditissimus D. Nicolaus du Bois, quem Lovanii vidimus consuli ab omnibus, tamquam utriusque Juris oraculum, scribens in Actus Apostolorum *q. 15, art. 9* ait: *Nihil notius est, quam quod sæpissime in impetrationibus dispensationum, beneficiorum, officiorum quoque ecclesiasticorum, supplicantes diversimode imponant Pontificibus, sicuti in materiis temporalibus imponunt Regibus. Ac propterea adversus illos emanarunt plures Ecclesiasticæ Constitutiones, ut cap.* 8. 19. 20. 27. 42 de Rescriptis: *& expressi in Imperatorum legibus tituli:* de precibus Imperatori offerendis, *Si quis contra jus vel utilitatem publicam.*

4 Reverende Pater, censen' fieri posse, ut hic mihi non veniat in mentem Brevis illius Apostolici, in quo Clemens X commemorat, PP. Carmelitas Discalceatos imposuisse Decessori suo Clementi IX, quando ei retulerunt, quod *à civibus & incolis loci de Bilbao desideraretur nova fundatio* (Conventus Ordinis sui) *& quod reditus, ex legato seu hereditate Mariæ de Aguirre provenientes, & civium pietas, ad alendos duodecim Fratres sufficere possent?* Profecto locus est qui in hanc rem conveniat quam qui maximè. Nihilominus imperavi egomet mihi illum prætermittere, tum quia nolo in hoc ulcere tamquam unguis existere, tum etiam quia quæ attuli usque adhuc, satis conficiunt, non esse Pontificem in particularis facti quæstionibus falli nescium, neque exigere ut talis habeatur. Scio quidem ignorantiam hujusce rei in S. Theologiæ Professorem cadere non posse.

se; sed quoniam ista scribo etiam aliis, qui in Theologico pulvere versati non sunt; necesse erat ut locos saltem aliquos in medium adducerem. Noli ergo putare, me id eo egisse, quod scientiæ Tuæ theologicę diffiderem. Novi enim legisse te apud D. Thomam, Quodlib. 9 Art. 16. *In sententiis quæ ad particularia facta pertinent, ut cum agitur de possessionibus, vel de criminibus, vel de hujusmodi, possibile est judicium Ecclesiæ errare, propter falsos testes.*

5 Jam vero dic mihi, amabo, quid sunt Sanctorum Acta (ago de Actis illis, quæ non sunt Ecclesiæ divinitus patefacta vel explicitè vel implicitè) quid, inquam, sunt Sanctorum Acta, nisi quæstiones particularium factorum? Certe ex nudis hominum testimoniis ea dirimenda sunt, non ex litteris sacris Apostolorumque traditionibus, ut constat. Quid igitur consequens est, nisi in iis labi posse Pontificem? Atque hoc plus etiam satis videtur esse ad intelligendam tuorum Præambulorum falsitatem. Verumtamen ne contemptum Te à me putes, juvat omnia quinque examinare aliquanto uberius. Quod dum facio, decretum est mihi longe recedere ab pseudo-Eliano spiritu, id est, Te habere multo clementius, quam Tu P. Papebrochium habuisti.

PRÆAMBULUM PRIMUM.

Summorum Pontificum Bullis aliisque Litteris Apostolicis summa debetur à Catholicis deferentia, fides & observantia humana.

EXAMEN.

6 Gaudeo, R.P. Sebastiane, quod hic in ipso examinationis aditu sese offerat occasio ostendendi fidelitatem meam. Etenim si ego hoc tuum Præambulum vellem, non dico jam fraudulenter immutare (sicut Tu propositiones Papebrochianas plus vice simplici immutasse convinceris) sed tantum intelligere prout ipsum jacet, non habita ulla ratione adjunctorum; an non possem illud traducere tamquam erroneum, suspectum, scandalosum, & piarum aurium offensivum; & in Te tam attrociter debacchari, quam Tu debacchatus es in P. Papebrochium? Certe nihil mihi fuerit facilius.

7 Agedum, faciamus periculum. Tuum hoc Præambulum indefinitum est & doctrinale, ut loquuntur Dialectici, atq; adeo universaliter accipiendum; perinde ac si dicas: *Omnibus summorum Pontificum Bullis, aliisque litteris Apostolicis omnibus, summa debetur à Catholicis deferentia, fides, & observantia humana*; ubi τὸ *humana* non solum observantiam afficit, verum etiam fidem; id quod negari haud potest. Hinc sequitur ineluctabiliter: Ergo etiam Bullis Pontificum aliisque Litteris Apostolicis, continentibus materiam fidei, summa secundum Te debetur à Catholicis fides humana. Subsumo: Atqui Bullæ Pontificum aliæ

que Litteræ Apostolicæ, continentes materiam fidei, sunt ipsa puncta fidei: sic enim Episcopi Galliæ datis ad S. Leonem litteris profitentur, *se Apostolica illa Scripta* (quibus Leo hæresim Eutychetis damnaverat) *tamquam symbolum Fidei suscepisse.* Ergo secundum Te, punctis Fidei summa debetur fides humana. Subsumo iterum: Atqui humana fides, etiam summa, non est divina, nec supernaturalis, nec meritoria, nec certissima, nec talis *cui non potest subesse falsum.* Item (nisi forte Semipelagianam secteris hæresim) *non est humana salutis initium & radix omnis justificationis, sine qua impossibile est placere Deo, & ad filiorum eius consortium pervenire.* Hujus subsumpti veritas patet in promptuque est omnibus. Ergo fides, quæ secundum tua principia punctis Fidei debetur à Catholicis, non est divina, nec supernaturalis, nec meritoria, nec certissima, neque talis *cui non potest subesse falsum*, contra ac exigit Tridentina Synodus Sess. 6 cap. 9. Item contra eamdem Synodum Sess. 4, cap. 8, non *est humana salutis initium & radix omnis justificationis, sine qua impossibile est placere Deo, & ad filiorum ejus consortium pervenire.* Vide, R. Pater, quo te possim redigere: sed juvat progredi longius.

8 Ex Præambulo tuo, universim accepto, sequitur ut à Catholicis fides humana debeatur punctis Fidei, quemadmodum jam ostendi. Ergo sequitur ulterius, ut Fidei puncta non sint patefacta à Deo, quia à Deo patefacta si sint, jam fides divina ipsis debebitur, nullo modo humana. Ergo puncta Fidei patefacta sunt à nudo homine. A quo autem homine? Certe, P. Sebastiane, Christianus cum sis, non potes non fateri pleraque Fidei puncta esse patefacta à Christo. Ergo debes assentiri Theodoro Coriario, Paulo Samosateno, aliisque hæresiarchis, & Turcis ipsis, Christum esse nudum hominem omnisque divinitatis expertem: & sic magis impius cogêris esse quam Ariani; qui, licet Christo divinitatem ademerint, numquam tamen eo progressi sunt, ut aliquid ponerent unde eum esse nudum hominem sequeretur. Ergo ulterius debes admittere, Beatissimam Virginem, quam veneraris Carmeli Præsidem, non esse Θεοτόκον sive *Dei genitricem.* Item Sacrosanctæ Eucharistiæ non esse tribuendum cultum latriæ. Mitto deducere ceterorum corollariorum portenta, quia jam nunc, (ut Catholicum decet) exhorruisti, steteruntque comæ; & universim acceptum Præambulum, ex quo ceu vitiato fonte illa profluunt, pietas tua Catholica ultro jam execratur, secundum prudens illud S. Augustini monitum, lib. 2, de adulterinis conjugiis, *Muta antecedentia, si vis cavere sequentia.*

9 Quid jam tibi videtur, Reverende Pater? An si ego tua vellem premere vestigia, non possem potiori jure tibi hæreseos dicam scribere? An illa impia, blasphema & hæretica corollaria non possem invidiose amplificare, adductis Pontificum decretis, sanctionibus Conciliorum, & SS. Patrum auctoritatibus? An non possem in Te bonorum omnium concitare odium? An non possem etiam suspicionem multis injicere, te non refugere ab admittendis illis tam detestandis corollariis? Ad hoc ultimum consequendum, dicerem, Te (verene an falso, dijudicent Tui) esse acerrimo ingenio Professorem, optimo judicio, prudentiâ admirabili, Theologiæ scientiâ prope Angelicâ, summâ argutandi peritiâ, adeo ut fidem facerem non posse prudenter præsumi, talem ac tantum Sacræ Theologiæ Professorem ignorasse, quod ea corollaria delitescerent in eo primo Præambulo, veluti in semine

ac radice? Sed religio mihi major est, quam ut me tali flagitio alligem. Quapropter gaude, Pater Reverende, & age gratias Deo immortali, quod Tibi tam fidelis obtigerim adversarius, qui non tantum non sum in tuas iturus artes, verum etiam, sensum Præambuli tui explanaturus Catholicum. Audite igitur omnes, quibus veritas cordi est.

10 Primum illud P. Sebastiani à S. Paulo Præambulum, *Summorum Pontificum Bullis aliisque Litteris Apostolicis summa debetur à Catholicis deferentia, fides & observantia humana*, etiamsi indefinitum sit & doctrinale, non tamen universaliter intelligendum est, sed tantum particulariter, ita ut sensus sit: *Aliquibus summorum Pontificum Bullis aliisque Litteris Apostolicis, iis videlicet quibus non continetur materies divinæ fidei, summa debetur à Catholicis deferentia, fides & observantia humana*. Id quod patet, tum ex adjunctis Personæ apprime Catholicæ, tum etiam ex serie & contextu totius operis. Ecce Reverende Pater, quam ego sim fidelis, quam candidus, quam sincerus, &, ut verbo dicam uno, quam dissimilis Tui.

11 Hic mihi videor videre Te triumphantem & gaudio gestientem incredibili, non tam propterea quod me adversarium nactus sis, quam quod tuum Præambulum hoc sensu explicatum admitti à me putes. Sed erras, mi Pater, & vehementer quidem erras: nam & hoc quidem sensu explicatum Præambulum abest à vero. Ut autem à me plane admittatur & verum sit universim, addendæ sunt illæ particulæ, Tibi S. Theologiæ Professori non incognitæ, *Ordinarie, & per se loquendo*. Quippe occurrunt interdum gravissimæ rationes, cur talibus Bullis aliisque litteris Pontificiis fides humana adjungi non possit. Quid enim? An Discalceati illi Carmelitæ in Hispania, qui sibi satis erant conscii, *novam fundationem* Conventus Ordinis sui *à civibus & incolis loci de Bilbao non desiderari*, debebant postea humanâ fide credere oppositum, quia id Litteris suis Apostolicis inseruerat Clemens IX? At vero, cum istius exempli usu mihi ipse interdixerim, afferam potius aliud. Si tu, Admodum Reverende Pater, solita tua arte me innocentem Romæ criminatus fuisses, quod æterni nominis furens libidine, tamquam alter Erostratus, incenderim Archivum in quo reservabantur authentica hereditariæ vestræ ab Elia successionis instrumenta; an deberem ego fidem humanam habere litteris Apostolicis, in quibus Pontifex me hujusce criminis reum pronuntiaret, ob eamque causam excommunicationis feriret fulmine? Non adeo fungus es, ut ita sentias. Etenim (nisi præter Scholæ vestræ Principem Franciscum Bonæ-Spei nullos alios inspexeris Theologos) scis quid hi tali eventu faciendum suadeant.

12 Sed quia forte non æque scis, quid in jure Canonico sanciatur, non gravabor subjungere ea quæ Alexander III cap. 5 *de Rescriptis* scribit ad Ravennatem Archiepiscopum: *Si quando aliqua Tuæ Fraternitati dirigimus, quæ animum tuum exasperare videntur, turbari non debes: Qualitatem negotii, pro quo Tibi scribitur, diligenter considerans, aut mandatum nostrum reverenter adimpleas, aut per litteras tuas, quare adimplere non possis, rationabilem causam prætendas: quia patienter sustinebimus, si non feceris, quod prava nobis fuerit insinuatione suggestum*. Cernis itaque, Pater Reverende, quam non universaliter adstrui possit tua propositio, licet accipiatur eo sensu, quo eam supra interpretatus sum: Atq; hoc vel ex tuis ipsius dictis confici cogique potest: sic enim habes n. 7. *Universi probi Catholici, etiamsi contenta in Bullis aliisque Litteris Apostolicis non sint fide divinâ credenda, aut physicè certa, iis ta-*

men omnem deferunt reverentiam, fidem & observantiam, adeo ut similia in dubium vocare non audeant; supponentes, omnia in illis contenta moraliter certo esse vera, donec evidenter demonstretur contrarium, sicut E.C. contigit in negotio illo Carmelitico, cujus mihi ante indixi silentium. Animum adverte ad ultima ista verba: *Donec evidenter demonstretur contrarium*. Ex quibus colligitur, ne Te quidem exigere, ut ne unquam fides Litteris Apostolicis denegetur. Cur igitur tam sine ullis limitibus posuisti hoc tuum primum Præambulum: *Summorum Pontificum Bullis aliisque Litteris Apostolicis summa debetur à Catholicis deferentia, fides & observantia humana*? Profecto positionem restringendam non restringere, Professorem haud decet, præsertim emeritum.

13 Sed da gloriam Deo, Reverende Pater, An non moliebaris, ita indefinite loquendo, fucum facere, & hæc restrictio Tibi incauto postea excidit? Ut ut est, ea quæ in Litteris Pontificum continentur, doces non esse credenda tum, cum evidenter constat de contrario. At quomodo hæc tua doctrina congruit illis, quæ num. 2. & sequentibus operose adduxisti ex Jure Canonico? Sic ibi loqueris: *Calixtus Papa primus dist. 12. Can. 1. Universos hortatur Catholicos, ne membra recedant à Capite, quod est Romanus Pontifex. Quod S. Gregorius commendat dist. 4.* (potius dixisses *eadem*) *can. 2. Si Sanctæ Dei Ecclesiæ desiderent habere communionem. Adeoque à Bullis aliisque Litteris Apostolicis probo Catholico nullatenus est recedendum, imo ne quidem ad latum unguem ..... Et ne quis præsumat ista solum esse intelligenda de Litteris Apostolicis, materiem fidei divinæ & mores salutares concernentibus, audias Leonem V* (debuisti IV dicere, Reverende Pater) *causa 25 cap. ideo 16. q. 1 dicentem: Ideo permittente Domino Pastores summus effecti, ut quod Patres nostri, sive in Sanctis Canonibus, sive in mundanis affixere legibus, excedere minime debeamus. Deinde dist. 19 can. 2. universaliter dicitur sic: Omnes Apostolicæ Sedis Sanctiones ita accipiendæ sunt, tamquam divina voce Petri firmatæ. Quare, causa 15 cap. nulli 4. q. 1 omnibus & singulis dicitur: Nulli fas sit, sine status sui periculo, vel divinas Constitutiones, vel Apostolicæ Sedis Decreta temerare.*

14 His ita constitutis, quæro ego ex Te, P. Professor, *an membra non recedant à Capite*, etiam tum, cum Catholici non credunt Pontifici, dicenti in Litteris Apostolicis aliquid, quod evidenter demonstratur esse falsum? Certe in tali eventu Pontifex manet Ecclesiæ Caput, & reliqui Catholici manent membra: nisi forte dicas Pontificem non esse Pontificem, dum ex falsa relatione decipitur; quemadmodum dixit Wicleffus, in Constantiensi Concilio damnatus, nullum esse Pontificem dum est peccati mortalis reus. Ejus articulus 15 ita sonat: *Nullus est Dominus civilis, nullus est Prælatus, nullus est Episcopus, dum est in peccato mortali.* Hujus pestilentis hæresis vel umbram exhorrescis, sat scio: nam ut motiva deessent alia, tamen hoc à Te impetraret institutio atque disciplina Waldensis. Eapropter non potes ire inficias, *membra* in casu proposito *recedere à suo Capite*. Id autem concedis in eodem casu esse licitum, ut supra vidimus. Ergo Tecum ipse pugnas, quando ista Calixti verba extendis etiam ad alias Litteras Apostolicas, quam ad eas quæ materiam divinæ fidei & mores salutares continent. Si enim per ista verba vetet Calixtus, ut ne umquã membra à Capite recedant; profecto per eadem etiam vetat, ne recedant in proposito eventu. Qua igitur specie veri, qua religione Tu id tunc fas esse concedis? Fatere, Observande Professor, Te hic tuo ipsius jugulatum esse gladio. Fatere, verba Calixti Papæ

non

non esse extendenda ad Litteras Apostolicas, in quibus dumtaxat quæstiones facti particularis dirimuntur. Sed quia aliqui hoc argumento ad hominem, ut vocant, fortasse contenti non erunt; idcirco juvat locos juris exhibere integros, ut Lector dijudicare possit, quantopere à vero & genuino eorum sensu aberraveris.

15 Textus primus, qui abs te objicitur, extat distinctione ac canone supra citato, & sic habet: *Non decet à capite membra discedere; sed, juxta sacræ Scripturæ testimonium, omnia membra caput sequantur. Nulli vero dubium est, quod Apostolica Ecclesia mater est omnium Ecclesiarum, à cujus vos regulis nullatenus convenit deviare.* Ubi observa, *à cujus regulis*, & cedo mihi obsecro, quis Theologus, quis Jurisperitus, quis sacrorum Canonum Interpres dicit, facta particularia, in Bullas Pontificum relata, esse regulas? Si non sint regulæ, ergo nec sunt præcepta. Unde liquet, quam nihil ad rem faciat textus ille alter Gregorii, abs Te pariter assignatus, quamquã male citato loco. *Præceptis Apostolicis non dura superbia resistatur, sed per obedientiam, quæ à Sancta Romana Ecclesia & Apostolica auctoritate jussa sunt, salutifere impleantur; si ejusdem sanctæ Dei Ecclesiæ, quæ est caput vestrum, communionem habere desideratis.* Huc iterum oculos, Pater Sebastiane, huc mentem; ut præter alia videas & consideres, dici: *Per obedientiam, quæ jussa sunt, salutifere impleantur*; non vero, *Per fidem saltem humanam, quæ narrata sunt, salutifere credantur*. Quo posteriori modo deberet Gregorius loqui, ut perditæ tuæ causæ patrocinari à viro prudente censeretur. Ut autem Tecum agam liberaliter, accipe ponderanda præterea illa verba ejusdem Canonis: *Si quis hæc Apostolicæ Sedis præcepta non observaverit, percepti honoris esse hostis non dubitetur*. Pondera hic denuo dici, *Præcepta*; non, *Narrata*; *Observaverit*, non *Crediderit*. Quæ jam tibi surgit sententia? An ullo tolerabili sensu dicuntur impleri narrata, sive observari?

16 Sed plus tibi præsidii constitutum putas in textu tertio, ideoque eum adducis ad dilucidandos duos antecedentes; quam vero inepte, non facile dixerim. Nam si constituisses huc aliquem ex Jure textum transcribere, non habito ullo delectu atque discrimine, sed fortuito; non potuisses adducere alium, qui ad tui rationem instituti minus conduceret: quia dicit ibi Leo, quid Pontifices ipsi agere debeant, non quid alii Pontificibus subjecti Catholici. Age, verba ipsa revolve animo iterum iterumque, *Ideo permittente Domino Pastores hominum sumus effecti, ut quod Patres nostri, sive in sanctis canonibus, sive in mundanis affixere legibus, excedere minime debeamus.* Horum verborum sensus, licet clarus sit per se, tamen fiet clarior, perlegenti hujus Quæstionis argumentum, quod hic describere non vacat. Sed gratis demus, subjectos Catholicos hic à Leone commonefieri officii sui, tamen nec hilum proficis; eo quod denuo instituatur sermo de Canonibus & Legibus. Omnia autem illa, nominatim facta particularia quæ in Pontificum scriptis tractantur non esse Canones aut Leges, quis neget? Neque eadem omnia sunt divinæ Constitutiones, neque Apostolicæ Sedis Decreta, neque Sanctiones, neque Definitiones, neque Mandata. Unde patet luce meridiana clarius, Te etiam duos posteriores textus, non nisi inepte & insulse ad stabiliendum tuum Præambulum proferre potuisse, cum ibi de divinis Constitutionibus & Apostolicæ sedis Decretis Sanctionibusque agatur.

17 Atque hoc eodem argumento ostenditur, quam nullius ponderis sit illud quod repetis ex S. Bernardo, de præcepto

& dispens. cap. 12, *sive Deus sive homo Vicarius Dei, mandatum quodcúmque tradiderit, pari profecto prosequendum est cura, pari reverentiâ deferendum.* Quamquam hic per hominem Vicarium Dei, supremus Romanorum *Pontifex* non intelligatur. Nec iterum eodem capite: *Quidquid vice Dei præcipit homo, quod non sit tamen certum displicere Deo, haud secus omnino accipiendum quam si præcipiat Deus.* Hoc observasses & Tu, si egisses vel accuratius vel sincerius. Continuo enim subjungitur; *Ubi tamen Deo contraria non præcepit homo.* Ergo S. Bernardus agit de Vicario Dei, qui potest Deo contraria & displicentia præcipere. Cum autem talia præcipere universæ Ecclesiæ vel magnæ ejus parti non possit supremus Pontifex, utpote in decretis morum labi nescius; quid consequens est, nisi ut & sanctus Doctor agat de alio Dei Vicario, & Tu hunc locum perquam imperite alleges. Video quo Te jactaturus sis. Dices, hic agit Bernardus saltem de sui & cujusvis religiosi Ordinis Præsule. Itaque si huic, multo magis supremo Ecclesiæ Præsuli parendum est. Quis dubitat, Pater Venerande? Sed facta singula, quæ commemorantur vel supponuntur in Scriptis Apostolicis, esse singula præcepta, pernego.

18 Affers etiam illud Lucæ Capite 10 versu 16. *Qui vos audit, me audit; & qui vos spernit, me spernit. Quod Thomas Waldensis,* inquis, *late prosequitur tom. 3. de Sacramentalibus tit. de horis canonicis cap. 20.* Imbelle iterum telum & sine ictu, quemadmodum ex jam dictis patet, ideoque nihil attinet illud demonstrare pluribus. At, R. Pater, qua fronte addis, Thomam Waldensem hæc, loco à te assignato, late prosequi? Locum hunc, quantus quantus est, perlegi totum iterum atque tertio, neque tamen simile quippiam ibi inveni, ne per umbram quidem. Tua te levitas in hunc errorem rapuit: Viso enim citati capitis titulo, qui sic habet; *Quod Apostolica auctoritate statuenda fuit orandi forma in Clero, cum alternatione psalmorum, antiphonarum, lectionū, hymnorum & ceterorum;* statim judicasti verosimiliter hic residere aliquid, quod ad tuum pertinebat propositum, caput autem ipsum legere neglexisti. Hoc tam levi nixus fundamento, ais Waldensem hæc late prosequi. Expende, Reverende Pater, quam benigne hoc ego interpreter, ne quid gravius de Te suspicetur Lector. Et dic, amabo, an, si mihi arrogem tuam tuorumque petulantem licentiam scribendi, non possim Te hic merito appellare *Conjecturalem Theologum*, quemadmodum Tui R. P. Papebrochium immerito appellarunt *Conjecturalem Historicum*. Convitii istius sibi conscius est Christianus del' Marê, quem nonne æque ac P. Sebastianum pernovisti intus & in cute?

19 Sed non est meum, maledictum maledicto rependere. Ac proinde dumtaxat dico, loco Thomæ Waldensis à te nominandum fuisse potius Fr. Jacobum à S. Antonio, *in Append. Consultat. Resolut. 1, n. 4. & 5.* Quippe quos juris textus abs Te allatos refutavi hactenus, eos omnes insigni prorsus plagio inde arripuisti; ita ut in iis citandis eumdem servaveris ordinem, easdem propemodum transitiones adhibueris, idem denique admiseris erratum in scribendo Leone V pro IV. Vix me tempero, quin in vos accommodem illud Christi, Matth. 15, vers. 14. *Cæcus si cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt.* Neque vero dixeris, potuisse Te prudenter credere Fr. Jacobo, utpote qui apud Vos famam jurisprudentiæ obtinet, eo quod ausus fuerit adversus duos Clarissimos Juris utriusque Doctores scribere, alterum Parisiensem M. Antonium Godefroy, alterum Lovaniensem Zegerum Bernardum van Espen. Ne, inquam, hoc dixeris: nam cer-

certum est quid respondeam. Quare attende. Inter alia, quæ ego jam sileo, idem ille Fr. Jacobus, duos Juris Canonici textus, quos supra ante alios omnes allegasti, restringit ad Episcopos, & recte quidem: sic enim & in Jure ipso restringuntur. Tu vero eos extendis ad omnes Catholicos. Jam autem, si sua cuique in arte credendum sit, cur Fr. Jacobo non hic æque credidisti quam alibi? Illi & hic credidisti quidem, opinor: sed textus ita restricti, non videbantur tibi ad fallendum Lectorem habere sat ponderis, sat momenti; idcirco eos perinde proposuisti, acsi ab ipsis illis Pontificibus ad Orthodoxos omnes dirigerentur. Noli itaque malæ tuæ fidei credulitatem, quasi velum aliquod, obtendere; & mirare benignitatem in Te meam, quandoquidem hunc tuum lapsum non castigaverim superius, sicut res ipsa exigere videbatur.

20 Postquam Lectorem frustra, ut jam vidimus, remisisti, Pater Rev. ad Waldensem vestrum, obtrudis exemplum S. Caroli Borromæi, de quo Te postea conveniam. Nunc enim, ut in Juris textibus immoremur, visum fuit transilire ad numerum tuum 9, ubi dicis, *Quod eo fortius evincit intentum, quia Papæ judicium*, COELESTE ARBITRIUM *appellatur l. 1. in fin. C. 6. de sum. Trinit. & fid. Cathol.* Cardinalis Tuschus, tom. 6. *littera P, conclus. 49. num. 87. Et de eo dicitur, habere* IN SCRINIO PECTORIS *omnia jura cap. 1. de constitution. lib. 6. Tiraquellus, de nobilitate cap. 20. num. 41. & cap. 31. num. 537. Saltem propter viros doctos, qui semper Papæ assistunt in Bullarum, diplomatum, aliarumque Litterarum Apostolicarum editione. Abbas, in Cap. Cum ex litteris n. 4. versu quinto, Nota, de restit. in integr.* Quid dixi dicere ista Te, Pater Reverende? Imo dicit Lezana tom. 3 Annal. ad an. 837 n. 7. unde hæc omnia ad verbum non sine horrendo descripsisti plagio. Igitur in gratiam Lezanæ respondebo ad singula. Inprimis, Legis primæ à Te, à Lezana inquam, citatæ verba hæc sunt: *Hanc legem* (Catholicam Religionem) *sequentes, Christianorum Catholicorum nomen jubemus amplecti; reliquos vero, dementes vesanosque judicantes, hæretici dogmatis infamiam sustinere, divinâ primum vindictâ, post etiam motus animi nostri, quam ex cælesti arbitrio sumpserimus, ultione plectendos.* Ubi autem hic ulla fit Papæ mentio? Ubi ejus judicium *cæleste Arbitrium* appellatur? An hoc significant verba illa, *Motus animi nostri, quem ex cælesti arbitrio sumpserimus?* Certe hanc significationem illis verbis subjectam esse non dicit Paulus, nec Iason, nec Bartolus, nec Alciatus, nec Duarenus, nec Cujacius, nec Nævius, nec Salicetus, nec Mornacius, nec Antonius Fabri, nec Barbosa, nec denique ulli alii Justinianæi Codicis interpretes, quorum mihi saltem videndi facultas fuit. Quid, quod Glossa, per illa verba videatur intelligere potestam, infligendam hæreticis per sententiam Imperatoris vel Regis, ideo *cæleste Arbitrium dictam*, *quia*, inquit, *cor Regis in manu Dei est.* Veruntamen quod viri illi acutissimi & Juris aquilæ non viderunt in his verbis, hoc vident P. Lezana & P. Sebastianus à S. Paulo, duo Ordinis Carmelitani lumina. O felix Ordo, cui tales Jurisconsulti obtigere!

21 Si Cardinalis Tuschus potuisset tam acutum cernere, ubi loco supra citato asserit, Pontificem *habere cæleste Arbitrium*, ibi pro se non attulisset solum Panormitanum, uti nunc facit; verum etiam hanc Legem, quam vos affertis. Ergo assentiris, inquies, Cardinali Tuscho judicium Papæ esse *Arbitrium cæleste?* Assentior, & mecum assentiuntur Catholici omnes, adeoque ad hoc persuadendum nihil necesse erat dolo malo Jus civile ad-

 ducere.

pat.aq.lib.2 decis.33, *& latius decis.239.* NARRATIVÆ PAPÆ: *ubi dicit communem opinionem, quod non transfert onus probandi, & quod ita servat Curia Romana: & repetit decis.285 l.2.* Possem in hanc sententiam accumulare Auctores plures; & nisi vellem esse tenax mei propositi, possem etiam meminisse narrativæ Clementis IX de quodam facto alieno, sive de consensu Incolarũ oppidi de Bilbao, quę narrativa plene non probavit, tametsi super ea se fundaret Pontifex. Sed satis est, quod non tam Tui quam tuorum discipulorum erudiendi gratia, hæc jura tractaverim tam fuse distinctèque, ubi tamen ad causæ meæ defensionem nihil interest, quoquo modo hæc se habere dicantur. Id quod jam breviter ostensum eo.

28 Rev. Pater, quod dicitur de Papa *in Clement.* 1. *de probat.* idem habet etiam locum in Imperatore, ut stetur ipsius narrativæ in facto proprio, & in facto quoque alieno, quando se fundat super illo facto alieno: neque in Imperatore tantum, sed etiam in Rege, etiam in quovis Principe non recognoscente superiorem, etiam in Delphino Galliæ & quibusdam aliis. Quod si mihi credere nolueris, ea legas censeo partim apud Cardinalem Tuschum tom.4 littera *i* concl. 43. partim apud Mascardum de probationibus vol 1. concl. 139 num. 10 & 11, ubi & invenies Auctorum nubem agglomeratam, uti etiam apud Fermosinum tom. 1 tit. eodem ad cap.28 *cum à nobis, de testibus* quæst.2. His cognitis finge animo, Imperatorem, vel alium quempiam ex jam memoratis, narrare factum aliquod, cujus de veritate digladiantur historici inter se; an subito controversia omnis, tamquam Tenediâ bipenni dirempta censebitur, ita ut contrarium scribere non liceat? Non, inquies. Quidni obsecro? Dicam ego. Quia illorum narrativas de facto alieno plenam probationem facere, nihil aliud est, quam eas ex sola dispositione juris debere Judici sufficere, ad finiendas lites in foro externo ac contentioso. In hoc autem foro non versantur Historici, neque adeo his legibus sive juris dispositionibus inter scribendum alligantur, præsertim quando è priscis Annalium monumentis eruerunt aliquid, quod talium narrativarum falsitatem evincat.

29 Jam vero si Imperatori aliisque Principibus, alienum factum narrantibus, credere Historici non semper debeant, quid causæ est, cur semper debeant credere summo Pontifici, narranti factum istiusmodi? Ut enim ostendi antea, nihilo magis hic est summo Pontifici quam istis Principibus divinitus concessa auctoritas errare nescia, atque adeo est etiam merâ dumtaxat juris humani dispositione sancitum, ut ejus de facto alieno narrativa probandi vim obtineat; non quidem ubique & apud omnes, sed apud Judices, & in foro contentioso. Quin imo cum Pontifex nulla dispositione juris efficere possit, ut numquam labatur in alieni facti narratione; faceret perquam ridicule, si suas de facto alieno non revelato narrativas proponeret omnibus, tamquam verissimas certissimasque regulas verum à falso discernendi. An Tu, Rev. Pater, dum hoc videris affirmare, Sedem Apostolicam non exponas hæreticorum ludibrio, judicent alii: non est enim benignitatis meæ tibi invidiam conflare. Igitur hæc est summa responsionis, illas juris sanctiones obtinere tantum in externo & contentioso foro. Unde intelligas, quid sibi velit id quod affers num.8, *Intra limites humani testimonii nullum dari potest majus aut firmius,* quam assertio Sedis Apo-

ſtolicæ. Quid, quod & illud effatum admittendum cenſeam ab ipſis Hiſtoriographis, ubi in antiquis monumentis vel alibi nihil reperiunt, quod Apoſtolicæ Sedis aſſertioni repugnare videatur. Etenim ſi viro honorato & docto oporteat credere, quando nulla ratio eſt diſſentiendi; multo magis tunc oportet credere Sedi Apoſtolicæ. Atque hoc ita eſſe ſtatuerem, etiamſi Pontifex illas juris diſpoſitiones, ſicut poteſt, pro foro externo penitus aboleret. Capis jam, P.R. quam non ſatis ad genuinum iſtorum Juris textuum ſenſum attentus, eos protuleris ad impugnandum P. Papebrochium?

30 Neque ſubtilius argumentaris num. 6, ubi ſic ais: *S. Carolus Borromæus tantam Litteris Apoſtolicis ſolitus erat exhibere reverentiam & obſervantiam, ut eas nunquam niſi denudato capite, & cum tota familia genibus flexis, reciperet & perlegeret*. Quid enim? An hinc vis concludere, Ergo Catholici omnes hoc agere debent? Egregia enimvero & tali Profeſſore digna concluſio! Si tu, Rev. Pater hoc pacto legeres Superioris tui litteras, an id facere deberent reliqui Carmelitæ omnes? At, inquies, Tantum volui inde oſtendere reverentiam aliquam Litteris Apoſtolicis eſſe debitam. Quis orthodoxus hoc unquam negavit? Sed ſcire Te convenit, aliud eſſe fidem, aliud reverentiam. Hæc Apoſtolicis litteris ſemper debetur, illa non ſemper. Innocens aliquis E.C. excommunicatur publice à Pontifice; excommunicatum eſſe ſe credere non debet, imo non poteſt. Attamen (ut fert communis Theologorum opinio) debet ſeſe publice quaſi excommunicatum gerere, donec innocentiam ſuam probaverit, & eatenus ſcripto Apoſtolico reverentiam exhibet obſervantiamque. Quo in diſcurſu quid reprehendi abs Te poſſit, non video. Quid ſi ille innocens jam ſcribat ad Pontificem, & dicat, crimen de quo apud Pontificem falſo accuſatus fuit, eſſe fictam fabulam, eſſe commentum: an cenſebitur ſcriptum Apoſtolicum explodere, & læſæ Pontificiæ auctoritatis reus? Vide quid reſpondeas. Si ais, aliis riſum movebis, aliis ſtomachum, mihi tui commiſerationem, approbationem nemini. Sin autem negas; tuo calculo etiam P. Papebrochium abſolvis. Quid enim inter hunc & illum intereſt? Ergo aliud eſt dicere ſimpliciter aliquid eſſe fabulam & commentum, aliud aliquid tamquam fabulam & commentum explodere. Hoc contemptionem ſonat, & neſcio quem riſum ſarcaſticum; illud, non item. Sed nihil attinet hoc urgere pluribus, tum quod hoc ſatis ſuperque declaravit P. Papebrochius in eruditiſſimæ ſuæ Reſponſionis locis variis, tum quia nolo ego lucernam, quod ajunt, in meridie adhibere. Quare ad Præambulum tuum ſecundum feſtino.

PRÆ-

te, quam negligens & socors in iisdem perlegendis. Jam vero (ut Suarem explicemus) contra quem Suarez hic agit? Contra illum nimirum, *qui asseruit, Scholares approbatos & incorporatos Societati, per tria vota simplicia, non esse vere ac proprie Religiosos. Deceptus autem fuit*, inquit, *ex opinione, satis communi inter antiquos Doctores, dicentes, verum Religiosum non constitui nisi per professionem & tria vota solennia: qui tamen, juxta antiquum jus suique temporis usum, loquuntur de facto potius (ut sic dicam) quam de possibili; id est declarant sic fieri, non negant autem aliter fieri posse. Et quamvis aliqui vel multi ex Auctoribus privatis in eo sensu id docuissent ..... interposita jam auctoritate Sedis Apostolicæ,* (declarantis hujusmodi Scholasticos esse vere ac proprie religiosos) *nullius ponderis est cujuscumque auctoris opinio*. Ex his liquet, Suarem hic quærere, an qui tria vota simplicia in Jesu Societate nuncupavit, Religiosi rationem vere proprieque sortiatur. Sed, Pater Professor, factine hæc quæstio est, an juris? Juris esse Tu ipse fateberis: neque enim ex humanis pendet testimoniis. Igitur ex hoc Suaris pronuntiato, nihil aliud eruitur, quam quod cum aliqua juris quæstio per Sedis Apostolicæ auctoritatem dirempta jam est, tunc nullius ponderis sit, cujuscumque auctoris in contrarium opinio; atque adeo fraudulenter illud extendis ad quæstiones alias omnes, etiam facti particularis, quales sunt illæ, quæ ab eruditissimo Papebrochio ceterisque Historicis communiter tractantur. Neque vero mihi quidquam officit id quod in fine objicis, tamquam validissimum telum; *Ipsa Societas, in Imagine primi seculi fol. 65, de Pontificibus, historica Jesuitica approbantibus*, ait: *Quorum effata in rebus hujusmodi errori non sunt obnoxia*. Et inferius. *Ita Pontifices, quorum testimoniis non pro arbitrio adhibetur fides, sed debetur*. Nihil, inquam, id mihi officit, quia hic denuo (ne quid gravius dicam) fœdissime erras. Non enim de Pontificibus, rerum nostrarum historias approbantibus, ibi sermo est; sed de Pontificibus approbantibus nostrum Institutum, ut pium, ut sanctum, ut à Spiritu sancto excitatum, denique ut non abhorrens ab Apostolorum & ipsius Christi Domini exemplo atque doctrina. In Pontifices autem, Instituta Religiosorum Ordinum approbantes, non posse cadere ullum errorem, dixi supra, & cum Theologorum agmine universo sustinet etiam Auctor vester P.Bonæ-spei, tom. 3 tract. 2. de fide disp. 4 dub. 7 resol. 2 n. 108.

24 Infirma sunt quæ refutavi usque adhuc, ut nemo non videt: sed hoc quod habes num. 10, multo infirmius est, atque haud scio an responsione dignum. Sic loqueris: *Quomodo narrativa in Bullis seu diplomatibus plenam faciant fidem, docet Lezana tom. 5. Summæ qq. in Mari Mag. Carm. num. 4 prout etiam indicat tom. 3. Annal. ad an. 847 n. 6. ubi probat ex Juribus & Doctoribus, narrativam Bullarum, etiam de facto alieno, motu proprio factam, & in qua fundat suam intentionem, plenam facere fidem, adeoque ei standem esse*. Itane vero, Pater Professor? Hoc, Te judice, probat Lezana ex Juribus & Doctoribus? O quam dolendum est, quod hæc Jura, hos Doctores non viderint incolæ oppidi de Bilbao, nec ipse Pontifex Clemens X. Certe narrativa noti Brevis, in qua Clemens IX fundabat suam intentionem, & apud hunc & apud illos fidem invenisset. Sed vah! Pudet me mei, qui iterum mei propositi immemor, aggredior hoc ulcus premere vereor ne pus tandem exprimam.

25 At illud Breve, inquies, non est ex motu proprio; non est *ex certa scientia*.

PRÆAMBULUM SECUNDUM.

Piis Ecclesiæ Historiis, Divino Officio seu Breviario insertis, ab universis Catholicis debetur summa reverentia & fides humana.

EXAMEN.

T sub hoc lapide, Reverende Pater, delitescit scorpius: quia nisi abhorrerem ab imitanda effræni tua criminandi audacia, possem & hinc consectaria impia maximeque cacodoxa eruere. Quid enim? An hoc Præambulum sumptum prout jacet, non complectitur pias Ecclesiæ Historias, etjam divinitus revelatas, quæ in Euangeliis, Litteris Canonicis, & Actibus Apostolorum commemorantur? Nemo, cui tantum est aliquid aceti in pectore, hoc negabit. Sunt enim Ecclesiæ historiæ, sunt piæ. Ergo & ex hoc tuo Præambulo sequitur, ut historiis à Deo quoque revelatis adjungenda sit fides humana; & consequenter cuncta redeunt, quæ num. 7 & 8 celeriter perstrinxi. O quam metuo, ne cui hic in graviorem suspicionem venias! Nam semel tantum ita indefinite loqui, potest facile condonari inconsiderantiæ: at iterato ita loqui, habet pacto nescio quo, plus suspicionis. Quippe ut num. 14 ipse probasti, adductis Juris textibus, *Verborum geminatio majorem deliberationem & enixam voluntatem indicat*, cum in omnibus, tum maxime in S. Theologiæ Professore emerito, qui suarum propositionum latebras, recessus, & angulos solet scrutari omnes. Sed macte animis, Pater Reverende, quanto graviorem hæc iterata loquendi formula suspicionem aliis injicit, tanto me impensius æquum est Tibi consulere & sensum tuum orthodoxum palam facere. Igitur, si quis est, cui hæc Fratris Sebastiani à S. Paulo positio, universalis nimium atque indefinita, offendiculo fuit; scito ille, constare ex antecedentibus & consequentibus, Fratrem Sebastianum hic tantum intelligi velle de iis Ecclesiæ historiis, quæ sunt quidem divino Officio seu Breviario insertæ, sed divino afflatu scriptæ vel traditæ non sunt, atque ideo omnem suspicionem propulsato. En iterum, Rev. P. Professor, quam tecum agam non inimice: & quam longe absim à tua accusatoris infidelitate: ego enim ipse tuas propositiones purgare studeo.

32 At quamvis illud Præambulum in tuo sensu jam explicato labe hæreseos careat; tamen verum esse non potest. Etenim cum piæ illæ Historiæ, quæ divinitus patefactæ non sunt, spectent ad quæstiones facti particularis, & cum Ecclesia in iis errare queat sæpeque erraverit; quî fieri potest, ut iis debeatur summa fides humana, præsertim quando rationes in contrarium afferuntur? Tu quidem num. 16. objicis; Sacra Congregatio die 14 Junii an.

1618,

1618, sic statuit: *Historiæ quæ in Breviario per Sedem Apostolicam approbato recitantur, ut maxime veræ ab Ecclesia venerantur.* Sed ego, cum illum locum diu conquisitum nondum in fonte invenerim, dubito, an hic possim tibi credere. Neque immerito dubito: partim quia solœcismus ille, *venerantur*, pro *honorantur*, stylum redolet tuum; partim quia jam tot deprehendi textus abs Te vel fictos, vel adulteratos, vel male citatos denique, ut hic valere existimem illud gl. 1 in can. qui negligunt. 24 q. 3. *Præsumptio inducitur ex consuetudine.* Ob eamdem malam fidem nescio quoque, an possim tibi credere „Sacram „Rotam in una decisione Cæsar-Augusta-„na coram D. Coccino an. 1631 dixisse: „*Historias contentas in Breviario, à S. Sede „Apostolica approbato, censeri ab Ecclesia ca-„nonizatas.*„ Imo ad rationem jam dictam accedit & alia, nimirū hæc, quod scribis *An.* 1631, ubi Sylveira vester in Apologia Carmelitana quæst. 1 scribit *An.* 1630. Insuper verba in tuum favorem exhibes paulo aliter atque Sylveira, ut ostendam alio loco. Neque cum eodem Sylveira post τò *Cæsar-Augustana* ponis τò *Cathedralis*; id quod mihi argumento est, Te nondum novisse modum citandi sacram Rotam. Utut est; Rotæ decisionem ad utrumque annum quæsivi diu multumque, & nihilo magis reperi, quam locum S. Congregationis. Tamen agam liberaliter, causæque fretus bonitate, dabo tibi & hunc & illam reapse existere. Quid jam?

33 Ergo, inquies, historiæ Breviario insertæ habentur ut maxime veræ, & censentur ab Ecclesia canonizatæ. Itàne vero? Sed quomodo fidem facies, duos istos locos intelligendos esse eo sensu, quo intelliguntur abs Te? Profecto, ut notum est omnibus, Sacra Rituum Congregatio Breviaria mutavit persæpe, substituitque historias historiis inductis summopere repugnantes: id quod numquam faceret, si sibi persuasum haberet, historias Breviario approbato contentas, esse verissimas, esse ab Ecclesia canonizatas, sicut Pontifex Sanctos semel Canonizatos ex albo Sanctorum numquam expungit. Igitur debet necessario citatis à Te verbis subjecta esse alia vis atque significatio. Quæ autem ea possit esse, mihi quidem difficile non erit dicere. Placetne, R. P. incipiam à priore loco? Eum sic distinguo: *Historiæ quæ in Breviario, per Sedem Apostolicam approbato recitantur, ut maxime veræ ab Ecclesia venerantur*, quando nihil ab Eruditis affertur in contrarium, concedo; quando ab Eruditis aliquid in contrarium affertur, nego. Atque hæc responsio non potest displicere, Tibi saltem, utpote qui num. 7 supponis Orthodoxos tantum debere omnia in litteris Apostolicis contenta venerari ut maxime vera, quamdiu non demonstratur contrarium.

35 Tamen quoniam certum est mihi esse liberali, accipe etiam alteram responsionem. Illæ historiæ, tum quoque cum ab Eruditis vocantur in dubium, imo & manifestæ falsitatis convincuntur, honorantur ut verissimæ (nota τò *ut*) quia ritu eodem recitantur quo veræ, & sic recitandæ præcipiuntur ab Ecclesia. Unde Gavantus in Rubric. Breviarii sect. 5. cap. 12. n. 16; universim ait *se laudare non posse, eos qui ritu Romano recitant Officium, & ab Officio ritus alieni mutuo accipiant Lectiones de vita Sanctorum non approbatas Romæ, contra Rubr. Breviar. de Dupl. n. 1 & de Lect. n. 9. ubi approbatæ requiruntur Lectiones auctoritate Sedis Apostolicæ.* An autem S. Rituum Congregatio, per verba à Te allata, noluerit stabilire hanc Rubricam, potes tu scire, si hæc verba in fonte consulueris. Nam juxta illud Gregorii de verborum signif.

In-

Intelligentia dictorũ ex causis est assumenda dicendi: inde sciri potest. Atque, utrovis modo explicanda est Decisio S.Rotæ, in qua dicuntur illiusmodi historiæ ab Ecclesia *canonizata* censeri. Modum ultimũ videntur indicare verba Rotæ, prout referuntur à Sylveira; qui addita particulam *Veluti* : „ Historiæ, inquit, quæ in Breviario habentur, *veluti historia ab Ecclesia Canonizata censentur*. „ Quam particulam, an Tu non omiseris malâ fide, est cur dubitem. Sed nimis parce hic Tecum ago. Quare agedum, Rev.Pater, fac errare Sylveiram, & particulam istam non esse in Decisione expressam; tamen τὸ *Canonizata* hic non sumi proprie ac in rigore, colligitur ex eo, quod alias Historiæ singulæ, in Breviario approbato inclusæ, essent singula Fidei Orthodoxæ puncta; adeoque (ut levissime dicam), erroneum esset hoc tuum Præambulum: *Piis Ecclesiæ Historiis, Divino Officio seu Breviario insertis, ab universis Catholicis debetur summa reverentia & fides humana*. Quis enim nesciat punctis Fidei divinam fidem esse debitam? Ecce, Pater Reverende, quomodo hæc S. Rotæ verba, proprie intellecta, in nos intorquere nequeas, nisi Tibi ipse infligas vulnus æque grave.

36 Sane misereor Tui, & nescio quo animi impetu incitor iterum ad Te docendum, *Canonizari* sumi posse dupliciter, proprie scilicet & improprie. *Canonizari* proprie, est ab Ecclesia approbari, tamquam divinâ fide credendum, & ut tale proponi. Improprie autem *Canonizari* est, ab Ecclesia approbari, tamquam non adversans fidei nec bonis moribus, ita ut non decernatur verumne sit an falsum. Atque hoc ultimo sensu etiam libri illi, qui ab Censoribus ordinariis aliisque viris eruditis approbantur, Canonizari dicuntur, tum apud alios, tum apud Eckeardum Minimum, de Vita Notkeri Balbuli, ubi cap. 16 ait: *Ea quæ socii & fratres ejus in eodem Monasterio S. Galli composuerunt, omnia canonizavit; videlicet hymnos, sequentias, tropos, &c. & totum authenticavit*. Cum ergo Historiæ quæ relatæ sunt in Breviarium, proprie Canonizatæ dici non possint, sicut Tu debes admittere; quid superest, nisi ut S.Rotæ decisio solum de impropria Canonizatione loqui censeatur? Sic tui argumenti vis tota frangitur. Nondum tamen frangeris animo.

37 Cardinalis Lugo, inquis, de Fide disp. 20. sect. 3. n. 69 asserit. „ Historias pias, „ communiter ab Ecclesia receptas & propositas, ut V.G. quod *Christus B.Thomæ Aquinati dixerit: Bene scripsisti de me Thoma*, & similes quæ authentice Breviario „ sunt insertæ, absque temeritatis nota non „ posse negari. „ Sed, Rev.Pater, an tanti tibi est illius Cardinalis auctoritas, ut ipsius judicio hanc controversiam dirimendam putes? Bene habet, talem non recuso arbitrum, quia Lugo hoc loco totus est meus. Audi igitur, quid initio numeri à Te citati pronuntiet: *Propositio temeraria apud Censores Theologos est, quæ communi Patrum sensui opponitur, aut quæ contra Doctores Theologos sentit* (observa vigilanter ea quæ sequuntur) *sine sufficienti fundamento, quale esset, si magni ponderis ratio vel gravis Doctoris auctoritas, qui rem bene discussisset, pro ea etiam parte reperiretur*. Tum pauculis lineis interjectis inter alia subtexit exemplum à Te transcriptum: *Talis erit, si aliquis negat historias pias, communiter ab Ecclesia receptas & propositas, V.G. quod Christus B. Thomæ Aquinati dixerit: Bene scripsisti de me Thoma, & his similia*. Ubi has particulas, *sine sufficienti fundamento*, subaudiri constat, & ex orationis contextu, & ex scopo Auctoris. Hic ergo patescit denuo, quam Tu agas infideliter, & quam recte

ego semper inculcaverim, fas esse Orthodoxo recedere ab Historiis passim admissis, quando sufficiens aliqua in oppositum ratio adinvenitur.

38 A Cardinali Lugo abis ad Bordonum, Raynaudum, Sinnichium, subtilem Scotum, & S. Augustinum, ab iisque omnibus patrocinium petis, sed conatu rursus irrito, quemadmodum pulcre ac erudite ostendit Papebrochius in numquam satis laudanda Responsione Art. 1. §. 2. & Art. 4. §. 1. Quare, quoniam non habeo quod superaddam, nolo actum agere. Hoc unum edico Tibi, mirari me P. Papebrochii clementiam, quod ubi tot & tam atrocibus à Te proscissus est calumniis, non accusaverit Te hic ingrati plagii. Id sane poterat facere commode: sat enim noverat, locum Scoti & S. Augustini à Te fuisse subreptum Francisco Bordono, ita ut omnia eadem, quæ ipse, errata admiseris. Præterea quanto cum plausu tuique animi sensu in Te retorsisset eumdem Bordonũ, ut qui tom. 3. ref. 86 n. 136 dicit: *Carmelitarum Ordo cœpit circa annũ 1160, sed quia Regulâ carebat, ideo confirmationem non obtinuit nisi sub Honorio III, qui Regulam ab Alberto Patriarcha Hierosolymitano confectam approbavit anno 1226 die 30 Januarii:* & n. 159 negat *validum sumi argumentum ex recitatione Officii.* Hoc tamen Papebrochius siluit. Est profecto cur Patri, Tibi adeo benevolo, grates referas. Simile aliquod benevolentiæ in Te meæ volo hic extare monumentum. Quippe cum n. 25. dicas: *Universa Hispania, non alio graviori innixa fundamento, profitetur S. Jacobum in Hispania prædicasse, quam quia Ecclesia ita tenet in proprio ejus Officio,* posset durior aliquis adversarius te criminari, tamquam si integræ illi nationi affinxisses nimiam in credendo levitatem. Et certe contemptionis nescio quid præse ferunt illa verba: *Non alio graviori innixa fundamento.* Ergo, inferret adversarius ille durior, quidquid pro S. Jacobi in Hispaniam adventu elaborarunt acutissima Hispanorum ingenia, quidquid eruerunt ex antiquis rerum suarum annalibus, nullum habet fundamentum, vel saltem non tantum habet, quantum Romana Breviaria.

39 Atqui Vincentius Maria, Ordinis Prædicatorum S. R. E. Presb. Cardinalis Ursinus, S. Beneventanæ Ecclesiæ Archiepiscopus Metropolita, in eruditissima sua Dissertatione de S. Bartholomæi Apostoli reliquiis Benevento vindicatis, art. 7. affirmat, Breviarium Romanum „ minoris ponderis esse in privatis factis aut „ gestis, quæ in vitis Sanctorum ex occa„sione referuntur, ita ut efficax inde argu„mentum peti non possit, ubi præsertim „antiquiora monumenta adversantur. Nec „ enim Ecclesia ipsa quæ iis utitur, incon„cussæ infallibilisque veritatis judicat „ quæcumque Breviariis suis sunt inserta, „ cum multoties pro variis temporibus, va„ria ex occasione ea mutaverit correxerit„ que. Testatur id Concilium Senonense, de „ anno 1528, quod, ut Breviaria & Missa„ lia emendarentur, decreto sanxit: te„ statur Concilium Coloniense, de anno „ 1536, cui hoc idem decernere placuit: „ testatur Concilium Tridentinum, in quo „ idipsum statuitur; ac demum Concilium „ Rothomagense anni 1581, & Concilium „ Rhemense anni 1583 decernunt, ut „ quam diligentissime à falsis narrationibus „ & historiis Breviaria repurgentur. Quæ „ omnia argumento sunt, non illico putan„ da esse ab omni historica aberratione li„ bera, sed magna plerumque spongia ege„ re, licet illa in suum usum usurpet Ec„ clesia „. Hæc pereruditus ille Cardinalis. Unde intelligi debet, quã facile quis Te posset traducere, quasi contemptorem universæ Hispaniæ, ut quæ in tanta subtilissimorum ingeniorum multitudine, tantaque copia, non potuit tot jam labentibus annis

pro sua sententia adinvenire aliud fundamentum gravius, præter unum Breviarium: sed id non facio ex benevolentia singulari. Imo, etiamsi hujus Eminentissimi Cardinalis auctoritas sufficere videatur, tamen prosequor amice expendere reliqua.

40 Num.26.in Præambuli tui defensionem affers „ illud Gregorii ad caput A„ postolicæ 35, quæst. 9. *Apostolicæ Sedis* „ *sententia*, *tantâ consilii moderatione conci*„ *pitur*, *tantâ patientiâ & maturitate de*„ *coquitur*, *tantaque deliberationis gravitate* „ *profertur*, *ut non immutari necessarium du*„ *cat*. Et ideo, inquis, quæ ab Ecclesia pro „ Officio Divino approbantur, summa „ sunt digna veneratione & fide. Unde li„ cet in Breviario antiquo aliqua sint „ emendata & correcta sub Clemente „ VIII, à Card.Baronio & Bellarmino, „ quæ tamen in eo retenta & relicta sunt, „ fidem & venerationem merentur. Sed R. P. Professor, quomodo ista duo cohærent: *Ut non immutari necessarium ducat*, &, *Licet in Breviario antiquo aliqua sint emendata & correcta?* An emendari & corrigi queunt Breviaria sine immutatione? Si secundum Gregorium Apostolicæ Sedis sententia ita proferatur, ut non immutari necessarium ducat, quomodo Clemens VIII necessarium duxit immutari antiquum Breviarium, quod Apostolicæ Sedis sententia approbatum erat?

41 Hic suspicabitur fortasse quispiam, Gregorii verba manca esse ac mutila. Et revera sic est. Quapropter, antequam ea hic meliore fide referam, oro Lectorem, ne Tibi nimium indignetur. Sunt autem hæc: *Apostolicæ Sedis sententia ..... tantâ deliberationis gravitate profertur, ut retractatione non egeat, nec immutari necessarium ducat*, NISI FORTE SIC PROLATA SIT, UT RETRACTARI POSSIT, VEL IMMUTANDA SECUNDUM PRÆMISSÆ TENOREM CONDITIONIS EXISTAT. Rev. Pater, appello quemlibet, cui suffragatur hoc caput? Tibine, an mihi? At, istum locum, inquies, ita descripsi ex Sylveira. Esto: nam ut non dicam, hinc conjici, Carmelitarum proprium esse, textus in sui favorem mutilare, ne sic quidem Te purgabis de tua mala fide. Quia cum hic memineris mutati Breviarii, non poteras non suspicari in illius Capitis verbis sic citatis, utpote illi mutationi minime congruentibus, latere errorem aliquem; adeoque, si voluisses agere fideliter, omisso rivulo fontem ipsum adivisses. Verum missa faciamus hæc, & ad rem redeamus, & repetamus tua verba.

42 *Licet in Breviario antiquo*, inquis, *aliqua sint emendata & correcta sub Clemente VIII à Card.Baronio & Bellarmino; quæ tamen in eo retenta & relicta sunt, fidem & venerationem merentur*. At Tibi neutiquam consentit supra laudatus Cardinalis Ursinus, quia loco citato ita loquitur: *Imo nec suis omnino carere nævis Clementino-Urbanum, quo utimur, Breviarium doctissimi historiarum exploratores indicant*. Tum nævorum seriem texit bene longam, quam videre est apud P.Papebrochiũ in Responsione Art.9 n.30. Postremo subjungit ille: *Et vero Cardinalem Baronium .... non absolutissimam in rebus historicis fidem Romano Breviario tribuisse, certissimum est*. Et jure merito, quia pleraque Sanctorum acta tam sunt quæstiones facti particularis in recentiore Breviario, quam in aliis jam antiquatis; atque adeo, cum ideo Ecclesia in his subinde erraverit, potuit & in illo. Eam autem reipsa & in illo errasse, affirmant viri doctissimi religiosissimiq; imo & Ecclesiæ Principes. Ex quo quasi sua pte sponte profluit hic syllogismus: Nullis piis Ecclesiæ Historiis, quæ possunt esse falsæ, & quas falsas esse ajunt viri doctissimi piissimiq;, debetur ab universis Catholicis summa fides hu-

mana: Atqui sunt piæ quædam Ecclesiæ Historiæ, Divino Officio seu Breviario etiam recentiori insertæ, quæ possunt esse falsæ, & quas falsas esse ajunt viri doctissimi piissimique: Ergo quibusdam piis Ecclesiæ Historiis, Divino Officio seu Breviario etiam recentiori insertis, non debetur ab universis Catholicis summa fides humana,

42 Quid ad hoc argumentum, R. P. Professor? Oppones, sat scio, Quintañadunam, quem dicis habere in Theologia sua Morali, Singulari 14 num. 2. tract. 7, *Breviaria, quibus modo utimur, omni suspicione carere nullo modo ambigendum est.* Sed si tibi assentiatur Quintanaduñas, iisdem quibus Tu, fractus jacet argumentationibus; neque tanta est ipsius apud quemquam auctoritas, ut hoc ipsius placitum me magnopere solicitet. Accedit quod Auctor ille nullam hujusce placiti rationem adferre nitatur. Proinde hic tenet illud Melchioris Cani lib. 8. De Locis Theologicis cap. 4. *Theologorum Scholasticorum etiam multorum testimonium, si alii contra pugnant viri docti, non plus valet ad faciendam fidem, quam vel ratio ipsorum vel gravior etiam auctoritas comprobarit.* Quamquam dubitem, an Quintanaduñas hic perinde intelligendus sit, atque Tu eum intelligis; ideo dixi, Si tibi assentiatur. Qua de causa juvat totum ipsius contextum ponere ob oculos, ut æquus Lector dijudicare possit. *Secundum locum, inquit, obtinent Breviaria, tam universalis quam singularium Ecclesiarum, quorum Lectiones, Sanctorum patrias & vitas continentes, cum earum constructio viris doctis & eruditis commissa sit, generaliter loquendo* (Nota GENERALITER LOQUENDO) *fide digna censentur; non vero tantâ, ut notam erroris vel temeritatis, aut similem censuram incurreret, qui illis fidem negaret; imo nec peccatum committeret: non aliter, ac qui Historiis aliis humanis fidem negaret: nonnulla enim & non levia mendacia in veterum Breviariorum Lectionibus, sicut in Historiis, reperta sunt, ut constat ex cap. Sacrosancta Romana dist. 15. Ubi Gelasius Papa has Lectiones corrigendas, & ad veritatem summa cura redigendas statuit. At Breviaria, quibus modo utimur, omni suspicione carere, nullo modo ambigendum est.* At cujus rei suspicione? Cum antea facta fuerit mentio de mendaciis, videtur hic nihil aliud à Quintaduña asseri, quam non dubitandum esse, quin quibus modo utimur Breviariis, ea careant omni suspicione mendacii. Jam vero suspicionem mendacii differre à suspicione falsi vel erroris, lippis & tonsoribus notum est.

43 Judicet igitur æquus Lector, an non anceps sit ad minimum atque ambiguum illud subsidii genus, quod ex Quintanaduña repetendum putasti. Hoc autem evidens est, Quintanaduñam hic tibi adversari, quatenus etiam prisca Breviaria omni vacare errore incaute statuisti. Te id statuere, patet & ex universalibus Præambuli tui vocibus, & ex num. 17 ubi; posteaquam attuleras hanc decisionem Sacræ Rotæ, ut dicis: *Historia contenta in Breviario, à S. Sede Apostolica approbato, censetur ab Ecclesia Canonizata:* statim subdis: *Quod intelligendum est maximè de Historiis Breviario insertis post illius recognitionem sub Clemente VIII, à Card. Baronio & Bellarmino factam.* Si de hoc maxime: ergo etiam de aliis antiquioribus Breviariis idem intelligendum esse existimas; nisi forte velis fateri, redundare illam particulam inclusivam *Maxime.* Et vero ut id ingenue fateare, ego Tibi auctor sum. Alioquin (id quod emerito Professori longe turpius est) debebis fateri, Te in paucis lineis locutum esse pugnantia: scilicet Breviaria antiqua caruisse omni mendo, & simul

non

non caruisse. Hoc enim demonstrari potest, non solum ex num. 27 ubi concedis, *in Breviario antiquo aliqua esse emendata & correcta sub Clemente VIII*; sed etiam ex ipso num. 17, ubi ut ostendas Decisionem S. Rotæ intelligendam esse maxime de recentiori Breviario, adducis verba Gavanti. *Qui* (Baronius & Bellarminus) *rejecerunt omnia quæ jure merito revocari poterant in dubium; imo quæ controversa erant; alicujus tamen gravis auctoris testimonio suffulta, aliquam haberent probabilitatem, retenta sunt eo modo quo erant ante, cum falsitatis argui non possint, quamvis forte altera sententia sit à pluribus recepta.* Hic per transennam nota, Gavantum scribere *fortasse*, non *forte*, ut tecum scribit Jacobus à S. Antonio; unde iterum collige, Gavantum abs Te ne inspectum quidem; sed parum nostra id interest.

44 Ex istis Gavanti verbis liceat mihi argumentari hunc in modum: Non caruit omni mendo, neque summa fide dignum fuit Breviarium illud, in quo *aliqua sunt emendata & correcta*, & in quo erant aliqua *quæ jure merito vocari poterant in dubium*. Atqui, ut Tu cum Gavanto admittis, in antiquo Breviario *sunt aliqua emendata & correcta*, & in eo erant aliqua *quæ jure merito vocari poterant in dubium*: Ergo antiquum Breviarium non caruit omni mendo, neque summa fide dignum fuit. Et tamen caruit omni mendo, & fuit summa fide dignum: nam, secundum Te, censebatur ab Ecclesia Canonizatum, & contentæ in eo Historiæ honorabantur ut verissimæ. Quid jam dices P. Professor? Quo te vertes? quo confugies? Vides profecto, si quidquam videas, te hic fumum fugere non posse, nisi in ignem incidas. An ergo confiteris, haud satis tibi perspectam fuisse vim illius particulæ *Maxime*? Sed næ ego gladiator lentus sum, qui, ubi Tu ipse mihi mucronem das simul & jugulum, adhuc ferire cesso. Quoniam igitur ita placet, feriam. At unum exciderat: dic ante, obsecro, quare inter citandum Gavantum omiseris hæc verba: *Visum est illis* (Baronio & Bellarmino) *ad historiæ veritatem bona fide restituere sacras Lectiones, idque minima qua fieri potuit mutatione*? Si tibi veritas cordi sit, Pater Reverende, non diffiteberis ideo Te omisisse illa verba, quod nimis clare innuerent falsa aliqua in antiquo fuisse Breviario; & quod verercris, ne qua hinc fieret ad Clementinum Breviarium argumentatio.

45 Nunc age, ictum fortiter excipe, & ut virum decet. Nullis piis Historiis, quæ tantum aliquam habent probabilitatem, debetur ad Orthodoxis summa fides humana: Atqui sunt in Breviario Clementino quædam piæ Historiæ, quæ tantum aliquam habent probabilitatem: Ergo quibusdam piis Historiis, quæ sunt in Breviario Clementino, non debetur ab Orthodoxis summa fides humana. Propositio certa est apud omnes. Complexio est legitima, maximeque ad normam dialectices exacta. Sola igitur restat probanda assumptio, & probatur clarissime ex his verbis Gavanti, quæ in tui defensionem adduxisti: *Quæ controversa erant, alicujus tamen gravis auctoris testimonio suffulta, aliquam haberent probabilitatem, retenta sunt eo modo quo erant ante.* Ergo sunt in Breviario Clementino quædam piæ Historiæ, quæ tantum habent aliquam probabilitatem. Jamne vides, R. Pater? Jamne sentis, quem mihi porrexisti mucronem, non esse plumbeum? Sed nondum satis est: juvat eum adigere adhuc altius. Hoc autem ut fiat, oportet observemus, à Gavanto non dici, *quæ aliquam habebant probabilitatem*, ut à me dictum est in illo syllogismo; sed, *quæ aliquam haberent probabilitatem*, id quod apud politioris litteraturæ homi-

nes perinde sonat, ac si dicatur: *Quæ poterant habere aliquam probabilitatem.* Atqui *posse habere aliquam probabilitatem*, non est *habere aliquam probabilitatem*: Ergo videtur censuisse Gavantus, in Clementino Breviario retenta esse, non tantum quæ ob alicujus gravis auctoris testimonium habebant probabilitatem aliquam; verum etiam quæ ob simile testimonium aliquam habere poterant, sive quæ gerebant aliquam probabilitatis speciem; *quamvis fortasse altera sententia sit à pluribus recepta.* Tantum abest ut omnes quæ sunt in illo Breviario Historiæ, à cunctis Orthodoxis verissimæ esse censeantur.

46 Neque ad ictum avertendum Tibi clypeus datur in illis verbis, *cum falsitatis argui non possint*; licet Jacobus à S. Antonio, in Appendice Consultatoria Resolut. 3 num. 19 verba illa valde notanda esse inculcet. *Cur enim hoc?* inquit. *Nisi quia eo ipso quo Breviario, rite recognito & approbato, inserta sunt, tamquam Canonizata & Canonica veritatis habenda sunt.* Non ideo, R.P. Jacobe, non ideo: quomodo enim ea quæ sunt solum probabilia, possunt esse veritatis Canonicæ? Veritatibus Canonicis præbetur assensus fidei supernaturalis, qui solum probabilis esse non potest, ut ostenditur ex propositione 21 ab Innocentio XI damnata: *Assensus fidei supernaturalis, & utilis ad salutem, stat cum notitia solum probabili revelationis; imo cum formidine, qua quis formidet, ne non sit locutus Deus.* Non ergo ideo, sed quia eo tempore, quo castigatum fuit Breviarium, nondum erant lustratæ tot Bibliothecæ, nondum tot Manuscripta è suis eruta latebris, nondum tot Numismata effossa, nondum excogitata ars legendi antiqua diplomata, nondum reperta tot monumenta alia, nondum denique tot in elucidandis Historiis positi labores ac vigiliæ, quot hac nostra eruditissima ætate ponuntur hodie in Belgio, Gallia, Italia, aliisque mundi plagis. Hinc factum est, ut tunc inveniretur nihil novi, quod alterutri parti aliquid momenti adderet vel demeret.

47 Quid igitur mirum est, tunc non potuisse Historias quasdam falsitatis argui; posse autem jam, cum tot novis subsidiis atque adminiculis instructi sumus? Sic maritimo usu astrolabii nondum invento, perfectaque arte navigandi, non potuerunt nautæ detegere multas regiones, unde orbem terræ universum tres in partes dumtaxat divisit antiquitas. Inventi demum novi tractus quartam adjecere; si quarta appellanda est, quæ una reliquis omnibus magnitudine ferme par est. Neque tamen hæc recentiora tantummodo, sed veterum quoque finium haud exigua spatia prisci homines ignorarunt. Siquidem & in multis regionibus describendis Ptolomæus, vir ceteroqui summus, & alii Geographi insignes hallucinati sunt; & Africæ terræ quidquid à Praso Promontorio & interiore Æthiopia ac Lunæ montibus in Austrum extenditur, multæque & ingentes tum Africo, tum Indico littori objacentes insulæ, eorum diligentiam notitiamque quamvis accuratam subterfugêre. Sic nondum invento microscopio, non poterant Philosophi detegere minutissima illa, quæ nunc detegunt animalcula, eorumque alas, crura, oculos, aures, pilos, proboscides, fibras, venulas, & in venulis assidue circumeuntem sanguinem, aliaque plura hujusce modi. Sic tubo optico nondum invento, non poterat perspicax Astronomorum acies detegere maculas Solis, Jovis satellites, comites vel annulum Saturni, phases Veneris & defectiones, quas propter terræ interjectum non secus atque Luna patitur. Sed quid ego tam sigillatim ista commemero? In ea tempora ætas nostra incidit, cum

cum pedetentim scientiæ perficiuntur omnes, & perfici Historiarum scientiam, tot adinventis novis præsidiis, quisquā neget?

48 R.P. Sebastiane, dum hæc mihi cum tuo commilitone Jacobo fuit velitatio, aliquantulum respirasti. Nunc Te iterum adorior, & acceptum à te mucronem distringo iterum, alia ex parte facturus vulnus. Christi fideles non debent in omnibus credere isti Breviario, in quo quæ controversa erant, retenta sunt eo modo quo erant ante: Atqui quæ controversa erant, sunt in Clementino Breviario retenta eo modo quo erant ante: Ergo Christi fideles non debent in omnibus credere Breviario Clementino. Si non debeant ei credere, ergo licitum est Historiographis aliquas eo contentas Historias, prolatis in medium rationibus, falsi arguere. Neque enim id ulli unquam prohibuerunt Pontifices; non Pius, non Clemens, non Urbanus: qui quidem si id voluissent prohibitum, id expressissent sine dubitatione in suis Bullis, Romano Breviario præfixis, in quibus quæ quoad Breviarii emendationem observanda sunt, explicant adeo accurate.

49 Mirabitur fortasse Lector, quod ad confirmandum tuum Præambulum allegaveris hunc Gavanti locum, in quo hæc adversus Te latebant argumenta, velut in equo Trojano milites. Sed est cur multo magis miretur, quod eumdem in finem allegaveris ea quæ habet Gerson tom. 2. libello qui inscribitur: *Declaratio veritatum, quæ credendæ sunt de necessitate salutis.* „ Sicut, „ dicit Aristoteles, nihil refert quædam „ falsa probabiliora esse quibusdam veris; „ ita nihil refert, quædam falsa pie credi; „ non quod ea ratione qua falsa sunt, vel si „ sciuntur esse falsa, credi possint, (procul „ hoc à pietate fidelium) sed cadit existi„ matio vel pia credulitas non super veri„ tate vel falsitate, sed tantummodo super „ apparentia vel probabilitate; & hoc uti„ que non est periculosum vel falsum, quia „ constat de apparentia & probabilitate, „ dum falsitas vel veritas ignota est. „ Est, inquam, cur Lector hoc summopere miretur in S. Theologiæ emerito Professore, qui non solet proloqui tam aliena à proposito. Erat porro tibi propositum probare hanc propositionem: *Piis Ecclesiæ Historiis Divino Officio seu Breviario insertis, ab universis Catholicis debetur summa reverentia & fides humana.* Quomodo autem hæc probari potest per ista verba: *nihil refert quædam falsa pie credi?* Quippe, præterquam quod istis verbis non significetur ulla credendi obligatio; agitur hic, ut patet, de quibusdam falsis; de quibusdam, quorum de apparentia tantummodo & probabilitate constat; de quibusdam etiam, quorum veritas vel falsitas ignota est. An igitur falsæ sunt vel esse possunt piæ Breviarii Historiæ? An tantummodo constat de illarum apparentia & probabilitate? An illarum veritas vel falsitas ignota est?

50 Vide quid respondeas ad singula. Nam si ais, quomodo jure illas Historias dicis esse maxime veras, censeri ab Ecclesia Canonizatas, & à cunctis Catholicis firmiter credendas, ita ut fas non sit quidquam illis opponere? Sin autem negas, quid ille Gersonis locus ad rem tuam pertinet? E contrario utcumque pertinet ad rem meam; quia ex illo video me posse colligere Te in hoc Præambulo statuere aliquid, quod procul est à pietate fidelium. Quod sic ostenditur. Posse credi quæ sciuntur esse falsa, est, secundum hunc locum, procul à pietate fidelium, imo secundum alios ἀδύνατον. Atqui in hoc Præambulo statuis posse credi, quæ scimus esse falsa: Ergo in hoc Præambulo statuis aliquid, quod est, secundum hunc locum, procul à pietate fidelium, imo secundum alios

ἀδύ-

ἀδύνατον. Probo assumptionem hoc modo: Omnia, quæ narrantur in Breviario, statuis in hoc Præambulo posse credi: Atqui aliqua quæ sciuntur esse falsa, narrantur in Breviario: Ergo aliqua quæ sciuntur esse falsa, statuis in hoc Præambulo posse credi.

51 Assumptionem ejusque probationem mihi penegabis. Sed, R.P. Professor, aliqua quæ in Breviario narrantur esse falsa, significavit se scire Baronius, significavit se scire Nobilissima Burghesionum familia, significavit Cardinalis Ursinus; &, ne plures memorem, id scire se significavit P. Desirantius ex Ordine Eremitarum S.P. Augustini. Hic S.Theologiæ Doctor & Historiæ Professor Regius, in Thesibus Theologicis quibus præsedit Lovanii 19 Augusti 1684, sic loquitur Thesi 19: *Orandus esset Pontifex Maximus, ut de lapsu pii Marcellini fabula expungeretur ex Breviario. Mirum qui irrepserit. Non est simile vero thurificasse virum idolis*. Hic viros quantos habes! An Te unum his omnibus prælatum cupis, ô bone? Sunt & alia tela validissima, quæ ex hoc Gersonis loco, veluti ex plena pharetra, possim depromere; sed non duco operæ pretium esse: Etenim quam nihil Tibi consentiat Parisiensis ille Cancellarius, cernere est vel ex ultimis illius declarationis vocibus, quæ hæ sunt: *Magis hic attenditur id quod pia recogitatione fieri potuit, quam illud quod factum est. Et hoc apud Oratores creberrimum reperitur, qui ex aliorum personis dicunt ea quæ personæ non dixerunt, sed quæ dicere potuerunt; sicut in Legenda Beatæ Agnetis & Beati Sebastiani*. Hic mihi succurrit interrogare, an eam narrandi rationem & modum secuti fueritis in contexendo Breviario vestro. Hoc si ita sit, jam nihilo plus fidei ipsi debebitur, quam piis aliquibus tragœdiis, in quibus Poetæ faciunt Martyrem E.C. dicere vel facere, non quod dixit vel fecit, sed quod dicere vel facere potuit; ipsique affingunt liberos, aut fratrem, aut sororem, aut alium nescio quem consanguineum, imo & priscam nobilitatem, quo magis eluceat ipsius fortitudo, quoque facilius possint in spectatoribus cieri pii animorum motus.

52 At vero nimis importuna fortasse hæc Tibi accidit interrogatio: quare veniam potius ad numerum tuum 28, ubi reprehendis P.Papebrochium, quod tom. 2 Maji fol. 716 n. 33 dixerit: *Licet forsitan multum intersit inter modum quo Romani Breviarii Officia fuerunt approbata, & quo approbari dicuntur Monastica quædam*. Judicet Lector, an Te ab hac reprehensione avocare non debuisset particula illa *Forsitan*: nam, ut alios prætercam, Barbosa tract. de Dictionibus usu frequent. ait „ Quando hujusmodi dictiones (*Forsan, Forsitan, Fortassis*) apponuntur, nihil affirmatur; „ & ideo non est necessaria verificatio „ ejus, quod per tales dictiones asseri- „ tur, *ut in l. in substit. ff. de vulgari*. no- „ tant Vulpell. *de præpos. & adverb. signif.* „ *sub dict. Fere., vers. Forsitan. pag.* 38. „ *Gonsalez ad reg. 8. Cancell. gloss. 32. num.* 10 „ & 11. „ Quid, quod loco citato addat Papebrochius, *id non videri examinandum curiosius*. Vel ex his verbis facile erat intellectu, Papebrochium dubitantis, non affirmantis in morem hic loqui. Et vero ut affirmantis in morem loquatur, quid inde erit piaculi? Quid cera tua miniatula, quid censura dignum? Siquidem illa approbatio, qua propria Religiosorum Ordinum Breviaria dicuntur approbari, non tam videtur esse approbatio, quam mera permissio seu indulgentia. Atque hæc causa est, cur jure merito potuisset Papebrochius Breviairo Romano aliquid

plus deferre quam Breviario Regularium.

53 Tu, Pater Rev. tam multa hic effutis castiganda, ut vix exitum possim evolvere: nec enim satis Tibi fuit falsò dicere, P. Papebrochium videri plusculum tribuere Breviario Romano, quam Breviariis Regularium; addidisti etiam causam, *eo quod* inquis, *his (ut sibi imaginatur) non tam rigorosum adhibeatur examen, quam Breviario Romano*. An usquam hoc dicit Papebrochius? Profer locum. Certe ex loco quem citas, scilicet tom. 2. Maji fol. 716 num. 33, non magis elicias eam causam, quam oleum ex pumice. Verum necesse erat istud fingere, quia homo disertus non potuisset aliter huc sat concinne intrudere *rigidum examen*, quod subiisse dicitur Vita S. Ignatii à Nierembergio edita. Hinc etiam quæso videas, quam belle ratiocineris. Tua positio hæc est: Breviaria Regularium tam rigide examinantur, quam Breviarium Romanum: quam positionem ut probares, tuum erat ostendere aliquod Religiosorum Breviarium ita rigide fuisse examinatum; & interim pro tali Breviario obtrudis Vitam S. Ignatii, de qua inserenda Breviario minime agebatur, nec agi poterat: erat enim volumen integrum, & Hispanico quidem idiomate conscriptum. Quapropter eâdem operâ eodemque successu, attulisses etiam diligentiam illam ac sedulitatem, qua ad examen revocantur dogmata, antequam catholica vel hæretica declarentur. Neque ista positio firmius à Te stabilitur, quando addis ex Vincentio Baronio, ,, illam Christi apparitionem, ,, in qua is S. Ignatio dixisse prætenditur, ,, *Ego vobis Romæ propitius ero*, Sacræ Con- ,, gregationi fuisse oblatam, sed nullatenus ab ea approbatam, nec Breviario, ,, post varias instantias, hactenus insertam. ,, Hic namque de Romano Breviario agitur; in tua vero positione de Breviariis Regularium, & consequenter hoc nihil iterum ad rem: usque adeo, R. P. Professor, non modo non cohærentia inter se loqueris, verum etiam maxime disjuncta maximeque contraria.

54 Habes nos, ut video, pro cucurbitis, aut saltem Tu ipse cucurbita es. Accusas enim P. Papebrochium, quod citaverit aliquando Natalem Alexandrum, Auctorem prohibitum: & tu hic, fronte nescio qua, citare sustines Vincentium Baronium. An nescis, Pater Reverende, Vincentium illum pariter prohibitum esse? Quam apte in te convenit illud? *Clodius accusat*. Accedit quod Tu citaveris Vincentium Baronium, postquam esset prohibitus; Papebrochius autem citaverit Natalem Alexandrum, antequam prohiberetur. Præterea Natalem inter & Vincentium quantum interest? Vincentius asserit, Bullam Pauli V, quæ Rituali præfigitur, extortam fuisse per subreptionem, & in moribundi articulo errorem irrepsisse: secundo, defendit Sotum, in eo quod post Bullam Leonis X & Concilium Lateranense, Montes Pietatis damnaverit. Tertio, sustinet contra Gregorium XIII Religiosos Societatis, ante solennem professionem, non esse perfecte religiosos. Quarto, dicit sententias controversas ab Ecclesia definiri non posse. Quinto, contra Alexandrum VII affirmat, piam illam de Immaculata Conceptione sententiam recens inventum esse. Sexto, Effutire non dubitat, Ecclesiam errori obnoxiam esse in controversiis, quæ ad mores spectant decidendis, instituendis Ordinum Religiosorum approbandis, & quibusdam solenni ritu in Sanctorum Album referendis, aliaque multa habet hujusmodi, quæ piæ aures exhorrescunt. Nihil autem simile neque in sua Historia, neque in sua Theologia Morali habet Natalis Alexander.

55 Ast unum hic mihi pæne exciderat. Theophilus Raynaudus, quam venerabilis apud vos vir habetur! Quam doctus! Quam eruditus! Quantum Oraculum! Hunc tamen virum Vincentius ille Baro (sic enim melius vocatur quam Baronius) dicit esse Asinum, Atheum, Atheo pejorem, Auctorem ridiculum, Blasphemum, Comitiali cerebri morbo laborantem, Genimen Viperæ, Fæcundum ineptiis & absurdis, Hostem traditionis Ecclesiasticæ, Impostorum maximum, Impudentissimum Hæreticorum, Luciani discipulum, Lutheri imitatorem, Mutilatorem SS. Patrum, Novitatum profanarum Auctorem, Stultum, Ignorantissimum, Mendacissimum, Os lutulentum; atque sexcentis aliis hujusmodi eum onerat conviciis. Et Tu Baronem illum, qui Theophilum Antiquitatis vestræ præconem tam pulchre pingit, citare sustines? Ingratum caput! Sed fallor: nam & Baroni debetis aliquid, nimirum suavissimos illos Christianæ eloquentiæ flosculos, quibus P. Papebrochium vestris in scriptis ornare non desinitis. Verum huc longius quam voluntas fuit, digressa est Oratio mea, duce Te.

56 Revertamur ergo ad fidem, quam pugnas Breviario esse debitam. ,, Denique, inquis num. 31, quod Historiæ, à Sede Apostolica tam pro Breviario Regularium, quam pro Romano approbatæ, omnem apud Catholicos mereantur fidem & venerationem, verbis ipsiusmet Papebrochii convincitur: dum in Præfatione (debuisti dicere in Protestatione) tom. 1 Aprilis universaliter asserit, in describendis Ecclesiæ Historiis sacris, Sedis Apostolicæ judicio omnino esse acquiescendum, & ab eo nullatenus recedendum, ad quod speciali juramento se obstringit, dicens: *Cælites omnes, Deumque ipsum sancte testamur, nos eamdem Sacro-sanctam Sedem, ut veritatis Magistram, revereri, neque ab ejus scitis jussisque vel latum unguem declinare velle.* ,, Iterum imponis, P. Reverende: non enim dicit Papebrochius, in scribendis historiis omnino acquiescendum esse Sedis Apostolicæ judicio: sed illius Sedis judicio ac decretis obtemperandum. Verba ipsius accipe: *Multo sane æquius est nos Sanctæ Apostolicæ Sedis judicio ac decretis obtemperare.* Est autem aliud acquiescere, aliud obtemperare: quoniam sæpe obtemperat quis Superioris præcepto, nec tamen ejus speculativo judicio acquiescit. Porro, uti dixi jam sæpius, non solum Ecclesiæ præcepto, scito, jussoque obtemperandum est; verum etiam omnino acquiescendum est ejus judicio, quod fertur de rebus, in quibus dijudicandis errare non potest; at vero ejusdem judicio, quod fertur de rebus aliis, puta de quæstionibus facti particularis, acquiescendum, id est, credendum non est, si qua gravioris momenti ratio in contrarium occurrat.

57 Sed quid attinet concidere ista minutius? Paucis verbis declarari poterat, quæ Patrum Henschenii & Papebrochii mens sit. Quando Cælites omnes Deumque ipsum sancte testantur se Sacrosanctam Sedem, ut veritatis Magistram revereri; significant à se pro Sancto haberi sine ulla dubitatione omnem eum, qui pro tali solenniter declaratus est ab Ecclesia. Quando autem addunt, se neque ab ejus scitis jussisque vel latum unguem declinare velle; significant velle se observare ea omnia, quæ Ecclesia, Catholicis alicujus vitæ Scriptoribus observanda præcepit. Id quod planum fit ex his verbis consequentibus: ,, Quare (quod est alias Urbani VIII Pont. Max. iteratis Constitutionibus vetitum) nulli, quantum quidem per imbecillitatem humani judicii provideri à nobis potuit, *Sancti* aut *Beati* appellationem adscripsimus, cui non

„ non eam vel Sedis ejusdem sententia, vel „ Majorum, religio, vel veterum Scripto„ rum auctoritas contulerit. Neque item cu„ juspiam qui non videatur, *per communem* „ *Ecclesiæ consensum , vel per immemorabi„ lem temporis cursum, aut per Patrum viro„ rumque sanctorum scripta , vel longissimi „ temporis scientia ac tolerantia Sedis Apo„ dicæ vel Ordinarii* venerationem obtinere, „ commemoravimus miracula, prædictio„ nes, arcanorum manifestationes. „

58 Hæc omnia, Rev. Pater, si subjunxisses, an mens Papebrochii non fuisset luce clarior? An non vidisset ipse Lector, quam inaniter glorieris, dum dicis: *Quod Historiæ à Sede Apostolica, tam pro Breviario Regularium , quam pro Romano approbatæ, omnem apud Catholicos mereantur fidem & venerationem; verbis ipsiusmet Papebrochii convincitur?* Sed ne videres; hæc omnia prætermisisti dolo malo: neque tantum hæc omnia prætermisisti, verum etiam studio ac dedita opera videris, pro, *in Protestatione scripsisse in Præfatione*; quippe, cum illi qui defunctorum Vitas litteris consignant, in Protestatione profiteri soleant, se non adversari illis Urbani Constitutionibus; verebaris verisimiliter, ne, si scripsisses *in Protestatione*, venisses erudito Lectori in suspicionem male intellecti Papebrochiani sensus. Rev. Pater Professor, an hanc tuam mentem melius divinaret ipse Oedipus? Quamquam, quæ hæc est digna Professore emerito consecutio? Papebrochius testatur se sacrosanctam Sedem, ut veritatis Magistram revereri, neque ab ejus scitis jussisque vel latum unguem declinare velle: ergo, quod Historiæ à Sede Apostolica in Breviarium relatæ omnem apud Catholicos mereantur fidem, verbis ipsiusmet Papebrochii convincitur? Profecto similis est huic: P. Fr. Sebastianus à S. Paulo testatur, se sacrosanctam Sedem, ut veritatis Magistram revereri, neque ab ejus scitis jussisque vel latum unguem declinare velle: Ergo, quod Breve in quo narrat Clemens X, quomodo PP. Carmelitæ Discalceati imposuerint suo Decessori, omnem apud Catholicos mereatur fidem, verbis ipsiusmet Patris Sebastiani convincitur?

59 Sed hic iterum obliviscer datæ fidei. Quam oblivionem ut rependam, tacebo, illam particulam *omnem*, non satis cohærere cum illis quæ num. 20 habes in Gersone: *In talibus* (Historicis). *nihil de certitudine scitur esse falsum, quamvis etiam nesciatur illud certitudinaliter esse verum, quod oportet credere.* Si enim illæ Historiæ non sint certæ, quomodo fieri potest, ut fidem mereantur omnem? Interim, Rev. Pater, hic ego tuam commendabo modestiam. Papebrochius (uti dicebas supra) ad judicium Sedis Apostolicæ in omnibus sequendum obligavit sese jurisjurandi religione; nec tamen, cum illum putes deesse officio, crimen perjurii objecisti. An inter tot alias atrocissimas criminationes hæc una te tenuit? à O rem in P. Sebastiano non satis admirandam! Aliquis fortasse istud tribuerit nescio cui stupori, quo præpeditus istam consecutionem videre haud poteras; at ego, sicuti jam inchoabam dicere, malui id tuæ tribuere modestiæ, vel (si vis) mansuetudini: &, ut fatear verum, sic mihi à natura comparatum est, ut omnia etiam adversariorum dicta optimam in partem interpreter atque excusem.

60 Utinam vero sic possem excusare id quod asseris num. 20, „ *Pias Breviarii Historias, à Sede Apostolica recognitas & approbatas, ab aliquibus controverti posse.*" Profecto hic te denuo in laqueum inseris. Nam si Historiæ Breviarii controverti possint ab aliquibus, cur controverti non possunt à P. Papebrochio? Age, nobis edissere, qui-

nam fint illi Aliqui. Dubio procul dices, illos Aliquos, esse eruditos, & in omni scientiarum genere versatos? An igitur talis non est Papebrochius? Ipsius eruditionem loquuntur tot ac tam magna quæ edidit in lucem volumina; ut jam omittam viros doctissimos, qui tum ex omni orbis parte, tum maxime ex Hispania cum assidue consulunt, ejusque responsa pæne ut oracula venerantur. Sed lubet Te hoc laqueo constringere arctius. Si Historiæ Breviarii possint controverti ab aliquibus, ergo Historiis Breviarii non debetur ab aliquibus fides, quia non debetur fides iis rebus, quæ in controversiam ac disceptationem vocari possunt. Ergo ulterius, R. P. Professor, secundum Te, piis Historiis, divino Officio seu Breviario insertis, ab universis Catholicis debetur fides humana; & iisdem Historiis ab aliquibus non debetur fides humana. Quid cum hocce homine disputem diutius, qui tam manifeste contradictoria loquitur? Potius illum traderem alicui Dialectices tirunculo exagitandum, ut discat, duo contradictoria, simul vera esse non posse.

61 Sed ad Te, erudite Lector, jam me converto. Quippe cum sis Patre Sebastiano acutior magisque lynceus, poteris movere scrupulum, qui non incidit usque adhuc isti emerito Professori. Dices namque: Quotquot Romano Breviario continentur Sancti, coli ab Ecclesia præcipiuntur: Ergo, si qua Historia possit esse falsa in Romano Breviario, Ecclesia poterit cultum falsi præcipere. Non posse autem falsi cultum ab Ecclesia præcipi, ostenditur, tum ex Firmiano Lactantio, tum ex multis variisque rationibus, quæ ex intima Theologia repetuntur. At non tenet ista conclusio. Idcirco opus esse judico aliqua distinctione: Si qua Historia possit esse falsa, hoc est, si quis in Romano Breviario possit præcipi colendus ut Sanctus, qui vere Sanctus non est; Ecclesia poterit cultum falsi præcipere; assentior. Si qua historia possit esse falsa, hoc est, si in Romano Breviario illi, qui vere Sanctus est, attribuatur falsò patria aliqua, familia, vitæ institutum, posteritas, opus, vel quid simile; Ecclesia poterit cultum falsi præcipere; pernego, & merito quidem. Quia, ut recte observat Magister Franciscus de Ruspuerta, tract. pro Sanctis Naturalibus Diœcesis Giennensis, puncto 3. num. 8. *La veneracion y culto que se da à un Santo natural, no mira al Santo en quanto es Natural, sino en quanto es Santo, tenido por tal y venerado de la Yglesia.* Hoc est, *Veneratio & cultus qui alicui Sancto Populari exhibetur, non respicit Sanctum quatenus Popularis est*, quatenus est talis nationis Apostolus, quatenus talis Ordinis Conditor vel Religiosus, & sic de reliquis; *verum quatenus Sanctus est, quatenus habetur pro tali, & honeratur ab Ecclesia.* Quæ omnia firmari possunt auctoritate D. Thomæ quodlib. 9. art. 16. *Cultus, quem Sanctis exhibemus, quædam professio fidei est, qua Sanctorum gloriam credimus.* Nota, *Sanctorum gloriam*, id est, beatitatem qua jam Sancti perfruuntur in cælis; non privata eorum acta, quæ egerunt in terris, & quæ ab alio quam à Canonico Scriptore referuntur. Non est igitur consequens, ut, si quid in Romano Breviario esse falsum possit, cultus falsi possit præcipi ab Ecclesia. Sed fortasse ægre fert P. Sebastianus, quod ego eum ita missum fecerim. Quare, Lector, hoc me abs te impetrare sine, ut ad eum redeam, licet jam suis jugulatum gladiis.

PRÆ-

PRÆAMBULUM III.

Qui Sacras Historias, à Sede Apostolica prævio examine approbatas, explodit tamquam fabulas, injuriam eidem irrogat.

EXAMEN.

Dsum iterum, P. Sebastiane, adsum, non jugulaturus mortuum, sed pollincturus. Tibi namque hoc Præambulum concedam totum. Quin imo ajo ego: Qui sacras Historias à Sede Apostolica prævio examine approbatas explodit tamquam fabulas, ille injuriam facit Sedi Apostolicæ, etiamsi eas fabulas esse ex divino aliquo instinctu afflatuque cognosceret. Ad hanc pollincturam tibi redit animus; & reviviscis, Pater Reverende; reviviscis, veluti flamma lampadis affuso oleo. Sed nostin' verbo *explodere* quæ subjecta vis sit; quæ notio? Nisi Tibi admodum fluxa est memoria, meministi eorum quæ variis suæ Responsionis locis super hac re dixit P. Papebrochius, & quæ ego dixi num. 30. Sic ibi differebam: *Aliud est dicere simpliciter aliquid esse fabulam & commentum; aliud tamquam fabulam & commentum explodere. Hoc contemptionem sonat, & nescio quem risum sarcasticum; illud, non item.* Ego quidem constitueram his paucis contentus esse, sed cum videam hoc verbum in tuis scriptis tam crebro recurrere, mutavi consilium, & amplius aliquid dicendum censeo.

62 *Explodere*, idem est quod eludere, irridere, subsannare, naso adunco suspendere, exibilare. Hoc si auctoritate probandum est (sicut revera est) quem appellabo potius, quam M. Tullium? Ad Q. Fratr. scribit: *Multa dixi in ignobilem regem, quibus totus est explosus.* Et pro Quint. *Erotes Comœdus, non modo sibilis, sed etiam convitio è scena explodebatur.* Et in Parad. 3. *Histrio, si paulo se movit extra numerum, exibilatur & exploditur.* Alia istiusmodi habet locis aliis. Putabam etiam adjungere Laurentium Vallam: sed ab audiendo Hæretico refugient teretes tuæ & religiosæ auriculæ. Quamobrem, prætermisso Valla, obtestor Te, ut in Ciceronis locum ultimum præsertim, oculos & mentem intendas. *Exibilatur*, inquit, *& exploditur.* Apud Ciceronem, R. P. semper crescit oratio. Ergo, cum τὸ *exploditur* collocetur post τὸ *exibilatur*, *explodere* significat aliquid amplius vehementiusque quam *exibilare*. Unde si illas, de quibus agimus, Historias exibilare sit Sedi Apostolicæ injuriosum, quanto magis erit easdem explodere? Vide R. P. quam nihil dissimulem, & propositas difficultates quantopere ipse exaggerem.

63 Sed quo jam argumento fidem facies, illas Historias exibilatas & explosas esse à P. Papebrochio? Aliquæ similes

Historiæ, inquis, ab ipso dicuntur *Fabulæ, Commenta, Somnia*; Ergo ab ipso ut fabulæ, ut commenta, ut somnia exploduntur. Perbella enimvero consecutio! Jam nunc ostendi, aliud esse aliquid fabulam dicere, aliud explodere aliquid ut fabulam. Quid enim? An Incolæ oppidi de Bilbao, quando noluerunt PP. Carmelitas recipere, ajentes, Brevi Clementis IX contineri narrationem falsam sive fabulam, istud Breve tamquam narrationem falsam sive fabulam exploserunt? An quando Calaguritanus Episcopus, ad Congregationem Cardinalium scripsit, eamdem narrationem *erroneam* esse, eam explosit ut erroneam? An eam ut falsam explosit ipse Clemens X Pontifex maximus, Clementis IX successor, quando . . . . . ? O me obliviosum! hic mei iterum non reminiscor propositi. Quanto melius num. 30, ad hanc rem conficiendam, feci innocentem aliquem, excommunicationis nexu irretitum, scribere ad Pontificem, crimen, quod Pontifex prævio examine putat verum, esse fabulam, esse commentum, esse somnium! Hunc locum, censeo, iterum consulas; non quod minus ponderis, minus momenti arbitrer inesse in veris illis exemplis quam in hoc ficto; sed quod hoc fictum possis legere cum minore perturbatione animi.

64 Quid plura? Si ille innocens non censeatur explodere Sedem Apostolicam, cur eam explodere censendus est P. Papebrochius? Profecto Breviaria non tam prope ac immediate spectant ad Apostolicam Sedem, quam scriptum illud quo istum Innocentem à Sacrorum usu arceri finximus. Dicis quidem num. 33. „Dum Sacrosan„cta Sedes Apostolica suis in Bullis nar„rat & approbat Historiam, aut Brevia„rio inserit pro divino Officio, quod man„dat ac præcipit recitari; hoc ipso dictam „Historiam adeo sibi devincit & connectit, „ut quidquid est contra unum, etiam sit „contra alterum„ Sed R. P. Professor, dum Clemens IX (mira res est, hic denuo pæne lapsus fueram) dum Sedes Apostolica, inquam, suo in scripto narrat crimen, ob quod innocentem percutit fulmine excommunicationis, an non etiam hoc ipso dicti criminis narrationem adeo sibi devincit & connectit, ut quidquid est contra unum, etiam sit contra alterum? Non poteris ire inficias; quia par utrimque ratio est, atque adeo & utrimque valent ea quæ affers juris axiomata: *Connexorum idem est judicium: Connexa & individua reputantur idem: & Nihil potest fieri contra unum, quod non fiat contra alterum.* Hæc tamen connexio, hæc juris axiomata, nihil impediunt, quo minus ille innocens possit dicere, objectum sibi à Sede Apostolica crimen esse falsum, esse fictam à suo adversario aliove malevolo fabulam: Ergo neque impediunt quo minus Papebrochius aliique Historico-critici possint dicere, aliquas Historias, Bullis vel Breviario à Sede Apostolica insertas, esse falsas, esse fabulas, fictas ab Hæreticis, vel etiam à quibusdam Catholicis, itaque constanter sparsas in vulgus, ut tandem labentibus seculis fidem in Ecclesia invenerint.

65 Hoc ita esse acute inter alios perspexit Eximius P. Delirantius in supra citata Thesi, ubi Lapsum pii Marcellini vocat *fabulam, expungendam ex Breviario, & commentum Donatistarum, quod refutatum fuerit, dummodo suum reducatur ad principium.* Et sub finem illius Theseos addit: *Suspicor* (Sinuessanum Concilium) *fabricatum esse à posterioribus Donatistis, sparsum per Hispaniam, collectumque ab Isidoro Mercatore, qui plura ejusmodi spuria introduxit in Ecclesiam; atque, ut cetera transeam, epistolas varias Romanorum Pontificum.* Quin & in hunc Eximium Doctorem, Pater Rev.

tuam

tuam evomuisti rabiem, sicut eam evomuisti in P. Papebrochium? Ratio omnibus in promptu est, ideoque nihil necesse eam à me explicari. Sed juvat redire ad axioma juris: *Connexorum idem est judicium.*

66 Scisne, P. Professor, quænam connexa dicantur? Magni nominis Jurisconsultus Menochius lib. 2 de arbitrariis judicum quæstionibus cent. 2 casu 95 sic loquitur: *In jure tanta nata obscuritas videtur, ut quæ connexa dici possint, quodammodo ignoretur. Hinc est factum, ut censuerint aliqui judicis arbitrio hoc relinquendum esse.* Nolo tamen hanc tecum movere quæstionem, ne videar nodum in scirpo quærere. Sunt etiam qui hoc axioma tantum intelligi volunt de connexis inseparabiliter, idque secundum gl. fin. in cap. præterea 5 de officio deleg. ubi dicitur: *In connexorum utroque idem est judicium, ubi alterum sine altero esse non contingit; & ubi eadem est ratio in utroque casu: secus ubi est diversa ratio.* Hos secutus est Papebrochius in Respons. ad Art. 3. n. 117. Ego autem, utpote cui certum est habere Te liberalius, nunc admittam tantisper istud axioma sine ullo limite. Præterea, quamquam Historiæ à Sede Apostolica pro Breviario approbatæ, cum Sede Apostolica connexæ non sint, sensu à Te intento, ut ostendi potest facile; tamen connexas esse non aliter atque ipsas Bullas, hic gratis concedam. Quid tum? Ergo, inquis, clarum est & perspicuum, id quod assero num. 34: *censura in ipsam Historiam, etiam afficiunt ipsum auctorem, & eos qui illam faciunt suam; adeoque ipsam Sedem Apostolicam, à qua Historia approbatur.* Quid hic opus erat, R. Pater, uti tam invidioso nomine *Censuræ*; Multo modestius magisque apposite dixisses: Quidquid Historiæ opponitur, opponitur etiam ipsi auctori, & iis qui illam faciunt suam, adeoque ipsi Sedi Apostolicæ. Quid enim? An humanam aliquam Historiam appellare fabulam, est illi censuram inurere? Ergo innocens excommunicatus à Sede Apostolica, dum se purgare nititur, dicitque crimen, in quod vocatur, fabulam esse, atque imposturam, Apostolico scripto inurit censuram. Imo, si teneat tua consequentia, censuram eamdem inurit ipsi Sedi Apostolicæ, & Pontificem imposturæ arguit. O miserum innocentem! qui sine tam immani crimine non potest insidias suorum adversariorum & imposturas cuiquam detegere.

67 Quam pulchre, R. Pater, hic mihi ului possint esse incolæ oppidi de Bilbao, Tu ipse judica. Eos tamen prætereo ob adstrictam fidem, & ex casu innocentis dumtaxat infero: Igitur opponere aliquid Sedi Apostolicæ in facti particularis quæstionibus, aut non est illam censurare; aut, censurare si sit, talis censura licita est. Alterutrum Tu mihi assentiri debes, nisi forte Apostolicam Sedem fingas magis iniquam, magis crudelem, magis truculentam, quam ullum est vel unquam fuit Regum Barbarorum tribunal. Ut ut est, liquet, Sedi Apostolicæ posse aliquid opponi sine ulla injuria. Ubi jam es, P. R. cum tuo ita jactato juris axiomate atque effato; *Connexorum idem est judicium*, quod erat unicus hujus tui Præambuli nervus? Dices fortasse: Quidquid iste innocens profert ad diluendum crimen, hoc in ejus adversarios sive criminis architectos redundat, non in Sedem Apostolicam. Eadem ratione dicam ego: Quidquid Historico-critici dicunt adversus Historiam à Sede Apostolica approbatam, hoc non in Sedem Apostolicam redundat, verum in illos qui eam historiam primi finxere. Quamquam si hoc modo respondeas, non satis video quomodo adhæreas tuo axiomati, *Connexorum idem est judicium.*

68 Cæ-

68 Cæcus es, mi Pater, nisi jam perspicias, istud axioma, etiam universim & sine ullo limite acceptum, esse pugionem plumbeum. Nunc autem, ut Te omni ex parte confutem, ajo, istud tam universaliter accipiendum non esse. Quid est enim in homine tam arcte tamque inseparabiliter connexum, quam ratiocinandi potentia cum potentia ridendi? Tamen hæc propositio, *Christus est rationalis*, de fide est; hæc autem, *Christus est risibilis*, non item; sicut Tu, S. Theologiæ Professor emeritus, ignorare non potes; præcipue cum sis imbutus principiis Patris Bonæ-spei, qui (quod ego facere non ausim) tom. 3 tract. 2 de fide, dub. 10, resol. 3 num. 109, progreditur adhuc ulterius: *De fide est*, inquit, *Christum esse hominem; non tamen de fide est, esse animal rationale.* Hæc Auctoris tui ac Magistri sententia per Te penitus profligatur. Etenim si, secundum Te, *Connexorum idem sit judicium, si connexa & individua reputentur idem, si nihil possit fieri contra unum quod non fiat contra alterum*; quo pacto fieri potest, ut de fide sit Christum esse hominem, non tamen de fide sit Christum esse animal rationale? Imo vero, *homo* & *animal rationale*, non tantum connexa sunt, ut rationabilitas & risibilitas; verum etiam (quemadmodum in scholis loquimur) sese mutuo formaliter involvunt, ita ut alterum sine altero concipi non possit. Ergo, ut Magistri tui doctrinam sartam tectam serves, necesse est admittas, non esse universaliter verum istud pronunciatum: *Connexorum idem est judicium.*

69 Sed quid ego hisce subtilitatibus scholasticis indulgeo? Brevius ac magis dilucide res tota confici potest. Neque enim, (licet tam sæpe loquaris pugnantia) opinor, hic adeo inconstanter philosophaturum Te, ut neges, quinque famosas illas propositiones cum Iprensium Antistite Cornelio Jansenio esse connexas. Jam vero illæ propositiones damnatæ sunt à Sede Apostolica tamquam hæreticæ, tamen persona Cornelii Iansenii tamquam hæretica damnata non est; multo minus damnati sunt ejus Approbatores Fromondus & Calenus. Hinc iterum ineluctabiliter sequitur, ut non sit universaliter verum, *Connexorum idem est judicium*. Hoc loco, R. Pater, oratio, quam hactenus in angustias & Stoicorum dumeta compuleram, cœperat aliquantulum exultare quasi in patenti campo, & per Paradisum Carmelitici Decoris, per Theses Biterrenses, per vetita alia hominum vestrorum scripta discurrere longe lateque. Unde denuo quilibet vidisset clare, connexorum alterum damnari posse, altero non damnato; atque adeo non semper & ubique, idem esse connexorum judicium, id quod tu adstruis tam præfidenter. At vir mitissimus R. P. Papebrochius, judicabat ista nimium invidiosa esse, ob eamque rationem à me petiit, ut inducerentur. En quanta sit illius optimi Patris erga Ordinem vestrum benevolentia, quanta benignitas, etiam post tot injurias, quibus eum affecistis. Et, ut verum fatear, exemplum quod à persona & scriptis Jansenii repetii, abunde sufficit: quare non admodum grave mihi accidit, hoc Viri desiderium adimplere.

70 Exspectas, Rev. Pater, ut repellam etiam Pharisæos, quos tamquam triarios subsidio posuisti. Neque fallet Te tua istæc expectatio: quia jam jam istud aggrediar, ubi quod Tu ipse dicis, sub aspectum subjecero. Dicis num. 36. „Pharisæi Christi Discipulos, Matth. 12. num. 2 „ arguentes & dicentes; *Ecce Discipuli tui faciunt, quod non licet facere in sabbatho*; arguunt quidem directe discipulos, sed interea reipsa intendebant arguere „Christum ipsum, quia talia tolerabat & per

„permittebat in discipulis suis. „Inde conclusum vis: Ergo qui aliquid dicunt adversus eos qui Historias Sacrosanctæ Sedi Apostolicæ approbandas offerunt, ut Divino Officio inseri possint, hoc ipso, saltem indirectè, Sedem Apostolicam illas approbantem arguere intendunt. Digna iterum tali Professore argumentatio. Etenim ex eodem antecedente poterit quis hoc consequens elicere, admittendum à nemine: Ergo qui aliquid dicunt adversus eos qui criminantur innocentem & Sacrosanctæ Sedi Apostolicæ condemnandum offerunt, ut à societate consuetudineque Fidelium segregari possit, hoc ipso, saltem indirectè, Sedem Apostolicam, in illum pronuntiantem excommunicationis sententiam, arguere intendunt. Ille innocens, Rev. P. mirabilis homo est; quia innocens ut sit, tamen Te mirificè exagitat, instat, premit, urget, insectatur, persequitur usque & usque, denique elidit omnia. Vereor, ne si ita prosequatur Papebrochianam tueri innocentiam, tandem apud Te fiat nocens. Facile quidem potuissem in ipsius locum substituere Incolas Oppidi de Bilbao, Episcopum Calagurritanum, & Clementem X, qui licet directè falsi arguerint PP. Carmelitas; non intendebant tamen indirectè arguere Clementem IX, Brevi suo falsas illorum Patrum narrationes inferentem. At, uti scis, non servassem iterum fidem. Ut ut est, Tibi & hic à me jam nunc satisfactum puto. Sed plusculum aliquid debeo liberalitati meæ.

71 Agedum, P Sebastiane, dic mihi: Sequiturne. Pharisæi publice erogantes stipem, aucupabantur gratiam & rumorem populi, juxta illud æternæ Sapientiæ oraculum, Matth. 23. *Omnia opera sua faciunt, ut videantur ab hominibus*. Ergo alii omnes qui publice erogant stipem, populi rumorem aucupantur. Minime, inquis, Quidni? obsecro. Certe non potest alia dari ratio, quam quia non omnis qui stipem publice elargitur, id cum Pharisæis eo refert, ut inanem gloriam consectetur. Atqui neque omnis qui discipulum reprehendit, id eo refert cum Pharisæis, ut reprehendat ejus magistrum: Igitur non omnis qui reprehendit discipulum, reprehendere magistrum intendit, nec directè, nec indirectè. Non directè, ut jam ostensum est; non etiam indirectè, quia ut id indirectè faceret, deberet inter discipuli & magistri reprehensionem esse necessaria quæpiam connexio, vi cujus non posset altera ab altera sejungi. Talis autem connexio inter reprehensionem utriusque nihilo magis est, quam inter largitionem stipis & captationem inanis gloriæ. Ergo, quemadmodum qui largitur stipem, inanem aucupari gloriam non intendit, nisi istam largitionem eo referat; ita nec ille qui arguit discipulum, intendit arguere ejusdem magistrum; nisi eo referat reprehensionem discipuli.

72 Ut vero ostendam Scribas & Pharisæos in Christi calumniam retulisse quidquid reprehendebant in Apostolis, nihil necesse est conquiram Interpretum testimonia multorum: nam unius Paschasii testimonium, quod Tu num. 37, putasti esse e re tua, erit nobis instar omnium. Hic lib. 7 in Matthæum Tu quidem dicis, sic fatur: *Mira Pharisæorum Scribarumque stultitia! Dei Filium arguunt; quoniam quidquid in Discipulis reprehenditur, ad calumniam Magistri insidiose ab eis refertur*. Ubi oportet animum advertere ad istas particulas, *ab eis*: Etenim si istæ particulæ à Paschasio prætermissæ essent, Tibi, P. Professor, forte patrocinaretur locus ille. At vero nunc, cum istæ particulæ apponuntur, Tibi obest quam qui maxime. Quippe per istas indicat Paschasius, reprehensionem

discipuli & calumniam magistri non habere commune quoddam vinculum, nec necessaria quadam cognatione inter se ex natura rei contineri; sed esse, ut Scholæ loquuntur, disparata: ita ut, qui reprehendit discipulum, non censeatur hoc ipso magistrum reprehendere, nisi id quod in discipulo reprehenditur, ad calumniam magistri insidiose ab eo referatur. Hunc Paschasii locum à Te prolatum dum considero, videris mihi imitari turdum, qui auctore Plinio, *sibi ipse viscum cacat*. Qui enim Te jam extricabis? Dicesne Papebrochium ea quæ scribit, insidiosè referre ad contemptionem Sedis Apostolicæ, tamquam ad finem sive scopum sibi propositum? Eo si progrediare, ridiculum Te facis, & Te præfers ipsi Ecclesiæ, utpote quæ de internis, sive de hominum intentione, numquam judicat.

73 Sed & ridiculum Te facis, cum n. 34 objicis Papebrochio „communem Societatis Jesu opinionem, quæ in Imagine „primi seculi asserit, eos Pontificiam „contemnere Majestatem, qui Societatem ab ea iterato stabilitam invadit, dicens fol. 89. *Hac tot Pontificum tanta animorum consensione in idem conspirans auctoritas, Societatem ita stabilivit, ut eam jam nulla malevolorum invidia convellere possit aut labefactare; sed neque invadere, nisi per Pontificiæ Majestatis atque adeo divina humanaque contemptum.* „ Ridiculum, inquam, Te facis, dum ista objicis. Quis enim non videat hic de quæstione juris agi, non alicujus facti particularis? In hac (uti dictum est jam toties) errare potest Pontifex; in illa non potest. Atque adeo qui Pontificem in approbando stabiliendoque Societatis aliorumve Ordinum instituto errasse diceret, non contemneret solum Pontificem; verum etiam Deum ipsum, qui hanc falli nesciam auctoritatem Pontifici promisit.

73 At, inquies, saltem facti particularis quæstio est, an D. Xaverius nomen Societati unquam dederit. Assentior, Pater Rev. & ideo in ea decidenda quæstione Pontifex absolute errare potest. Eum autem arguere tamquam si hic reipsa erraverit, non solum est petulantia & impudentia (ut loquitur Hazartius, teste Te) sed etiam evidens contemptus. Quid enim? Si ego sine ulla ratione nolim fidem habere viro gravi & honorato, publice narranti aliquid, quod sua ætate & sua in urbe contigit, quod scire ipsius multum interest, quodque si falsum esset, statim posset convinci falsi etiam ab ocularis testibus; an non censear, impudentissime agere, eumque virum evidenter contemnere? Jam vero talis sine dubio vir fuit Pontifex maximus Paulus III, qui in sua Constitutione sibi coætaneum Xaverium & adhuc viventem, reposuit inter S. Ignatii Loyolæ Socios. Et hoc scire Pauli intererat, quia si hic falsum dixisset, potuisset statim ob ocularis testibus falsitatis convinci. Quemadmodum falsi convictus est Clemens IX in Brevi illo, quod iterum nominare non volo. Imo vero idem Pontifex Paulus III, discessurum in Indiam Xaverium admisit ad pedum suorum osculum, ad eamque expeditionem velut futurum Apostolum pluribus cohortatus est, & postea, misso ad Lusitaniæ Regem diplomate, Legatum Apostolicum designavit. His ita constitutis, estne simile vero, deceptum esse Pontificem, dum Xaverium ex turma Ignatii esse narravit? Præterea, Rev. Pater, Te non fugit, quam multi Societatis adversarii jam inde ab initio similes Bullas Pontificum dente Theonino rodere non extimuerint. Hoc punctum si potuissent olim evertere, multum

tum auctoritatis, saltem in speciem & apud imperitum vulgus, detraxissent Bullæ reliquæ. Cur igitur hoc punctum integrum ac intactum reliquerunt antiquiores illi, nisi quod tunc ea res ita esset in aperto ac propatulo, ut in falsi suspicionem incidere non potuerit? Huc accedit, quod Pauli successores eamdem narrationem in Bullis suis iterum incluserint, præsertim Julius III, qui eo tempore quo Xaverius fuit Romæ erat Cardinalis, nomine Joannes Maria Montius, adeoque potuit Xaverium Ignatio junctum suis ipsiusmet oculis intueri. Ex his licet colligere, quantum inter Xaverianam & Elianam historiam intersit. Hæc enim immenso temporum intervallo ab ætate Pontificum disjungitur, adeoque in ea decipi facile potuere. Juverit forte hic consulere Papebrochium, in Responsione ad art. 3 n. 23. Age quod lubet.

75 Sed, P. Professor, dum hic Xaverianæ Historiæ certitudinem commendo, nolim equidem existimes, me eam velle efferre usque ad eum certitudinis gradum, qui proxime accedat ad certitudinem Fidei, ita ut de ea dubitare non liceat sine aliquo infidelitatis genere, à quo abhorrere debent homines pii & sapientes. Neque enim tam fatuus sum, quam Concionator ille, qui 21 Julii 1697 in Attrebatensi Diœcesi ausus est de sacro pulpito inter propositiones alias effutire hanc: *L'Histoire du Bienheureux Simon Stock est dans un degré de certitude, qui approche de celle de la foy; & on ne peut en douter sans une espece d'infidelité, ou les personnes pieuses & sages doivent craindre de tomber.* Hoc est (cogor enim hanc propositionem reddere latine, quia accipio inter Calceatos Carmelitas Belgas plures Gallice non scire) *Historia B. Simonis Stockii est in eo certitudinis gradu, qui accedit ad certitudinem fidei; neque fas est de ea ambigere, sine aliquo genere infidelitatis, quam infidelitatem debent pii homines & sapientes pertimescere.* At bene habet, jam propositio ista pœnas dedit Illustrissimo Atrebatensium Episcopo; qui eodem anno 13 Septembris, eam, cum sex aliis ejusdem furfuris propositionibus, proscripsit, veluti falsam, temerariam & scandalosam. Neque immerito. Quippe quæ non sunt Historiæ divinitus revelatæ, quantacumque nituntur auctoritate, numquam ultra terminos aut cancellos moralis certitudinis progrediuntur: & si quis imprudens eas efferre nitatur altius, periculum est ne Religio Catholica Heterodoxis ludibrio sit atque despectui.

76 Verum longius quam volueram, me huc abripuit impetus ardorque disputandi: id quod Tu potes tribuere felicitati tuæ. Hinc namque factum est, ut non notaverim tuam in citando socordiam, neque errorem, neque perfidiam. Socors es in citandis Litteris sacris, quia pro, *in Sabbatis*, scribis, *in Sabbatho*. Erras in citando Suarez; quia ad stabiliendum illud principium, *Connexorum idem est judicium*, affers ipsius librum de legibus cap. 11 n. 10 quasi vero ipsius tractatus de legibus libro uno circumscriberetur. Libros complectitur omnino decem, quorum undecimum quodque caput n. 10 sedulo lustravi, neque ibi quid tale reperi. Denique perfidus es in citando Sanchez: quia pro eodem principio allegas ejus de Matrimonio librum 8, disp. 2 n. 2, ubi illius principii ne per umbram quidem meminit. Quid erit tandem, Rev. Pater, humanum in scribendo commercium tollere, si hoc non est? Et talis cum sis, non erubescis tamen in hoc eodem quod modo discussi Præambulo, num. 40 & sequentibus, rabiem tuam effundere etiam in illos eruditissimos gravissimosque viros, qui S. Dionysium Areopagitam negant fuisse Galliarum Apostolum, Illos vocas petulantes Gallos, susurrones, omnium pæne traditionum hostes

stes, Apostolicæ Auctoritatis contemptores, atque imitatores hæreticorum. Suavis profecto & amœna cantio! Sed dum eam occinis, extra chorum saltitas. Quid enim ista faciunt ad probandum tui Præambuli caput: *Qui sacras Historias, à Sede Apostolica prævio examine approbatas explodit, tamquam fabulas, injuriam eidem irrogat?* Sane, quod hic probandum fuerat, id videris aperte in istis viris supponere. An hoc deceat emeritum S.Theologiæ Professorem, judicent alii: ego autem ex istis Viris, quos tam fœde lacerat & cruentat tua oratio, enumerabo aliquos.

77 Inter illos sunt Gregorius Turonensis, Severus Sulpitius, Usuardus, Adô Viennensis, Sirmondus, Petavius, & Hadrianus Valesius; quos etsi nominasse laudasse est, & calumniam omnem abstersisse; tamen velim observes, duos primos fastis Sanctorum adscriptos esse. Quid jam ais, Pater Reverende? An duo illi Sancti, scilicet Turonensis Gregorius & Severus Sulpitius, sunt petulantes Galli, susurrones, omnium pæne traditionum hostes, Apostolicæ Auctoritatis contemptores, atque imitatores hæreticorum? O si quid simile unquam scripsisset P. Papebrochius, quantas Tu tragœdias excitares! Insimulares eum impietatis & blasphemiæ, neque injuria: quid enim magis impium potest esse, quid magis blasphemum, quam homines sanctos & qui pro talibus habentur ab Ecclesia, tam nefariorum scelerum arcessere? Quoniam autem ego à tam justa accusatione abstineo, quivis facile intelligat quanta sit mea in Te lenitas, & quantopere animus meus abhorreat ab illo tuo aculeato genere scribendi. Et vero cave, ne te in posterum tueare exemplo Hilduini Abbatis, qui eosdem illos viros appellat *Discipulos ejus qui ab initio mendax & pater mendacii extitit*. Quia quemadmodum Tu tuo Ordini Eliam, sic Hilduinus ille suo Monasterio totique Galliæ ardebat vindicare Areopagitam Dionysium. Cumque deficerent rationes quibus adversariorum impetus retunderet, virum esse se haud satis memor, arripuit arma muliebria, id est, scommata, dicteria & convitia. Hæc ipsa cum scribo, Rev. admodum ac Nobilissimus Dominus Claudius Castellanus, Canonicus S. Mariæ Parisiensis, commodum ad nos mittit Officium S. Dionysii Areopagitæ, prout jam in Ecclesia Parisina recitatur 3 Octobris, sejunctum ab officio S. Dionysii Parisiensis, qui ejusdem mensis 9 colitur. Scribit is huic sese ritui conformatum ire sequentes Ecclesias, Lugdunensem, Cabillonensem, Catalaunensem, Tullensem, sicut olim fecerunt Forojuliensis, Massiliensis, Aptensis, Narbonensis, Petrocoriensis, Venetensis, Carnotensis, Briocensis, quarum antiqua Breviaria mense Octobri exhibent duos Dionysios, tertia quidem Areopagitam qui habet Lectiones tres; sed nonâ Parisiensem, qui novem Lectiones habet. Quid hic denuo dices? An hæ sanctissimæ Ecclesiæ earumque Antistites omnes, qui jam sunt & qui ante fuerunt, sunt petulantes Galli, susurrones, omniû pæne traditionû hostes, Apostolicæ Auctoritatis contemptores, atque imitatores hæreticorum? Nefas est hoc vel suspicari. Tamen, si Tibi constas, id Tu dicere debebis. Sed de his satis multa, vel plura potius quam necesse fuit. Nunc Lectori duo judicanda sunt. Alterum est, an Papebrochius quidpiam peccaverit contra hoc tertium tuum Præambulum. Alterum, an idem Papebrochius tom.2 Maji ad diem 11 fol. 716 num.33 inique petierit, *Ut Patres Carmelitæ patiantur eâdem cum libertate examinari & disputari sua Historia veritatem, qua patitur Ecclesia eruditos viros versari circa S. Dionysium Parisiensium Patronum, dum quærunt an idem sit qui Areopagita, an alius; an à S. Clemente primo seculo missus, an primum sub Decio seculo tertio.*

PRÆ-

PRÆAMBVLVM IV.

Antiqua Historia, & traditiones communiter recepta, non sunt impugnanda Argumentis negativis, sive ob defectum Scriptorum coævorum.

EXAMEN.

Quidni, Pater Reverende? Quia argumentum negativum, inquis, est „ stramineum, puerile, dignum „ exibilatione & virgis, „ imo & in fide periculosum, Calvinistis portam aperiens ad „ explodendum quasvis sacras Traditiones „ non scriptas „. Ab immodestius, obsecro, Bone Vir: & prius circumspice an non sint ulli ex Tuo Ordine scriptores, qui isto argumento usi fuerint. Primus sese offert Joannes Bacho, ab Abbate Trithemio & Sixto Senensi tantopere dilaudatus. Hic Bacho, in 1 Distinct. 6, Quæst. 1 Art. 5, §. 1, ut confirmet, *hæc nomina Prioritatis & Posterioritatis, quæ indicant ordinem originis, posse usurpari in Divinis*, adfert hoc argumentum negativum: *Quia Athanasius* (quem scilicet supponit ex communi sui temporis opinione composuisse Symbolum QUICUMQUE VULT) *Athanasius* inquit Bacho, *qui negat Prius & Posterius in Divinis, probat per hoc, quia Personæ coæternæ sunt & coæquales: sed cum ista coæternitate & coæqualitate in eodem Symbolo concedit, quod Filius est à Patre, & Spiritus sanctus ab utroque: ergo* TALEM PRIORITATEM CONCESSISSET IN DIVINIS IPSE, SI DISPUTATIO FUISSET CUM EO DE NOMINE PRIORIS. Simili argumentandi genere ibidem ante probaverat Consubstantialitatem non auferri prioritate originis: *Quia*, inquit, NULLA APPARENS RATIO POTEST REDDI, *quare ordo originis est cum consubstantialitate, & non prius & posterius originis; nisi quia significata istorum nominum Ordo originis, & Prius & Posterius ordine differrent, secundum quod Prius & Posterius dicerent imperfectionem, ordo originis non; sed hoc nihil est, quia significata istorum sunt ita eadem, vel ita propinqua, quod ita apparens videtur una propositio sicut alia* &c.

79 Alter qui hic sese offert ex vestro Ordine, est Waldensis ille Thomas tom. 2. tit. *Quod corpus Christi est Eucharistiæ Sacramentum secundum propriam substantiam*, cap. 23 ubi ex eo quod Christus non dixerit, *Hoc est corpus meum figuraliter*, colligit realem ejus in Eucharistia præsentiam. *Surge*, inquit, *miser & rudis hæretice, tolle micas figuralium prædicationum tuarum, quæ tibi sunt suaves. Nos non audivimus Christum dicere: Hoc est corpus meum figuraliter. Sed quid? Hoc est corpus meum.*

80 Tertius est Scholæ vestræ Princeps P. Franciscus Bonæ-Spei, cujus argumenta negativa infinitum est adducere. Ideo tantum adducam aliqua ex Tractatu de Angelis, ubi disp. 1. dub. 5. hanc statuit Resolutionem: *Angeli sunt naturaliter incorruptibiles, sed non absolute respectu Dei.* Ejus partem alteram sic probat, *Quia*, inquit,

non est ratio, cur minus Angelus à Deo sine miraculo destrui possit, quam ignis . . . à me sine miraculo extingui. Et pauculis interjectis, *Non est cur ignis minus exigat à me . . . non destrui, quam Angelus à Deo non annihilari: ergo &c.* Item disputatione sequenti dubio 1 resolut. 1 sustinet contra Thomistas, *probabilius esse Angelos omnes solo numero differre*; & cum allegasset aliquot SS. Patrum locos, ubi Angelis natura una tribuitur, ait; hos *non nisi contorte intelligi de Angelis, secundum naturam genericam spectatis.* At quo id probat argumento? Non alio quam negativo, *Quia inquit ubi sancti Patres non distinguunt, nec nos . . . distinguere debemus.* Iterum argumentum negativum adfert disp. 14 dub. 2, ad probandam hanc suam primam resolutionem: *Primum Luciferi peccatum aliud esse potuit quam superbia.* Probatio enim hæc est: *Quia non est, cur esse non potuit infidelitas, odium Dei, inobedientia (si quid ei imperatum fuisset) curiositas, optando inordinate nimis scire alienorum cordium secreta, detractio de aliorum fama, mendacium, &c.* Sed quin maturo hinc concludere: Ergo, P. Sebastiano judice, Carmelitani illi Triumviri, Bacho, Waldensis & Bonæ-Spei attulerunt argumentum ,, stramineum, puerile, dignum exibilatione & ,, virgis, imo & in fide periculosum, Cal- ,, vinistis portam aperiens ad explodendum ,, quasvis sacras Traditiones non scriptas,,? Neque vero hoc de illis Carmelitanis Triumviris tantum dici potest, verum etiam (quo nihil potest esse indignius) de Scholasticis aliis, de sanctis Patribus, de Conciliis, denique de supremis Pontificibus: quia tali argumentandi ratione usi sunt non raro, uti jam ostendere aggredior.

81 Æquum est ut incipiamus à Scholasticorum Principe ac Coryphæo D. Thoma, qui 2 2 q. 10 art. 12 sic infit: *Hoc Ecclesia usus numquam habuit, quod Judæorum filii invitis parentibus baptizarentur; quamvis fuerint retroactis temporibus multi Catholici Principes potentissimi, ut Constantinus, Theodosius, quibus familiares fuerunt sanctissimi Episcopi, ut Silvester Constantino, Ambrosius Theodosio,* QUI NULLO MODO PRÆTERMISISSENT AB EIS IMPETRARE, SI HOC ESSET CONSONUM RATIONI: *& ideo periculosum videtur hanc assertionem de novo inducere; ut præter consuetudinem, in Ecclesia hactenus observatam, Judæorum filii invitis parentibus baptizentur.* Præiverat Alexander Alensis, in 4 parte Summæ quæst. 20, memb. 6 art. 1. edit. Coloniensis: *Neque ex sacris Bibliis, neque ex SS. Patribus aut explicite aut implicite haberi potest, claves datas esse Ecclesiæ tempore legis naturæ, quod concedimus.* Hic quærit Launoyus: *Quare id tantus Doctor concedit, nisi quia inficiali ratione vincitur?* Nec alia impulsus ratione Alphonsus à Castro negat, Armenos, tempore Philastrii & Augustini, sese ab Ecclesia segregasse, quemadmodum ipse indicat lib. 11 adversus hæreses: *De Armenis, inquit, hoc certum est, tempore Philastrii Brixiensis Episcopi & B. Augustini, eos ab Ecclesia nondum esse separatos:* QUONIAM UTERQUE ISTORUM, HÆRESUM AUCTORES RECENSENS, NULLAM DE ARMENIS FECIT MENTIONEM.

82 Neganti argumento plurimum etiam tribuit Melchior Canus, lib. 11 de locis theologicis cap. 5, ubi fabulis annumerans lepram Constantini ita loquitur: *Leprâ Constantinum laborasse, apud idoneos auctores nusquam legi.* Et paucis interjectis de Cajetano, qui hoc ipsum negat. *Habet hic scriptores omnes veteres ejus ætatis, qui tacuerunt, non omissuri si scivissent, scituri omnino rem, si fuisset.* Cap. 3 ejusdem libri hæc dixerat: *Probabilissime à Baptista Mantuano aliisque recentioribus asseritur, Magos*

(qui

qui Christum adoraturi ex Oriente venerunt) *Reges non fuisse. Non enim id silentio prætermissurum Euangelistam, quod ad rem magnopere pertinebat; nec Herodem, si Reges essent, eos adeo imperiose & inciviliter excepturum.* Agnoscis auctorem domesticum? Non est cur ejus te pudeat: nam Mantuanus non solum montis Carmeli, verum etiam Parnassi gloria fuit ac decus.

83 Hoc nixus argumento Baronius, quot figmentorum monstra profligavit! E multis seligo unum, quod habetur ad annum 237. *At non audiendi penitus recentiores, qui post Pontianum introducunt Cyriacum quemdam Romanum Pontificem, cujus nulla prorsus extat mentio in serie Romanorũ Pontificum; vel apud Optatum Milevitanũ, vel Augustinum, vel Cresconium, aliosque Indices Vaticanos; nec apud Græcos, ut Eusebium, Nicephorum Chronographum, vel alios: adeo ut ne digna quidem sit quæ pluribus confutetur sententia, quippe quæ nullâ penitus nitatur ratione vel testimonio antiquorum, ex commentitiis tantum Actis illis martyrii sanctarum Ursulæ & Sociarum petita, quæ in nostris Notationibus refutavimus.* Atque hoc telo sese armavit Bellarminus quoque, ad Joannam mulierem deturbandam è solio Pontificio: *Non solum Latini,* inquit, *lib.3* de Rom. Pont. cap.24, *ut Anastasius, Ado, Regino, Lambertus, Hermannus, Abbas Urspergensis, & Otho Frisingensis; sed etiam Græci, qui ante Martinum Polonum scripserunt, ut Zonaras, Cedrenus, Ioannes Curopalates, & alii nullam mentionem hujus tam prodigiosæ historiæ inter res ejus temporis faciunt; cum tamen illi non faveant Romano Pontifici, quique libenter accepissent occasionem irridendi Latinos in hac parte, si potuissent. Quomodo autem credibile est, melius novisse res gestas circa annum 850 Martinum Polonum qui vixit anno 1250; quam omnes Historicos illos, qui vixerunt anno 850, vel 900, vel 1000.* Huic subjungo Cardinalem alium, tum Dialectices tum aliarum rerum scientia celebrem; nempe Jacobum Perronium: qui ut confutaret hunc Nicephori locum, à Rege Britanniæ objectum, *Vigilius eo insolentiæ progressus est, ut & Menam à communione excluserit: idem sane & Menas adversus illum fecit. Sed enim Iustinianus, rebus hujusmodi ad iram commotus, eum comprehendere jussit: Vigilius autem sibi metuens, ad Sergii Martyris aram confugit, & sacris ibi fistulis implicitus, non prius inde extractus cessit, quam illas evertit.* Ut hunc, inquam, Nicephori locum refutaret Card. Perronius, respondit hæc duo: *In primis Nicephorum auctorem esse, à Iustiniani seculo remotum septingentis annis, & Ecclesiastica Chronologia parum intelligentem: deinde, hanc Nicephori narrationem fabulosam esse, quod illius, nec Procopius, nec Liberatus, nec Victor Tunnunensis, nec Marcellinus Comes, nec Evagrius, quà Græci, quà Latini Scriptores, meminerint.* Hæc qui ex fonte Gallico haurire voluerit, is adeat Refutationem Responsionis Regis Britannici lib. 2. cap.44.

83 Succedat gravis auctor Didacus Alvarez, Tranensis Archiepiscopus, in disp. 11 de incarn. concl.2. nihil dubitans de vi negantis argumenti: quomodo enim aliter ausus fuisset loco citato ita scribere? *Quia Scriptura non exprimit creationem alterius mundi, sed solum creationem hujus mundi, inde argumentamur efficaciter, Deum non creasse plures mundos, aut alium mundum esse creaturum.* Nefas esset hic præteriri Eximium Patrem ac Magistrum Franciscum Janssens Elinga, S. Theologiæ in Lovaniensi Academia Doctorem, ejusque in sua Dominicana familia Professorem emeritum, totiq; Provinciæ Germaniæ inferioris non semel Præfectum; quem P. Papebrochius in suæ Responsionis Articulo 13 meritò prosecutus

secutus est laude. Asseruerat hic Doctor vere eximius, in Summa totius doctrinæ de Pontificis auctoritate art. 9. § 5. *Tantum abest, Patres* (Constantienses) *omnium simul trium Obedientiarum Decreta Sessionum quartæ & quintæ . . . . tamquam legitima admitterent; quod ea potius pro insufficientibus habuerint, volendo, a Pontifice eligendo, una cum Concilio vel deputatis declarari, propter quæ Papa indubitatus Concilio subjici posset. Enimvero si illa pro sufficientibus habuissent; jam actum agi voluissent, petendo declarari, propter quæ Papa corrigi & subjici Concilio posset; attento, quod in iisdem decretis jam essent expressæ causæ in quibus Concilio obedire teneretur, & nisi obediret, puniri posset; videlicet in iis quæ pertinent ad fidem, extirpationem schismatis, & reformationem universalem Ecclesiæ Dei in capite & in membris. Proinde quia ad articulum illum nulla declaratio subsecuta est, sicque nulla causa expressa propter quam Papa corrigi posset; articulus ille subsedisse censendus est, & cum eo simul decreta Sessionis quartæ & quintæ.*

84 Juvat etiam audire Doctissimum Ciampinum, tot editis in lucem libris Romæ conspicuum, in examine Libri Pontificalis sect. 10 sic pronuntiantem. *Aliud ad id probandum argumentum desumitur ex* SILENTIO *Cl. Viri Antonii Possevini, in suo Apparatu sacro, Verbo* DAMASUS; *ubi de nonnullis Epistolis falso Damaso adscriptis disserit, at prædictarum nullam facit mentionem: quare ex hujusmodi silentio quis non videat Possevinum, Virum in sacris eruditionibus versatissimum, ambas has epistolas genuinas existimasse?* De Emmanuele Schelstratio quid dicam? Negativo argumento utitur, cum alibi, tum in sacro Antiocheno Concilio diss. 4 cap. 1 num. 2: ubi refellens conjecturas, ob quas Natalis Alexander cum Hermantio sustinuerat, Antiochenos Canones nihilo magis esse unius Concilii fœtum, quam Canones Carthaginenses, sic agit: *Leves sunt conjecturæ illæ, & vanum fundamentum super quod construitur vana suspicionis ædificium. Canones Carthaginenses unius esse Concilii, nemo unquam edixit: Canones Antiochenos plurium esse Conciliorum ante Dominum Hermantium nemo somniavit. Canones Carthaginenses, in Codice Africano repertos, non unius esse Concilii, testantur tituli variarum Synodorum, in codice illo variis locis exhibiti . . . . At quæso, ubi simile quoddam vestigium in Canonibus Antiochenis? Quonam in codice vel per umbram insinuatur, Canones esse variorum Antiochenorum Conciliorum? Forsan quod aliqui Canones Antiocheni reprobati sunt ab antiquis, tamquam Canones Arianorum; alii admissi ab Ecclesia, tamquam Canones Catholicorum? At id commentum est, si loquamur de 25 Canonibus.* Mitto Bañem, Suarem, Vasquem, Estium, Gretserum, Sirmondum, Becanum, Gamachæum, aliosque subtilissimos & acutissimos Viros, qui ab hoc argumentandi genere non abhorruere: quia sanctis Patribus suus dandus est locus.

85 Et vero quoniam non ignoro, Rev. Pater, quantopere Cyrillus Alexandrinus placere Tibi soleat, ille agmen ducet. Epist. 8. ad Clericos Constantinopolitanos, *Quod hoc supercilium?* ait. *Numquid, qui illum* (Nestorium) *antecesserunt, doctrinæ fidei operam non dederunt? Numquid eloquentior est Ioanne? Numquid æqualis vel sapientior est forsan beato Attico? Imo vero cur ingenue non agnoscit, doctrinam se invexisse peregrinam planeque inusitatam, talem denique, quæ pro sua absurditate Majoribus nostris in nullis unquam Ecclesiis, aut fidelium cœtibus, vel cognita fuit vel approbata?* Hoc argumentum negativum esse, vel cæcus videat; quale est & illud Hieronymi

nymi lib. 1 contra Jovinianum; *Quamquam, excepto Apostolo, non sit manifeste relatum de aliis Apostolis, quod uxores habuerint; & cum de uno scriptum sit, ac de ceteris tacitum, intelligere debemus, sine uxoribus eos fuisse, de quibus nihil tale Scriptura significat.* Si unquam, Reverende Pater, delibaveris aliquid ex priscis Historiarum monumentis, ignorare non potes, fuisse olim aliquos, qui censerent B. Virginem fuisse coronatam martyrio ac violenta morte affectam. Ad hunc errorem refellendum duo sanctissimi doctissimique viri, Ambrosius scilicet & Paulinus, non alium admovent arietem, quam abnutivum argumentum. Hic Epist. 59 ad Augustinum ait: *nec Mariam Beatissimam usquam legimus occisam, ut de corporali gladio sanctus ille Simeon ei futuram passionem prophetasse videatur.* Ille, lib. 2 in cap. 2 Lucæ: *Nec littera, nec historia docet, ex hac vita Mariam corporalis necis passione migrasse.*

86 Sed cum hic facta fuerit S. Augustini mentio, subit videre, an & hic Pater, qui ab Apollinari Sidonio *Dialecticus* per excellentiam nuncupatur, numquam ad negans argumentum confugerit, quasi ad sacram anchoram. Id autem facit cum alibi, tum lib. 1 de civit. cap. 2. *Tot bella gesta conscripta sunt velante conditam Romam, vel ab ejus exortu & imperio; legant & proferant sic ab alienigenis captam esse civitatem, ut hostes qui ceperant, parcerent eis quos ad Deorum suorum templa confugisse compererant: aut aliquem Ducem barbarum præcepisse, ut irrupto oppido nullus feriretur qui in illo vel illo templo fuisset inventus.* An non fuit argumentator subtilis Petrus Chrysologus? Hic tamen serm 48, Mariam Virginem non habuisse plures filios, ita probat: *Beata Maria, si alios habuisset filios; à Christo mater, in ipso crucis tempore, in articulo ipso mortis, non discipulo traderetur, non commendaretur extraneo.* Breve est etiam illud Athanasii, in disputatione contra Arium: *Quis talia locutus est Prophetarum aut Apostolorum, qualia tu dicis?*

87 Sunt & Patres alii, qui abnutivo argumento plurimum roboris ac nervi inesse putaverunt; verum eos enumerare si voluerim, deficiet tempus adducendi aliquot Synodos summosque Pontifices, quod facturum me receperam. Ut igitur fidem liberem, habe Tibi, Reverende Pater, Concilium Milevitanum II, cap. 5. *Item placuit, ut quicumque dixerit, ideo nobis gratiam justificationis dari, ut quod facere per liberum jubemur arbitrium, facilius implere possimus per gratiam, tamquam, etsi gratia non daretur, non quidem facile, sed tamen possimus etiam sine illa implere divina mandata, anathema sit. De fructibus enim mandatorum Dominus loquebatur, ubi non ait, Sine me difficilius potestis facere; sed ait, Sine me nihil potestis facere.* Ubi in postremis verbis argumentum negans exprimitur. Item Concilium Francofordiense, quod sub Carolo Magno coactum est adversus Felicem & Elipandum, in Epistola Hadriani I Papæ ad Episcopos Hispaniæ; *O quam bene, fidei immobiliter persistente muro, omnium hæreticorum fluxa sunt machinamenta destructa! Numquidnam dixit Petrus, Tu es Christus, qui propter nos factus es filius hominis, & per adoptionem factus es filius Dei? Absit. Hoc nec Petrus confessus est, nec sancta Ecclesia, supra firmam fundata petram, id est fidei fundamentum, quod Christus est, confitetur ..... Sed una voce cum Petro Christum Dei filium confitetur, quia unus est Christus, Dei hominisque filius, non per gratiam adoptionis, sed propria filii dignitate.* Hiccine iterum vides, Professor perspicax, quomodo Concilium, ex eo quod Petrus,

trus non dixerit, *Tu es filius Dei adoptivus*, colligat Christum esse filium Dei naturalem? Igitur & hoc argumentum negativum est, si quod aliud.

88 Neque vero dissimili argumentandi genere Concilium Paulicense VI utitur, ubi decernit, Presbyterum nullum sine Ministro debere ad aras facere: *Irrepsit in plerisque locis, partim incuriâ, partim avaritiâ, reprehensibilis usus & congruâ emendatione dignus, eo quod nonnulli Presbyterorum sine Ministris Missarum solennia frequentent; quod nec verba Domini Salvatoris, quibus mysteria corporis & sanguinis sui discipulis celebranda tradidit; nec Apostoli Pauli documenta declarant; nec etiam in ipsis Actis Apostolorum, si enucleatim legantur, ita fieri debere ullo modo invenitur.* An quidquam nosti in Ecclesia gravius magisque sacrosanctum, quam est Nicæna Synodus, quæ Ὁμοουσίαν, sive Consubstantialitatem Verbo asseruit? Hæc tamen, apud Theodoretum lib. I Historiæ cap. II, ubi fidei Decreta in Synodo edita referuntur, adhibet hoc argumentum abnuens: *Cum* (Ariani) *Ex non extantibus, &, Erat quando non erat, & alia quæ addunt hujusmodi, nullâ divinitus inspiratâ Scripturâ usurpant, hæc dicere ac docere minime consentaneum videbatur.* Iterum Agatho Papa, & Synodus 126 Episcoporum, in Epistola ad Constantinum IV, quæ legitur & approbatur Actione 4 sextæ Synodi: *Quomodo itaque, quod nec à sanctis Patribus orthodoxis dictum est unquam, nec à profanis hæreticis præsumptum est inveniri, nunc poterit autumari, ut duarum Christi naturarum, divinæ scilicet & humanæ, quarum & proprietates salvæ esse noscuntur, in Christo unam habere operationem, quisquam recte sentiens poterit demonstrare?*

89 Ne porro suspicere argumentum negans displicuisse S. Gregorio Papæ, huc visum fuit transcribere ea, quibus in libri 6 Epistola 31 probat, Eudoxium male damnatum fuisse à Cyriaco: sic autem infit: *Frater noster* (Cyriacus) *omnia in suis Synodicis Catholice Deo auctore locutus est. Quemdam vero Eudoxium damnavit, quem neque in Synodis damnatum invenimus, neque à decessoribus meis in suis Synodicis reprobatum. Et Canones quidem Constantinopolitani Concilii Eudoxianos damnant, sed qui fuerit eorum auctor Eudoxius, minime dicunt: Romana autem Ecclesia eosdem Canones, vel gesta Synodi illius, hactenus non habet, nec accepit. In hoc autem Synodum accepit, quod est per eam contra Macedonium definitum: reliquas vero hæreses, quæ illic memoratæ sunt, ab aliis Patribus damnatas reprobat: de Eudoxianis vero nihil hactenus agnovit. In Historia Sozomeni, de quodam Eudoxio, qui Constantinopolitanæ Ecclesiæ Episcopatum arripuisse dicitur, aliqua narrantur, sed ipsam quoque Historiam Sedes Apostolica suscipere recusat, quoniam multa mentitur.* Et post pauca: *In Latina vero lingua de hoc Eudoxio, neque in Philastrio, neque in beato Augustino, qui multa de hæresibus conscripserunt; neque in aliis Patribus, aliquid invenimus. Caritas igitur vestra, si quis apud Græcos probatorum Patrum de eo sermonem fecit, suis mihi epistolis innotescat.* Audi quoque Honorium III, in lib. 3 Decret. tit. 37 de Capellis Monachorum cap. 3 ad Venetensem Episcopum: *Ex parte tua fuit propositum, & infra: Abbas & Conventus Rivenensis, Venetensis diœcesis, occasione litterarum Apostolicæ Sedis asserunt, sibi esse concessum, ut in singulis ipsorum Prioratibus singuli Monachi commorentur, si pluribus facultates non suppetunt eorumdem. Cum autem id obviet Lateranensi Concilio, de quo nulla mentio est in litteris antedictis, Fraternitati tuæ breviter respondemus, quod hujusmodi litteras ab*

Apostolica Sede non credimus emanasse. Accipe præterea verba Adriani II, in epistola quæ lecta & approbata est in 8 Synodo Actione 7, ubi Pontificem esse supra Concilium sic probat: *Romanum Pontificem de omnium Ecclesiarum Præsulibus judicasse legimus: de eo autem quemquam judicasse non legimus. Licet enim Honorio ab Orientalibus anathema sit dictum; sciendum tamen est, quia fuerat super hæresi accusatus, propter quam solùm licitum est minoribus, majorum suorum moribus resistere.*

92 Plures quid necesse est commemorare, cum avidus sciendi Lector illos legere ordine longo possit apud Launoyum? Tamen, si ego, Pater Professor, his oloribus anserem possim adjungere, id est, his auctoribus sacris profanum: audi etiam Lucretium, qui mundum non fuisse æternum, probat hoc argumento negativo.

——Si nulla fuit genitalis origo
Terrarum & cæli, semperque æterna fuere;
Cur supra bellum Thebanum & funera Troiæ
Non alias alii quoque res cecinere Poëtæ?

Jamne vides, non soli P. Papebrochio familiare esse istud genus argumentandi? O si nactus esses adversarium aliquanto acriorem Tuique similem, qui tantam hic Tibi iterum conflaret invidiam! Nam succensus indignatione, quantam posset animo capere maximam, diceret: O ... ! (exprimere nomina quibus Te compellaret, exhorrescit calamus) Tune de Schola Theologos? Tune Eminentissimos Cardinales? Tune sanctos Patres? Tune sacrosancta Concilia? Tune supremos Pontifices, ita contemnas, ut ab iis adhiberi censeas „argumenta straminea, puerilia, digna exhibi- „latione & virgis, imo & in fide pericu- „losa, Calvinistis portam aperientia ad „explodendum quasvis sacras Traditiones „non scriptas„? Ne quis igitur possit talia in Te jure merito jacere, muta sententiam, & dic, abnegativum argumentum, in historicis præsertim, habere multum ponderis, multum momenti.

93 Sed in tuam gratiam, Pater Reverende, decretum est vim hujus argumenti declarare pluribus. Christophorus Gillius, in Conimbricensi Academia S. Theologiæ Professor, de negante argumento sic disputat, lib. 1 tract. 7 de locis Theologicis, cap. 14, num. 5. *Verumenimvero argumentum negativum, si solum applicetur ad dogmata fidei, fortissimum argumentum est: nam si desit ratio formalis objecti habitus, non potest objectum materiale spectare ad habitum. Ratio formalis fidei est divina revelatio, quam habemus in sacris litteris ac traditionibus: hoc collegimus ex sensu ac decretis Ecclesiæ & communi sententia Patrum; ac proinde, si quis ostenderet, rem de qua est controversia, ex nulla hujusmodi auctoritate sumi, hoc ipso convincit non esse dogma fidei.* Quam in sententiam descendere debent tum Theologi omnes, tum Tu maxime, qui es discipulus Bonæ-spei: Tuus enim ille auctor ac magister, tract. de fide disp. 1 dub. 1 resolut. 1 recte pugnat contra Suarem & Oviedum, mere revelabilia neutiquam esse de objecto materiali (proximo) fidei divinæ. Tenet igitur hæc consequentia: *Divinitus revelatum non est, ergo nec fide divina credendum est.* Unde planum fit, non esse universaliter admittendum illud Aristotelicum, quod Tu inculcas tam importune tamque insolenter, *ex puris negativis nihil sequitur.* Quamquam & alio ex capite colligi queat principii istius debilitas. Quam multos enim, etiam in severiorum Dialecticorum Lycæo, reperias, qui acriter tenent accurateque defendunt legitimam esse minimeque rejiciendam consecutionem, quæ à Negatione negante ad infinitantem ducitur. Neque ullus, quod sciam, hoc Aristo-

stotelico principio illos impugnat.

92 At nolo ego Te, gravissimum Theologum & jam Professorem emeritum, hisce Dialecticæ spinis tricisque involvere: nam forte id tibi verteres dedecori. Quapropter velis remisque (quod ajunt) redeo ad consequentiam, quam, in materia Theologica posui paulo ante, & quam tu negare haud potes: *Divinitus revelatum non est, ergo neque divina fide credi debet nec potest.* Hæc consequentia autem in Theologicis cum teneat, quid causæ dices esse, cur non teneat illa in Historicis? *Scriptum non est vel dictum ab auctore synchrono, ergo non est prudenter credibile?* Ubi observa, non dici à me, *Ergo verum non est*, id enim non sequitur; quemadmodum ex eo quod quidpiam à Deo revelatum non sit, non sequitur, *Ergo verum non est*, sed tantum; *Ergo divina non est credendum fide*, sive, ut supra loquitur Gillius, *dogma fidei non est*. Igitur si, illo auctore judice, argumentum negativum, applicatum ad dogmata fidei, plurimum nervi habeat; id ipsum habere necesse est, quando ad humanas historias, eo quo jam dixi modo, applicatur. Nisi moleste feras, Pater Professor, ego hic in pauca conferam totam argumentandi rationem, quam inire consueverunt Historico-Critici. Est autem hæc: Nullum factum, quod ex natura sua tale est, ut hominum notitiam diu fugere non possit, est prudenter credibile, quando id tacuerunt omnes ejus ætatis scriptores, non tacituri si scivissent, scituri omnino si revera contigisset. Atqui tale factum est hoc, F.C. Patres Carmelitas à sanctissimo Vate Elia originem ducere; & id tacuerunt omnes ejus ætatis scriptores, non tacituri si scivissent, scituri omnino si revera contigisset. Ergo hoc factum prudenter credibile non est. Atqui quod non est prudenter credibile; id verisimiliter falsum est. Ergo hoc factum, F.C. Carmelitanos Patres ducere ab Elia originem, verisimiliter falsum est. Estne aliquid, Pater Reverende, quo hunc ratiocinandi modum labefacias? Nihil invenies, sat scio, etiamsi libitum fuerit Chrysippæam artem omnem expromere.

93 Verumtamen, ut Tibi gratificer, propositionem illam, sive, ut cum Dialecticis loquar Majorem, qua cetera omnia, veluti basi ac fundamento, nituntur, suscipio aliquâ illustrandam similitudine. Quem in finem finge animo, esse Parisiis homines tres Tibi amicissimos, qui octavo quoquo die diligentissime fidelissimeque ad Te perscribunt quidquid ibi accidit memorabile scituque dignum. Finge præterea Antuerpiæ & alibi percrebrescere famam quæ nuntiat, certum aliquem è prima nobilitate virum, rebus domi bellique gestis insignem, sese permissu Regis palam in urbe Parisina abdicasse omnibus dignitatibus, & Carmelitanæ Familiæ adjunxisse, suscepto sanctissimi Scapularis habitu, coram ingenti populi multitudine. Postremum, finge neminem ex illis tribus, qui tam crebro ad Te scribunt, facere ullam mentionem facti adeo memorabilis in iis litteris, in quibus res alias, eodem factas & tempore & loco, commemorant accuratissime. Hisce ita constitutis, libet ex Te sciscitari, an hoc à nobilissimo illo viro Parisiis factum esse crederes? Non pateretur id tua gravitas, sed diceres, & Tecum dicerent prudentes omnes: Apage illud somnium, fabulam & commentum. Hoc si verum esset, scripsisset ad me aliquis ex triumviris meis: est enim memorabilius quā ut ab iis aut sileatur aut ignoretur. Ut ut est, hoc universale eorum silentium mihi hanc rem suspectam facit minimeque credibilem. Eapropter vulget fama quodcumque voluerit, ego non credam. Sed, Pater Professor,

fessor, an est apis api similior, quam hic casus similis est nostro illi, qui nunc in disceptatione versatur? Igitur fac eamdem de utroque pronunties sententiam, & dic cum Cardinale Baronio: *Quod à recentiori auctore de rebus antiquis sine alicujus vetustioris auctoritate profertur, contemnitur.* Certe nisi sis Tiresia cæcior, vides jam ipse, magnam vim inesse argumento negativo. Tanto autem major inest, quanto notitia facti, de cujus credibilitate disceptatur, ad plures pertingere & à pluribus consignari scripto debuisset, propter insignem sui claritatem atque præstantiam.

94 Hic mihi oppones id quod habes num. 58. „ Ergo necesse est admittas, recte „ argumentatos fuisse Anabaptistas, cum „ negarunt verum esse, quod narratur in „ Joannis Euangelio de Piscina probatica, „ quia de tanto miraculo ne gry quidem „ est apud Iosephum. Quid enim (ajebant) „ magnificentius & ad gloriam Metropolis „ gentis suæ illustrius proferri à Josepho „ potuit, quam illud tam multiplex in una „ Piscina miraculum? Et quomodo hoc tacuisset tam studiosus suæ gentis decorum „ Scriptor? Quomodo id nemo alius attigit? „ Josephum, Rev. Pater Professor, esse auctorem suppositititium & recentioris ævi quam ut tempore excidii Hierosolymitani sub Vespasiano & Tito vixerit, innuit Joannes Harduinus noster, in eruditissimo suo Tractatu de Nummis Herodiadum. Hoc ne subolere Lectori, non poterat Auctor ullo pacto prodere, se legisse sacras novi Testamenti litteras ac proinde è re ipsius erat consulto præterire illud frequens in Piscina probatica prodigium, utpote quod novi Testamenti litteris contineretur: sicut etiam ob eamdem causam præterivit cædem infantium ab Herode factam. En tibi, Pater observande, quomodo tam studiosus rerum Judaicarum scriptor, hoc tantum prodigium tacere potuerit, vel potius debuerit. Sed quorsum ego ista tam alte repeto, quasi in promptu non sit, responsio alia? Sit sane Josephus Judaicarum Antiquitatum proprius ac genuinus auctor; non tamen consequens est ut recte argumentati fuerint Anabaptistæ. Etenim cum illius Piscinæ meminerit S. Joannes, scriptor pariter coævus, non est silentium universale, quod, ut argumentum negativum valeat, omnino requiritur. Sic male quis colligeret, Lazarum non fuisse à Christo revocatum ad vitam, quod Matthæus, Marcus & Lucas de ea re nihil scripserint.

95 Sufficit itaque, miraculum utrumque ab uno Joanne narratum esse. Imo vero etiamsi Josephus aliique omnes Judaicarum antiquitatum scriptores non Canonici, diserte negarent hujusmodi Piscinam Hierosolymis unquam extitisse; tamen, his omnibus valere jussis, adhærendum esset uni scriptori Canonico, id contra reliquos omnes non Canonicos asseveranti. Quippe (ut est apud Augustinum epist. 19 ad Hieronymum) *De Prophetarum vel Apostolorum scriptis, quod omni errore careant, dubitare nefarium est.* Unde ibidem paulo ante dixerat idem sanctus Pater. *Ego solis eis libris, qui jam Canonici appellantur, didici hunc timorem honoremque deferre, ut nullum eorum auctorem scribendo aliquid errasse firmissime credam.* Quæ omnia persuadent, pessime argumentatos fuisse Anabaptistas illos; argumentaturos autem optime, si neque in litteris sacris extaret ulla Piscinæ probaticæ memoria, quia tunc foret universale silentium. I nunc, Pater Reverende, & lustra Anabaptistarum volumina, ut argumentum negativum Tibi inimicissimum in invidiam voces. Id porro quod addis; idem argumentum Calvinistis portam aperire ad explodendúquasvis sacras Traditiones non scriptas, refutatum jam est exemplo doctissimorũ sanctissimorumq; hominum, qui

 Tibi

sibi in eo summum adversus Hæreticos præsidium constitutum esse semper putaverunt.

96 Attamen, quoniam mihi certum est liberalitatis famam non abjicere, mearum partium esse intelligo, ut id alio quoque pulsem atque evertam ariete. Tu, Reverende Pater, qui Tuis explicuisti sacræ Theologiæ placita, non potes ignorare, duplex esse sacrarum Traditionum genus. Unum earum quæ à Christo & Apostolis ad nos usque pervenerunt, ideoque Divinæ & Apostolicæ nuncupantur, imo, æque ac Scriptura, sunt ipsum verbum Dei, atque adeo habent auctoritatem falli nesciam: alterum earum quæ provenerunt ab hominibus, nullo divino spiritu afflatis, errori obnoxiis, & sæpe etiam mentitis, ob varias multiplicesque causas. Non his posteriores, sed Priores illas Traditiones, adversus Calvinianos aliosque hæreticos, tuentur Catholici, secundum istud Pauli 2 Thes. 2. *State, & tenete Traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram.* Quem Pauli locum commentans S. Chrysostomus ait: *Est Traditio, nihil quæras amplius.* Hæc cum ita sint, quis est qui non cernat argumentum negativum nequidquam opitulari hæreticis, ad Christi Apostolorumque traditiones infringendas? Quippe ubi Ecclesia aliquid sive scriptum, sive non scriptum, divina fide credendum esse sancivit; ibi nihil valet neque humana ratio, neque auctoritas, neque universalis hominum coævorum in scriptis taciturnitas; quia utrobique locutus est Deus, cui fidem derogare extremæ impietatis atque amentiæ est. Summa. Traditiones quæ primo loco commemoratæ sunt, quamquam destituantur scriptore synchrono, tamen nituntur Dei loquentis auctoritate, quæ (ut loquuntur Scholæ) nobis applicatur per definitionem Ecclesiæ. At vero Traditiones aliæ, quæ carent testimonio Dei, si etiam careant testimonio scriptoris synchroni, prudenter credibiles esse non possunt; præsertim si concurrunt plura alia adjuncta, quæ eas suadent ablegandas esse ad somnia delirantium & aniles fabulas.

97 Sed argumentum negativum, inquis, mirifice placet Gebennensibus. Quid tum? An iisdem non placet etiam argumentum positivum? Ergo & illud oportebit funditus exscindere, si quid nervi cogiretur habere tua oratio. Insuper quid est, Pater Professor, quo hæretici ad defensitanda pestifera sua dogmata utuntur crebrius, quam D. Augustini Opera & Codices sacri? Anne propterea dicas Divum Augustinum & Codices sacros Calvinistis aliisque Hæreticis portam patefacere ad explodendam religionem Catholicam? esse periculosos in fide? esse dignos exibilatione & virgis? O bone! Qui fieri potuit, ut Tibi hæc scribenti in mentem non venerit, rei optimæ usum posse esse pessimum? juxta illud quod ex Sulmonensi vate canunt etiam pueri: *Nil prodest, quod non lædere possit idem.* Sed habuisti satis, opinor, imperitis fucum facere. Ausus es etiam objicere Bellarminum, quasi inficiali argumento summe adversarium: sic enim habes num. 72, *Bellarminus, lib. 2. de Rom. Pont. cap. 8, ait, nihil concludi ex argumentis ab auctoritate negativa.* Verumenimvero, qui jam norunt & locum Bellarmini supra num. 83 exhibitum, & frequentem tuam in citando perfidiam, hic non imprudenter in animum inducent suum, hoc abs Te pro libidine confictum esse, aut saltem apud Bellarminum non existere; atque adeo hic possem supersedere pluribus & parcere labori. Nec tamen supersedebo, contra ac Tu simili in occasione faceres. Quia cum velim more meo agere quam can-

candidissime, mihi cauto debet esse, ne hic in suspicionem Lectori venias tuo merito graviorem.

98 Itaque (attendat, obsecro, æquus Lector) dicit quidem loco citato Bellarminus, *nihil concludi ex argumentis ab auctoritate negativa*, sed non loquitur de argumentis ab auctoritate negativa universali. Id quod colligere est, non solum ex eo quod in his ipsis de Romano Pontifice libris, argumentum negativum sæpissime adhibeat (quamquam ex id eo colligere licet clare) sed ex verbis quæ ibi continuo subnectit: *Non enim*, inquit, *sequitur: Lucas, Paulus & Seneca non dicunt, Petrum fuisse Romæ; igitur non fuit Petrus Romæ. Non enim isti tres omnia dicere debuerunt: & plus creditur tribus* (id est eis) *testibus affirmantibus, quam mille nihil dicentibus, modo isti non negent, quod alii affirmant. Alioqui, quia Matthæus non scribit in Euangelio, Christum circumcisum; Marcus non meminit præsentationis; Lucas non meminit stellæ novæ; Ioannes non dicit Christum natum de Maria Virgine, ista omnia erunt falsa: quod absurdissimum est.* His egregie sciteque consideratis, perspicuum est Bellarminum hic non loqui de auctoritate negativa universali, sed de particulari tantum; eumque confutare Veleni, Calvini, atque Illyrici ineptias, eo modo quo ego supra num. 96 ineptias Anabaptistarum confutandas esse tradidi. Atque eodem labefactata motu necesse est concidere ea, quæ ibidem confirmationis gratia protulisti ex Carthagena, dicente in serm. B.M.Virg. de Monte Carm. (ut Tu quidem inquis) *Nec valet; In Euangelio anima Christi descensus ad inferos non habetur; ergo anima Christi non descendit ad inferos.* Quia tametsi Christi ad inferos descendentis historia in Euangelio non habeatur (id quod tibi non dabunt multi Theologi, propter caput Matthæi 12) tamen habetur Psalmo 15., habetur Actorum 2, habetur ad Ephes. 4, habetur 1 Petri 3, habetur in Apostolorum Symbolo: atque adeo silentium illud iterum tantummodo particulare est, non universale, quod ad vim argumenti negativi exigi jam toties, & forte ad nauseam usque inculcavimus. Unde recte dixit D. Augustinus in epistola undecentesima ad Euodium: *Dominum carne mortificatum venisse in infernum, satis constat. Neque contradici potest vel prophetiæ quæ dixit, Quoniam non derelinques animam meam in inferno (quod ne aliter quisquam capere auderet, in Actibus Apostolorum idem Petrus exponit) vel ejusdem Petri illis verbis, quibus eum asseris solvisse inferni dolores, in quibus impossibile erat eum teneri. Quis ergo nisi infidelis negaverit fuisse apud inferos Christum?*

99 *At S. Hieronymus*, inquis, *hoc argumentum vocat* STRAMINEUM. Utinam, Pater Reverende locum expressisses, ubi hoc dicit Hieronymus! Locum exprimere cum prætermiseris, videor mihi in Te posse intorquere, id quod extat in epistola Synodica Concilii Francofordiensis, ab Episcopis Galliæ & Germaniæ ad Præsules Hispaniæ missa: *In libello vestro, sanctorum Patrum per loca testimonia invenimus posita, sed ..... tacuistis nomina librorum, & numerum capitulorum, ut difficilius error vester investigaretur.* Sed cum hic omnia à Raynaudo emendices, & nihil de tuo afferas, debuisti verisimiliter citare Hieronymi librum 1 in cap. 2 ad Galatas, quia hic locus à Raynaudo, in Opusculo alio quam unde hæc descripsisti, nimirum in Antemurali, citatur ad marginem. Eia age, videamus quid ibi agitet Hieronymus. *Sunt*, inquit, *qui Cepham, cui his in faciem Paulus restitisse se scribit, non putent Apostolum Petrum, sed alium de septuaginta Discipulis, isto vocabulo nuncupa-*

tum

tum . . . . . maxime cum Lucas scriptor historiæ, nullam hujus dissensionis faciat mentionem, nec dicat unquam Petrum Antiochiæ fuisse cum Paulo. Profecto hoc est argumentum negans, nec tamen ab Hieronymo vocatur *stramineum*, ut Tu cum Raynaudo affirmas: sed quia à silentio particulari tantum ducitur, propterea S. Hieronymus illud merito rejicit, dicens: *mirum non esse, si Lucas hanc rem tacuerit, cum & alia multa quæ Paulus sustinuisse se replicat, historiographi licentia prætermiserit; & non statim esse contrarium, si quod alius ob causam dignum putavit relatu, alius inter cætera dereliquit. Denique*, inquit, *primum Episcopum Antiochenæ Ecclesiæ Petrum fuisse accepimus, & Romam exinde translatum, quod Lucas penitus omisit.*

100 Certè, si Hieronymus omne argumentum negativum ludicrum ac stramineum putasset, quid hic opus erat tam multis? Imo vero tantum abest, ut S. Hieronymus hoc loco docuerit, non posse validum argumentum duci ex universali silentio, ut qui hic adstruebant alterum Cepham, eos tali argumento confutandos esse censuerit: ante enim dixerat: *Quibus respondendum, alterius nescio cujus Cephæ nescire nos nomen, nisi ejus qui in Euangelio & in aliis Pauli epistolis, & in hac quoque ipsa, modo Cephas, modo Petrus scribitur.* Vides quomodo sanctus ille Pater, ex eo quod non innotuerit ex sacris paginis alius Cephas præter Petrum Apostolum, colligat, alium non fuisse? Hic in memoriam revoca illud aliud argumentum negativum, quod ex eodem sancto Doctore num. 85 adduximus; & fatere, cum nullus omnino scriptor æqualis vel suppar, nullum traditionis monumentum æquale vel suppar, alicui facto, quod memoriâ dignum fuit, præstat testimonium; tunc ex eo generali silentio, quod centum plus minus annorum æstimari potest, efficax depromi argumentum, atque adeo debile & infirmum esse hoc tuum totum Præambulum.

101 Sed nondum hic manum de tabula: reservavi enim argumentum negativum longe pulcherrimum, quod in Synopsi collectionis maximæ pag. 50 & 51 habet Josephus Saenz de Aguirre, Benedictinæ Congregationis Hispaniarum Magister Generalis, Regii ac supremi Fidei Senatus Consultor, in Salmanticensi Academia Doctor Theologus, ac post plures alias cathedras Primarius sacrorum Bibliorum Interpres, nunc S.R.E. Presbyter Cardinalis, Tituli S. Balbinæ antea, modo S. Mariæ super Minervam, Protector regni Siciliæ, vir editis in lucem libris toto orbe celeberrimus. Est autem hoc: „ Ex iisdem „ instrumentis (scilicet ante ab eo prolatis) „ constat apertissime, plura monasteria Or„ dinis S. Benedicti intra Cataloniam & „ Ruscinonem fuisse ac floruisse, saltem „ toto decursu illius seculi octavi: ut pro„ inde vel ex hoc capite, quamvis plura „ alia deessent à me variis locis indicata „ obiter, mutis esse liceat nonnullis, fere ho„ spitibus in historia ecclesiastica veteri; „ qui nuper somniarunt, & libris editis di„ cere ausi sunt, nullum monasterium sub „ Regula S. Benedicti fuisse in Hispa„ nia usque ad annum Christi millesi„ mum quinquagesimum, quo celebrata „ fuit Synodus Coyacensis sub Ferdi„ nando Magno Castellæ Rege. Verum „ hoc paradoxon, & alia ejusdem farinæ, „ lepide simul & disertissime refutavit Sal„ manticæ eruditissimus scriptor, ac lin„ guarum varietate celebris, Magister Jo„ sephus Perez, in suis Dissertationibus „ Ecclesiasticis, ubique sparsis cum eximia „ ipsius laude. Nobis solum licuerit rem

„ hanc

„ hanc veluti digito indicasse, præter „ nonnulla alia, quæ obiter monuimus „ Tom. 2 pag. 403 & 764, circa S. Ildephonsum & alios Præsules Toletanos, „ intra sextum & septimum seculum, qui „ in monasteriis, clarissimæ urbi Toletanæ „ vicinis, Regulam S. Benedicti professi „ sunt, præter quam nulla alia iis temporibus, imo nec longe postea, usque ad „ seculum duodecimum, recepta aut servata legitur in Hispania: nisi aliquis, abductus præjudicio aut nimio affectu „ rerum suarum, oppositum somniare velit, sine fundamento ullo antiquæ traditionis, vel instrumenti veteris, & fide „ digni. Nam quæ ex pseudo-chronicis „ supra memoratis nomine Dextri, Maximi, Luitprandi, Juliani Perez, Hauberti, „ &c. proferuntur, fabulosa & aërea sunt: „ uti cum plurimis & gravissimis scriptoribus sæpe dixi, præsertim Tom. 2 Dissertatione tertia, omnino videnda. „ Reverende Pater Professor, an hujus Eminentissimi doctissimique Cardinalis argumentum censes *stramineum, puerile, dignum exibilatione & virgis, imo & in fide periculosum?* Neque vero hoc argumentum solùm negativum est, sed etiam ostendit vestrum Ordinẽ non esse, saltẽ in Hispaniis, tam antiquum, quam vos fingitis, & inaniter gloriamini. Facile mihi foret adducere Eminentissimos Cardinales alios, puta Ursinos, Norisios, Sfondratos, Lauræas & Capisuccos, hujuscemodi argumentandi ratione usos in suis eruditissimis lucubrationibus. Sed moleste ferret Lector, si ego tot Ecclesiæ Principes uni Carmelitano Monacho opponerem. Quare propero ad alia.

PRÆAMBVLVM V.

Regulæ aliquot observandæ in colligendis & describendis Sanctorum Actis & gestis.

EXAMEN.

Ic magnum opus, P. Sebastiane, atque arduum moliris. Etenim, quasi Solon aliquis vel Lycurgus paras Historicorum Reipublicæ leges dicere. Huc igitur advolate Historici omnes; favete linguis; novum vestrum Legislatorem attendite, ejusque leges prono excipite vertice; & nunc quidem animo, sed postea cedro insculpite.

Primo, inquit, majestate quanta potest esse maxima, *in describendis Sanctorum Vitis & Actis, præ oculis, tamquam Magistra veritatis, semper habenda est Sacrosancta Sedes Apostolica, à cujus scitis, jussis, ac ritu nullatenus est recedendum.*

Secundo, antiquæ Historiæ absque testimonio coævorum scriptæ, à majoribus per manus traditæ, sunt admittendæ & recipiendæ, non minus acsi fuissent ab initio, quo contigerunt, scripto communitæ; adeoque si communiter sint receptæ, ad faciendam illis fidem, impertinenter requiritur scriptor synchronus aut coævus.

Tertio, historiæ quibus à majoribus fides constanter fuit adhibita, nullatenus sunt repudiandæ, & multo minus tamquam fabulæ contemptim explodendæ.

Quarto historia communiter receptæ non

sunt impugnanda argumentis negativis.

Quinto, Historici cujusvis Ordinis, in rebus ad Ordinem suum spectantibus, maximè & præ ceteris sunt audiendi: quia nemo magis compertas habere potest res suæ Religionis, præsertim ad factū spectantes, quā ipsi.

Sexto, in rebus historicis, ad fidem aut Ecclesiam Catholicam spectantibus, fides adhibenda est potius scriptoribus probe Catholicis, quam Ethnicis, Iudæis, aut Hæreticis; utpote hac in re suspectis, & merito; cum similes ordinarie ex invidia, de fide Catholica & rebus ad illam spectantibus, pessime loqui & scribere soleant, nec non ejus mirabilia, miracula, & decora callide occultare vel maligne corrumpere.

102 Sed frustra ac veluti surdis ista oecinis, Pater Reverende. Nemo historicus politior & sincerus Te audit, & merito quidem. Nam ut à quatuor primis Legibus incipiam, quid illæ sunt nisi epitome & quasi anacephalæosis eorum omnium, quæ in antecedentibus Præambulis insulse accumulasti? Porro cum ista Præambula diruta jam ac protrita jaceant, necesse est etiam regulas sive leges Præambulis istis innixas labi, ruere, atque concidere. Quam ob rem immorari in earum confutatione diutius, esset oleum & operam perdere. Neque vero Regula quinta universim admitti potest: quia, licet Historici cujusvis Ordinis melius possint scire Ordinis sui res, quæ suæ ætati proximæ sunt; tamen res quæ à sua ætate multis seculis disjunguntur, melius scire non possunt; nisi forte habeant in suo archivo aliqua antiqua & certa monumenta, quæ non habent alii. Talia monumenta si habeat Ordo Carmeliticus, quid cessat ea proferre? Posset profecto multum prodesse Reipublicæ litterariæ, non tantum in causa Eliana, verum etiam in Pythagorica: nam ignorant hodiedum Eruditi, quo seculo vixerit Pythagoras; quale fuerit illud quinquenne silentium, quod à suis auditoribus servari volebat; qualem μετεμψύχωσιν adstruxerit, physicamne, ut vulgus explicat, an moralem tantum, ut apud Fourninc in universæ Philosophiæ Synopsi putant Gregorius Nyssenus, Augustinus, & quidam ex illustrioribus Platonicis; cui ob inventas Propositiones 32 & 47 libr. 1. Euclidis, hecatomben immolaverit, Musisne an Deo vero; an etiam apud Carmelitas, sicut postea fecit, semper carnibus & fabis abstinuerit; quam mortem obierit idem Pythagoras, naturalemne an violentā; quare religiosissimi Carmelitæ non impediverint ejus apud Metapontinos ἀποθέωσιν; quare siverint ædes ejus pro templo ei consecrari, divinisque mortuum coli honoribus. Istæc, inquam, omnia & multa alia hujuscemodi ignorant de Pythagora Eruditi, quæ vestris ex monumentis discere gaudebunt. Sed talia monumenta in suo archivo non habent PP. Carmelitæ; alioqui ea protulisset P. Daniel à Virgine Maria in Carmelitano Speculo, ea protulisses P. Sebastiane.

103 Quamquam quid attinet hanc quintam Regulam pluribus impugnare? quia perspicax Lector satis videt, hanc Regulam abs Te ipso penitus debilitari atque infringi. Cum enim dicas Regula sequenti, in rebus historicis, ad fidem aut Ecclesiam Catholicam spectantibus, credendum esse potius scriptoribus Catholicis, quam Ethnicis, Judæis, aut Hæreticis, utpote in hac re suspectis; debes etiam constanter dicere, in rebus historicis, ad Carmelitanum Ordinem spectantibus, credendum esse potius scriptoribus aliis quam Carmelitis, utpote in hac re suspectis. Quia si, ut Tu dicis, Ethnici, Judæi, & Hæretici ordinarie ex invidia, de Fide Catholica & rebus ad illam spectantibus, pessime loqui & scribere soleant, nec non ejus mi-

mirabilia, miracula, & decora callide occultare, vel maligne corrumpere; an non quispiam merito suspicetur, Carmelitas, ex singulari quodam affectu, ne dicam cæco impetu, de Ordine suo & rebus ad illum spectantibus, optime loqui & scribere, nec non ejus mirabilia, miracula, & antiqua decora callide promulgare; vel, si non maligne, saltem ambitiose extollere? Quippe quemadmodum invidia multa mala, sic & benevolus affectus potest ac solet multa bona comminisci, vel saltem credere, juxta illud Poëtæ tragici.

——— *Quod nimis miseri volunt,*

Hoc facile credunt. ———

104 Non quidem existimo, Carmelitas omnes esse tam credulos: nam fieri non potest, ut inter tam multos non inveniantur eruditi aliqui, qui veritatem agnoscunt, videntque Ordinis sui monumenta plurimis esse fabulis referta, & illis accommodant id quod D. Augustinus lib. 18 de civit. cap. 38, de nescio quibus Adami, Enochi & Noëmi scriptis pronunciavit: *ut in auctoritate non essent, nimia fecit antiquitas, propter quam videbantur esse suspecta, ne proferrentur falsa pro veris. Nam & proferuntur quædam, quæ ipsorum esse dicantur ab eis, qui pro suo sensu paßim, quod volunt, credunt.* Sed Carmelitæ illi quid de Ordinis sui antiquitate sentiant, non audent palam scribere, quæ est altera Historicorum pestis. Qua de causa Tu, Pater Reverende, historico fixurus leges, posuisses in fronte hanc quam fert Lucianus, quamque Orthodoxi omnes approbant: *Μαλιςα δὲ καὶ πρὸ τῶν πάντων ἐλεύθερος ἔσω τὴν γνώμην, καὶ ἀληθείας φίλος, καὶ μήτε φοβείσθω μηδένα, μηδὲ ἐλπιζέτω μηδέν. Historicus maxime & super omnia sit liber in pronuntianda sententia, veri amans, neminem metuat, speret nihil.* Quippe ut est apud eumdem Auctorem, debet Historicus speculo similem habere mentem; liquido nimirum & splendido, quodque accuratum centrum habeat; & quales rerum species ac formas receperit, easdem etiam tales spectandas præbeat. Talem vero mentem habere non potest ille, qui spe, metu, odio, amore, aliisque motionibus perturbatur: neque enim aqua vel limpidissima, si paulo fuerit turbatior, speculi naturam in reddendis fideliter rerum imaginibus imitari potest.

105 Itaque si ea esse debeat optimi Historici conditio, summæ dementiæ est, Historico, vera dicenti & non adulanti, succensere: hoc est enim perinde, ac si Thersites indignetur speculo, quod faciem suam non repræsentet formosam similemque Æacidæ. PP. Carmelitæ viri sunt; atque adeo non debent imitari deformes mulierculas, quæ veracia & nescia adulari specula oderunt; mandantque pictoribus, ut se quam pulcherrimas pingant; ratæ melius habituram se faciem, si pictor & plurimum ruborem illinat, & pigmento multum candoris immisceat. Imitentur potius magnum Alexandrum, qui cum navigans in Hydaspi, accepisset ab Aristobulo librum, in quo Aristobulus singulare Alexandri & Pori certamen descripserat, assignatis illi falsò rebus quibusdam præclare gestis, factisque veritate majoribus; eum librum in aquas projecit, inquiens; Et Te, Aristobule, decebat eodem modo præcipitari, qui talia pro me singulari certamine pugnaveris, & elephantos sagittâ interfeceris. Præclara, inquies, & pathetica oratio. At quâ viâ, quâve ratione veraces Historicos à fallacibus distinguere atque internoscere valebimus? Leges, Rev. P. Professor, quibus Historici cujusque fides ac veritas exploretur, præscribit Canariensis Episcopus Melchior Ca-

nus, lib. 11. de locis Theologicis Cap. 9. Has ego, licet prolixissimas, ad tuam aliorumque Carmelitarum institutionem, huc transcribam; eoque libentius, quod in illis cernam confutari aliqua, quæ Tu Patri Papebrochio imperite objecisti. Sic igitur fatur.

106 „Prima lex ex hominum probi„tate integritateque sumetur; quæ omni„no res locum habet, cum quæ narrant „historici, ea vel ipsi se vidisse testantur, „vel ab his qui viderunt accepisse: qualia „sunt pleraque in epistolis Ambrosii, Cy„priani, Hieronymi, Augustini; in libris „quoque hujus de civitate Dei, in Dialo„gis Gregorii; breviter in omnibus fere „Doctorum Ecclesiæ probatissimorum „scriptis: in quibus mendacium suspicari, „quod ad memoriam sempiternam trans„ferre illi scribendo voluerint, piaculum „est. Magnis quippe præclarisque virtuti„bus viri sanctissimi atque optimi id con„sequi meruerunt, ut in rebus ejusmodi, „quas vel spectasse se, vel ab aliis fide di„gnis, qui spectarint, se audisse testati „sunt, fides omnino illis habeatur. Qua „in re Erasmus Roterodamus, aliiq; junio„res quidam, sæpe ac licenter errarunt. „Quid enim liberius, licentius, aut im„moderatius dici potuit, quam Hierony„mum, asserentem, Matthæi Euangelium „Hebraicum describendi sibi copiam fuis„se, in eo virum gravissimum sanctissi„mumque mentiri? Jure itaque piis ho„minibus nimia hæc quorumdam junio„rum liberiorque licentia displicuit; jure „etiam in crimen vocata est.

107 „Hæc autem prima Lex in pro„fanis quoque auctoribus locum habet. „Quædam enim Julius Cæsar, quædam „Suetonius, quædam Cornelius Tacitus, „quædam Plutarchus, quædam Plinius „narrant, quæ auctores ipsi partim ocu„lis aspexerunt, partim acceperunt ab „his, qui ea præsentes aspexerant. In „hisce vero auctoribus, tametsi pietatem „absolutaque virtutis officia spectare non „licet; licet tamen probitatem quamdam „bonitatemque naturæ. Quidam enim eo„rum, aut veritatis amore inducti, aut in„genui pudoris verecundia, usque adeo à „mendacio abhorruerunt, ut jam puden„dum fortasse sit, Historicos Gentium „quosdam veraciores fuisse, quam nostros. „Dolenter hoc dico potius, quam contu„meliose; multò à Laertio severius Vitas „Philosophorum scriptas, quam à Chri„stianis Vitas Sanctorum; longeque in„corruptius & integrius Suetonium, res „Cæsarum exposuisse, quam exposue„rint Catholici, non res dico Imperato„rum, sed Martyrum, Virginum & Con„fessorum. Illi enim in probis aut Philo„sophis aut Principibus nec vitia, nec suspi„ciones vitiorum tacent; in improbis vero „etiam colores virtutum produnt: no„stri autem plerique vel affectibus inser„viunt, vel de industria quoque ita mul„ta confingunt, ut eorum me nimirum „non solum pudeat, sed etiam tædeat. „Hos enim intelligo Ecclesiæ Christi cum „nihil utilitatis attulisse, tum incommoda„tionis plurimum.

108 „Nominibus parco, quoniam hu„jus loci judicium morum etiam est, & „non eruditionis tantum, in qua liberior „potest esse censura. Nam quæ morum „est, hæc debet profecto esse, & in vivos „cautior, & in mortuos reverentior. Cer„tum est autem, qui ficte & fallaciter „historiam ecclesiasticam scribunt, eos vi„ros bonos atque sinceros esse non posse; „totamque eorum narrationem inventam „esse, aut ad quæstum aut ad errorem; „quorum alterum fœdum est, alterum „perniciosũ. Justissima est Ludovici [Vives]

que-

„ querela de historiis quibusdam in Eccle-„ sia confictis. Prudenter ille sane ac gra-„ viter illos arguit, qui pietatis loco du-„ xerint mendacia pro religione fingere: „ id quod & maxime periculosum est, & „ minime necessarium: mendaci quippe „ homini ne verum quidem credere sole-„ mus. Quamobrem, qui falsis ac menda-„ cibus scriptis mentes mortalium conci-„ tare ad Divorum cultum voluêre, hi ni-„ hil mihi aliud videntur egisse, quam ut „ veris propter falsa adimatur fides, & „ quæ severe ab auctoribus plane veraci-„ bus edita sunt, ea etiam revocentur in „ dubium.

109 „ In Herodoti lucubratione, rebus „ fictis & adumbratis quidem loci plu-„ rimum fuit: verum in scriptione ipsa illa „ præmonuit, non esse in eo libro histo-„ riæ rationem ad vivum resecandam. „ Musas videlicet inscripsit, quibus fabu-„ læ interdum concessæ sunt, ut audien-„ tium animos jucundius & suavius alle-„ ctent, quod severitate narrationis non „ perinde assequerentur. Xenophon, qui, „ ut Fabius ait, magis inter Philosophos „ quam Historicos reddendus est, optimi „ & absolutissimi Principis formam in Cy-„ ro perfectam conatur effingere: itaque „ non est ab eo expectandum, qualisnam „ Cyrus reverâ fuerit, Rex licet excel-„ lens & eximius; sed qualis futurus sit in „ Republica Imperator, si ad normam ex-„ emplaris exactissimi componatur. At in „ historia Christiana, quæ tota, ut dixi-„ mus, non voluptate; sed veritate pen-„ penditur; quorsum attinet historiæ no-„ men commentis fabulisque prætendere? „ quasi vero sancti Dei homines nostris „ mendaciis egeant, qui tam multa vera „ pro Christo gesserunt, ut falsa, quan-„ tumvis eruditæ simulationis artificio „ composita, ut noxia non sint, quo-„ niam inutilia sunt, tamen, tamquam igna-„ vi milites, oneri sint magis quam au-„ xilio.

110 „ Heroum porro nostrorum res fe-„ re gestæ, sicuti ego existimo, non so-„ lum amplæ magnificæque fuerunt, ve-„ rum multo etiam majores quam famâ „ feruntur: neque eorum, qui fecere vir-„ tus tanta habenda est, quantum eam „ verbis extollere potuerunt nostri: sed „ tanta potius, ut & præclara ingenia re-„ bus ipsis, & ingeniis præclaris verba „ quoque defuerint. Sed dum quidam af-„ fectui suo nimium indulgent, & ea „ scribunt quæ animus scribentis dictat, „ non veritas; tales Divos quandoque no-„ bis exhibent, quales Divi ipsi, etsi „ possent, esse tamen noluissent. Ecquis „ enim credat, Divum Franciscum pedi-„ culos semel excussos, in se ipsum so-„ litum esse immittere? quod ad sanctita-„ tem viri scriptor pertinere putavit. Equi-„ dem non puto; qui paupertatem sciam „ viro sanctissimo placuisse semper, sor-„ des numquam. Illud item quam ridicu-„ lum? Diabolum, Dominico Patri no-„ stro semel obstrepentem, à Divo esse „ coactum ut lucernam haberet in mani-„ bus; quoad illa absumpta, non mole-„ stiam solum, sed incredibilem dolorem „ etiam afferret.

111 „ Non possunt hujusmodi exempla „ numero comprehendi; sed in his paucis „ pleraque alia intelligentur, quæ Divorum „ clarissimorum historias abscurarunt. „ Non autem decebat veras Sanctorum res „ gestas falsis & commentitiis fabulis con-„ taminari. Quæ causa Gelasio fuit, ut „ hujus generis historias multas in Concilio „ septuaginta Episcoporum reprobaret. „ Ejus Pontificis verba sunt, legi cognos-„ cique dignissima, & idcirco hic adscri-„ benda. Gesta, inquit, Sanctorum Mar-

„ tyrum, qui multiplicibus tormentorum „ cruciatibus & mirabilibus confessionum „ triumphis irradiant, quis ita esse Catho- „ licorum dubitet: & majora eos in ago- „ nibus esse perpessos; nec suis viribus, sed „ Dei gratia & adjutorio universa tolerasse? „ se? Sed ideo, secundum auctoritatem „ antiquam vel consuetudinem, singula- „ ri cautela in sancta Romana Ecclesia „ non leguntur, quia eorum qui scripse- „ re nomina penitus ignorantur, & ab in- „ fidelibus aut dicta superflue, aut minus „ apte quam rei ordo fuerit scripta esse pu- „ tantur. Sicut cujusdam Quirici & Julittæ „ matris ejus: sicut Georgii aliorumque pas- „ siones hujusmodi, quæ ab hæreticis pro- „ bantur conscriptæ: propter quod, ut „ dictum est, ne vel levis subsannandi „ oriretur occasio, in sancta Romana Ec- „ clesia non leguntur. Nos tamen, cum præ- „ dictâ Ecclesiâ omnes Martyres, & eo- „ rum gloriosos agones, qui Deo magis „ quam hominibus noti sunt, cum omni „ devotione veneramur. Item Vitas Patrum, „ Antonii, Pauli, Hilarionis, & omnium „ Eremitarum, quas tamen vir beatissimus „ scripsit Hieronymus, cum omni honore „ suscipimus. Item actus Beati Silvestri „ Apostolicæ Sedis Præsulis, licet ejus „ qui scripsit nomen ignoremus, à mul- „ tis tamen in urbe Roma Catholicis legi „ cognovimus: & pro antiquo usu mul- „ tæ hoc imitantur Ecclesiæ: item Scripta „ de inventione sanctæ crucis Dominicæ, & „ alia scripta de inventione Capitis beati „ Joannis Baptistæ, novellæ quidem reve- „ lationes sunt, & nonnulli eas Catholici „ legunt, sed cum hæc ad Catholicorum „ manus pervenerint, beati Pauli Aposto- „ li sententia præcedat; Omnia probate, „ quod bonum est tenete.

112 „ Hactenus Gelasius: quod si pro- „ phetias, quæ Numinis afflatu edi solent, „ Paulus docet, non spernendas quidem, „ sed explorandas tamen; ecquis nos ac- „ cusare jam audebit, si historias humano „ sensu editas exploremus? Gelasius sane „ auctor est cum Concilio gravissimus, „ quod de prophetia ab Apostolo dictum „ est, hoc apte etiam in historiam quadrare. „ Jubet ergo imprimis Pontifex, ut eas „ historias nullo modo amplectamur, quæ „ sine certo auctoris nomine proferuntur: „ olent enim aut quæstuosorum hominum „ imposturam, aut (quod Gelasius ipse „ ait) hæreticorum fœtum. Quæ eadem „ omnino causa subest, ut historiæ illæ „ valde etiam suspiciosæ sint, quæ tametsi „ auctoris cujuspiam nomen præ se ferunt, „ sed quis ille qualisve sit, obscurum & „ incertum est. Cujusmodi ante hos pau- „ cos dies, quædam fabulæ prodiere, qua- „ rum & auctores & loca adeo longo in- „ tervallo distant, ut, an mentiantur illi, „ non possit inveniri; an hæc sint, dubitari „ etiam possit. Sed bene habet, quod to- „ tum narrationis corpus commentitium „ apparet, ut, quod Hispanorum ser- „ mone teritur, id quoque in hac re faci- „ le probes, *de luengas vias, luengas men- „ tiras.*

113 „ Sed ad Gelasium redeamus: qui „ deinde illius erroris nos admonuit, in „ quo olim non vulgus solum, sed Gra- „ tianus etiam versatus est, ut librorum „ deceptus indicibus, crederet, omnia quæ „ Hieronymi & Augustini nominibus in- „ scripta erant, Hieronymi & Augustini „ vere etiam esse. Sic librum qui de Vi- „ tis-patrum inscriptus est, Hieronymi no- „ mine vulgus circumferebat; cum pau- „ cissimas tamen ille Patrum Vitas scripse- „ rit, quæ & hoc loco fere à Pontifice re- „ feruntur. Gelasii itaque testimonio eo- „ rum imprudentiam retundemus, qui ha- „ rum rerum auctorem Hieronymum per- „ vulgarunt,

„ru garunt, quas nemo non rudis atque „ elinguis ederet. Hujus generis fabula „ etiam illa est, insulsa æque ac barbara, „ de nativitate Sanctæ Mariæ, ad Chromatium & Heliodorum Episcopos. Hujus generis sunt alia multa, quæ & diligentissime & rectissime Erasmus refutavit. Illud etiam in his Gelasii verbis „ equidem animadverto, novellas revelationes (sic enim vocat) nos admirari & „ suspicere minime oportere. Jam enim „ passim, non pro Ecclesiæ necessitate, „ sed pro hominum affectu expromuntur: „ adeo ut in Conceptionis causa utrimque, „ si Superis placet, revelationes vel contrariæ proferantur: quæ res impiis quidem „ non levem subsannandi occasionem præbent, piis vero lacrymandi. Contemnantur profecto necesse est Dei & dona & „ miracula, si nostris aut opinionibus aut „ affectibus inservierint. Ecclesiæ igitur „ Christi hi vehementer incommodant, „ qui res Divorum præclare gestas, non „ se putant egregie expositurос, nisi eas „ fictis & revelationibus & miraculis adornarint. Qua in re, nec Sanctæ Virgini, „ nec Christo Domino, hominum impudentia pepercit; quin, quod in aliis „ Divis factitavit idem quoque in Christi „ & Matris historia scribenda faceret; & „ pro humani ingenii levitate, multa vana „ & ridicula comminisceretur.

114 „ Cum Superioribus annis Tridentino Concilio interessem, è quibusdam audivi, Aloysium Lippomanum „ Episcopum Veronensem huic malo mederi, historiâ de Vitis Sanctorum constanti ac gravi ratione edita: sed hanc „ mihi adhuc videre non licuit, nec aliam „ quamvis, quæ mihi quidem probari „ possit, de his quæ venerunt in manus. „ Spissum sane erit opus, & operosum; „ sed vehementer omnibus Christianis utile; si quis præstiterit dignum modo Divis, Ecclesia, Christo: id quod haud „ dubie præstabit nemo, nisi vir probus, „ integer, incorruptus; ut ne quid falsi „ dicere audeat, ne quid veri non audeat; „ ne qua suspicio gratiæ sit in scribendo, „ ne qua simultatis. Quæ cum ad probitatis integritatisque officia pertinere notum sit, miror ab uno Suetonio servata „ esse omnia, à plerisque nostris omnia „ esse deserta. Qui autem res humanas à „ Divis, quorum historias scribendas sumunt, alienas fore censent; hi Divos „ ipsos ne homines quidem fuisse videntur „ credere. Quanto sapientius Euangelistæ „ faciunt, qui vel in ipsis Apostolis, quos „ eramus vitæ totius exemplum habituri, „ nec affectus naturæ imbecilliores, nec „ casus etiam graviores dissimulant. Divina hæc sapientia quidem Euangelistarum fuit; sed bonitas quoque integritasque naturæ, ut nihil illis in scribenda „ historia deesset, quod in historiæ lege „ vel Ethnici requisiissent.

115 „Scriptoris autem probitas & integritas (nam hoc quæret aliquis) in his „ qui olim fuerunt, licet aliquando in „ scriptis ipsis eluceat, sed fama & gravi „ atque frequenti præteritorum hominum „ testimonio cognoscetur. Sunt enim, ut „ dixi, in profanis auctoribus non pauci, quorum ingenuitas & verecundia sic „ hominum sermone celebrata est, ut nemo illos unquam mendaces, & in fingendo impudentes existimaverit: quales sunt Cæsar, Valerius Maximus, Terentius Varro, Livius, Cornelius Tacitus, „ Seneca, Ammianus Marcellinus, Eutropius, Flavius Vopiscus, Paulus Diaconus, „ Lucius Florus, Polybius, Dionysius Halicarnassæus, Julius Capitolinus, Cornelius Nepos, Strabo, aliique plures Latini præsertim auctores: nam Græci

„ tum fides majori ex parte fracta ac debilitata est. Religiosus est Thucydides, & (ut Josephus ait) inter omnes Græcos historicos imprimis scrupulosus. Appianus Alexandrinus, Græcus licet auctor, sed quoniam hesterna & civilia Romana bella memoriæ mandavit, in alienis rebus mendax non fuit; futurus in suis, si Græcorum morem & ingenium sequeretur: quorum jactantia ac vanitas impudentius est aucta, postquam certare cum Latinis de Imperio, de rebus gestis, de doctrinæ veritate inceperunt. Latii siquidem fulgor & gloria, Græciæ claritatem obscuravit, & adeo Græcorum perstrinxit oculos, ut vel Plutarchus, scriptor alioquo verax, in rebus Græcorum illustrandis & cæcutire & fingere interdum etiam videatur, quod tum in opere de vitis illustrium Græcorum & Romanorum, tum in parallelis, Ludovicus Vives animadvertit.

116 „ At vero in nostris, hoc est Ecclesiasticis, facilior est ratio virtutis & bonæ fidei cognoscendæ. Optimos enim quosque apud nos, non solum humanus sermo atque existimatio colit, verum etiam Ecclesiæ decretum in concilio Cælestium collocat. Hos itaque mendacii impudentiæque arguere, quemadmodum supra diximus, impietatis etiam, non modo temeritatis argumentum est. Cum his ego sanctis justisque viris Hegesippum, Paulum Orosium, aliosque nonnullos Ecclesiæ Historicos annumerandos censeo, qui à me brevitatis causa prætereuntur Non enim hic bibliothecas excutimus, sed genera degustamus: ne quis negligentiæ nos insimulet, si ullos aut laudando aut vituperando transimus. Sed ais: Crispus Salustius, in perditis omnino moribus, veridicus historiæ scriptor est habitus. Sane quidem: at cum Salustium objicis, hominem objicis; in quo, si non honestatis pudor, at infamiæ ejus timor fuit, quam Romani cum primis declinarunt, ne mendaces, quemadmodum Græci, in historiis haberentur. Deinde non mihi Salustius videtur vitiis caruisse & gratiæ & simultatis. Certe cum de Cicerone scribit, multa silentio præterit; quæ libentissime in aliorum gratiam retulisset. Sed hæc duo vitia cum historicorum fere omnium communia sunt, tum quorumdam quasi propria: in quibus Paulus Jovius est, in quamlibet partem nimius, odio & amore, gratia & simultate; & quoniam pecuniam amabat, in historia quoque scribendi pecuniæ servus fuit. Postremo aliud est dicere, viros bonos veraces esse omnes; aliud, improbos omnes esse mendaces: illud nos diximus, hoc non diximus. Quamquam nescio quomodo fit, ut nusquam securus animus nisi in viri boni testimonio conquiescat. At officio veritas adeo connexa est, ut in homine vitioso esse illa fortasse possit, sed esse tamen credi vix possit. Quæ causa Chaldæis Ægyptiisque fuit, quamobrem non alios historiæ auctores approbarent, nisi qui sacerdotio fungerentur: quod sanctos religiososque viros mentituros esse nullo modo existimarent. Homo, inquiunt, ex Judæis quidam, Sacerdos venit; non decipiet nos. Verum de prima ad historiam dijudicandam regula hæc dicta sunt.

118 „ Lex vero secunda in historiæ judicio sanciatur, ut eos Historicos reliquis anteferamus, qui ingenii severitati quamdam prudentiam adjunxerunt, & ad eligendum & ad judicandum. Quæ lex in iis rebus locum habet, quas neque scriptores ipsi sunt intuiti, nec à viris fide dignis qui viderint audierunt.

Quo

„ Quo in genere est operæ pretium eorum levitatem recordari, qui muliercularum more, quod nimis miseri volunt „ hoc facile credunt. Nam & ætas nostra „ Sacerdotem vidit, cui persuasissimum „ esset, nihil omnino esse falsum, quod „ semel typis fuisset excusum: non enim, „ ut ajebat, tantum facinus Reipublicæ „ administros commissuros, ut non solum divulgari mendacia finerent, sed „ suo etiam communirent privilegio, quo „ ista tutius mentes mortalium pervagarentur. Quo sanè argumento permotus, animum induxit credere, ab Amadiso & Clariano res eas fere gestas, quæ „ in eorum libris commentitiis referuntur. „ At vero quantum illa adversum Reipublicæ administros ratio valeat, non est „ hujus loci temporisque differere. Certe „ hoc ego, pro me ipso & animi mei sensu ac dolore, pronuntio, magna Ecclesiæ calamitate atque pernicie id solum in libris vulgandis præcaveri, ne „ erroribus fidei adversis aspersi sint, ne „ sint moribus exitiales non item.

119 „ Nec de fabulis istis potissimum „ excrucior, quas modo dixi, quamvis ineruditis & nihil omnino conferentibus, non dico ad bene beateque vivendum, sed ne ad rectè quidem de rebus humanis sentiendum. Quid enim „ conferant meræ ac vanæ nugæ, ab hominibus otiosis fictæ; à corruptis ingeniis versatæ? Sed acerbissimus est dolor „ & vix omnino consolabilis, quod dum „ quidam, utinam tam prudenter quam „ ferventer! incommodum hoc rejicere „ ac devitare cupiunt, non pro fabulis „ veras & graves historias edunt, id quod „ esset plebi utilissimum; sed libros Mysteriorum Ecclesiæ plenos, à quibus arcendi profani erant; id quod est, mea „ quidem sententia, pestilentissimum; eo „ vero magis quo vulgus eos libellos securius legit, quia probatos videt, non „ modo à civili Magistratu, verum etiam „ ab iis, qui doctrinæ Censores sunt in „ Christi Republica definiti. Sed hæc „ aliàs: nunc quod instat agamus. Miseranda sane hominis ignorantia potius, „ quam ludenda: qui usque adeo aut bonus aut stultus erat, ut omni narrationi statim crederet, si modo esset litteris „ prodita. Verum invenias alios, non pari „ inscitia quidem, sed imprudentia pæne „ pari: qui veritatem rerum non inde petunt; ubi ea residere sit solita, sed ex „ iis, in quibus raro est eam invenire: nempe, ex dissipatis pervagatisque rumoribus: quæ res plerumque iis accidit, qui „ sunt inconstanti levique natura: nam „ homines graves atque severi, non solent inanem vulgi sermonem aucupari.

120 „ Quamquam negare non possimus, „ viros aliquando gravissimos, in Divorum „ præsertim prodigiis describendis, sparsos „ rumores, & excepisse, & scriptis etiam „ ad posteros retulisse. Qua in re ut mihi quidem videtur, aut nimium illi sibi, „ aut fidelium certe vulgo indulserunt; „ quod vulgus sentiebant, non tantum ea „ facile miracula credere, sed impense „ etiam flagitare. Itaque signa nonnulla „ & prodigia Sancti quoque memoriæ prodiderunt; non quo ea libenter credidissent, sed ne deesse fidelium votis viderentur. Id vero eo magis sibi licere existimarunt, quod intellexerunt auctoribus „ nobilissimis placuisse, veram historiæ „ legem esse, ea scribere quæ vulgo vera „ haberentur. Nec ego hic libri illius auctorem excuso, qui Speculum exemplorum inscribitur: nec historiæ etiam „ ejus, quæ Legenda aurea nominatur. „ In illo enim miraculorum monstra sæpius „ quam vera miracula legas: hanc homo

„ſcripſit ferrei oris, plumbei cordis, ani„mi certe parum ſeveri & prudentis. Ve„teres excuſo & ſanctos & eruditos vi„ros, quorum & libros & nomina volen„tem adſcribere, pudor me ac religio „vetaret, niſi contra vererer, ne mea hæc „taciturnitas pleriſque cauſa eſſet, ut aut „damnarent quæ non intelligerent, aut „errore vario circum Sanctorum omnium „hiſtorias vagarentur.

121 „Atque Theologum etiam admo„nere operæ pretium eſt, ne id ſtatim il„li perſuaſum ſit, omnia, quæ magni Au„ctores ſcripſerunt, undique eſſe perfecta. „Nam & labuntur aliquando, ut ille ait; „& oneri cedunt, & indulgent ingenio„rum ſuorum voluptati, vulgoque (ut „dixi) interdum etiam indulgent, nec „ſemper intendunt animum, & non„numquam fatigantur; adeo ut Ciceroni „Demoſthenes dormitare, Horatio vero „Homerus quandoque ipſe videatur. „Summi enim ſunt: homines tamen. Quæ „ego eadem de Beda atque Gregorio jure „fortaſſe ac vere dicere poſſum: quo„rum ille in hiſtoria Anglorum, hic in „Dialogis quædam miracula ſcribunt, „vulgo jactata & credita; quæ hujus præ„ſertim ſeculi Ariſtarchi incerta eſſe „cenſebunt. Equidem hiſtorias illas pro„barem magis, ſi earum Auctores, juxta „præfinitam normam, ſeveritati judicii „curam in eligendo majorem adjunxiſ„ſent. Sed quoniam modeſte & circum„ſpecto judicio de tantis viris pronuntian„dum eſt, ne in his quidem duobus reji„cienda ſunt plurima: pauca enim in eis „poſſis arguere, quamvis hiſtoriam ec„cleſiaſticem revocare ad ſeveriora judicia „contendas: ac, ſi neceſſe eſt in alteram „peccare partem, omnia eorum probari „legentibus, quam multa reprobari malo.

122 „De Vincentio Bellovacenſi & Di„vo Antonio liberius judico, quorum „uterque, non tam dedit operam ut res ve„ras certaſque deſcriberet, quam ne ni„hil omnino præteriret, quod ſcriptum „in ſchedulis quibuſlibet reperiretur: ita „ad hiſtoriam unamquamque exiſtiman„dam, momentoque ſuo ponderandam, „non artificum ſtaterâ, ſed ne populari „quidem trutinâ uſi ſunt. Quamobrem, „boni licet ac minimè fallaces viri, quia „tamen nec auctores eos, à quibus ſuos „exſcripſere libros, diligenter examina„runt, nec res juſtis libratas ponderibus „memoriæ prodiderunt; apud criticos „graves atque ſeveros auctoritate carent. „Hiſtoricus autem, qui Theologiæ de„creto probandus erit, nec omnes ſche„das lectione etiam indignas excutiet, „nec anilibus fabulis accommodabit ope„ram, nec prius lectâ auditaque deſcri„bet quam ea prudenti accuratoque ju„dicio expendat ac ſeligat. Sed in ſe„cundæ Regulæ explicationem diximus „ſatis.

123 „Tertia Regula ſit, ſi cui Hi„ſtorico auctoritatem Eccleſia tribuit, hic „dubio procul dignus eſt, cui nos etiam „auctoritatem adjungamus: contra vero, „cui Eccleſia derogavit fidem, ei quo„que nos fidem jure ac merito derogabi„mus. Gelaſius porro hiſtoriam de Vi„tis Antonii, Pauli, Hilarionis, ac ce„terorum Eremitarum, quas tamen Hie„ronymus ſcripſit, cum omni honore „ſuſcepit. Acta rurſum beati Silveſtri, „licet non pari veneratione, ſed ſuſce„pit tamen; collaudavit Oroſium; Eu„ſebii Chronica, hoc eſt de temporibus, „(quantum animi conjectura colligo) non „rejecit: rejecit Itinerarii Clementis libros „octo; Acta Andreæ, Philippi, Petri, Tho„mæ nominibus falſo edita; librum de „infantia Salvatoris alterum item de ejuſ-

dem

,, dem nativitate ; librum Pastoris , Acta ,, Theclæ & Pauli, quæ Epiphanius usurpat interdum ; revelationem Pauli ; librum qui Mariæ transitus inscribitur, libellos de pœnitentia Adæ, Originis, Cypriani ; Epistolam Jesu ad Abagarum ; ,, Passiones Georgii ac Quirici & Julittæ ; ,, historiam demum Eusebii Pamphili : in ,, qua refellenda Gelasius , magnâ, ut mihi ,, quidem videtur, prudentiâ est usus. Nam ,, quod Rhenanus dixit, verba hæc postrema, Gelasii non esse ; sed esse potius ,, ab asino quopiam adjecta ; hoc insolenter, rustice, imperiteque dixit.

124 ,, Principio quippe Pontifex ad ,, hunc modum censuerat, Chronicon ,, Eusebii Cæsariensis atq; ejusdem historiæ ,, ecclesiasticæ libros , quamvis in primo ,, narrationis suæ libro tepuerit , & in ,, laudibus atque excusatione Origenis ,, schismatici, unum conscripserit librum; ,, propter rerum tamen singularem notitiam usquequaque non dicimus renuendos : postea vero sic censet. Historia Eusebii Pamphili apocrypha. Quæ ,, duæ sententiæ, cum contrariæ non sunt, ,, tum sunt etiam verissimæ, & nimis ,, quam graviter ac severe latæ. Cur autem Gelasius historiam Eusebii apocrypham pronuntiarit, causæ sunt sane plures ac vehementes. Primum, in primo ,, libro refert Eusebius epistolam Jesu ad ,, Abagarum scriptam , quam Gelasius eâdem distinctione explodit. Fuit etiam ,, altera causa Gelasio, quamobrem historiam Eusebii apocrypham definierit: ,, quod multa ibi Clementis Alexandrini ,, testimonio confirmentur , cujus opuscula eâdem distinctione apocrypha judicata sunt. Præterea & librum sextum ,, Eusebius texuit in laudem & excusationē ,, Origenis: cum autem & discipuli Origenis ,, magnas in Ecclesia tragœdias excitassent; ,, & Origenes ipse, tamquam schismaticus, ,, deque fidei Catholicæ via sæpe deflectens, fuisset Ecclesiæ judicio condemnatus, jure illius historia refellitur ; qui ,, Origenem non solum immodice prædicat, sed ad cælum, perinde ut si Pater ,, esset Ecclesiæ, extollit.

125 Et postquam idem Canus pluribus ostendisset , Eusebium illum fuisse Arianæ hæreseos defensorem , sic prosequitur : *Merito ergo Gelasius Pontifex historia Eusebii Cæsareensis auctoritatem ademit:* sed audi, quid post multa subnectat Canus: ,, Ad Eusebium revertamur, in ,, cujus historia Ecclesiastica satis Gelasius ,, ostendit, cetera sibi ac Concilio placuisse, ,, dum quædam displicuisse commonuit. ,, Itaque si fabulam Abagari laudesque ,, Origenis ab Eusebio demeres, digna ejus ,, historia esset, cui fides omnino haberetur; præsertim si in Ecclesiæ contra Arium ,, pugna, non ab Ario, sed ab Ecclesia ,, stetisset. Ac de ecclesiasticæ historiæ libris hactenus. Nam in Chronicis admiranda fuit hominis diligentia, magnus ,, omnino labor , varia & pæne incredibilis lectio , ac grave prorsus in lectionis ,, varietate judicium. Nec scio an quisquam ,, alius inter Ecclesiæ sive Latinos sive ,, Græcos auctores, quamvis summa vi, ,, ope atque opera niteretur, præstantiora ,, nobis posset temporum monumenta relinquere ; tametsi describentium incuriâ, ,, adeo multis locis vitiata sunt, ut dici ,, sine animi dolore non queat.

126 Denique totum Caput concludit Canus in hunc modum, ,, Perspicua sunt ,, hæc quidem & in vulgari prudentia posita. Nam in quibus animi quædam ,, major vis acriorque in judicando prudentia est, ii sine hisce Regulis, exacuendo illam ingenii aciem, vera deligent, ,, rejicientque contraria. Mihi sane ali-

,, quando & verum ipsum in scribentis
,, sinceritate candoreque relucet, & menda-
,, cium contrà auctoris quidam angor &
,, calliditas patefaciunt. Sincera, mihi
,, crede, veritas est; & si animum repurga-
,, tum invenerit, ipsa per se rectè influit.
,, Falsitas circuitiones quærit & anfractus,
,, seque verborum ambitu solicitè circum-
,, dat ac protegit. Atque etiam, cum in
,, historiæ ratione, quid quemque deceat
,, considero; facile intelligo, historicos
,, non solum falso, sed imprudenter res
,, quasdam memoriæ prodidisse. Quis enim
,, vel mediocriter prudens, ab Apostoli
,, Thomæ Joannisque Euangelistæ personâ
,, illa non videat abhorrere, quæ in re-
,, bus eorum gestis referuntur? Ut aut ille,
,, injuriæ vindictam expetierit; aut hic
,, rupta veste suumque ipsius caput tun-
,, dens, equum acceperit, ex ecclesia,
,, quantum potuerit, properaverit; & se-
,, nex adolescentem juveniliter fuerit inse-
,, cutus. Non itaque prudentibus & in-
,, geniosis judicandi præcepta diligenter
,, elaborata dedimus: sed, ut dicitur, crassa
,, pinguique minerva, rudioribus. Nec vero
,, adeo stultus ego sum, ut existimem in
,, has formulas omnia historiæ judicia
,, conclusa & comprehensa; sed si quæ
,, fuerunt præscribendæ formulæ, hæ vi-
,, dentur potissimum consentaneæ conve-
,, nientesque fuisse. Hactenus Canus.

127 Cave tamen arbitreris, Rev. Pater, me ea omnia præstare tuerique velle. Leges omnes, quas hic sancivit universim admitto: quæ de auctoribus & quibusdam Sanctorum Vitis format judicia, non universim admitto; satis habens ex Cano ostendisse me, quam illiberaliter indocteque Tu Patrem Papebrochium egeris quasi summi criminis reum, quod Auctores, Judæos, Hæreticos, & Gentiles quandoque citaverit. Certè, Rev. Pater Professor, ille, quem ante laudavi, Ciampinus, in Examine libri Pontificalis pag. 102, Roma inspectante, citat Davidem Blondellum, eumque vocat *Maximum nostri temporis censorem*. S. Basilius, in homilia habita tempore famis & siccitatis, Josephum appellat *Auctorem gravem*. S. Hieronymus, ad Pammachium & Oceanum, *Ecclesiasticam*, inquit, *pulchre Eusebius historiam texuit; sed impietatis Arii apertissimus propugnator est*. Frustraneum est commemorare singulos; eo quod Pater Papebrochius, in Responsionis Articulo 24, id satis superque fecerit.

128 Quare venio ad Gentiles, qui quantopere Historiam Ecclesiasticam illustrent, docet Augustinus, lib. 2 de doctrina Christiana cap. 28, ajens: *Quidquid de ordine temporum transactorum indicat ea quæ appellatur Historia, plurimum nos adjuvat ad sanctos libros intelligendos, etiamsi præter Ecclesiam puerili eruditione discatur. Nam & per Olympiadas, & per Consulum nomina multa sæpe quæruntur à nobis: & ignorantia Consulatus, quo natus est Dominus, & quo passus est, nonnullos coëgit errare, ut putarent quadraginta sex annorum ætate passum esse Dominum: quia per tot annos ædificatum esse templum, dictum est à Iudæis, quod imaginem dominici corporis habebat. Et annorum quidem fere triginta baptizatum esse, retinemus auctoritate Euangelica; sed postea quot annos in hac vita egerit, quamquam textu ipso actionum ejus animadverti possit, tamen ne aliunde caligo dubitationis oriatur, de historia Gentium, collata cum Euangelio, liquidius certiusque colligitur.* Et ejusdem libri cap. 39. *In ceteris autem doctrinis, quæ apud Gentes inveniuntur, præter historiam rerum, vel præteriti temporis, vel præsentis, ad sensus corporis pertinentium, quibus etiam utilium artium corporalium experimenta & conjecturæ annumerantur, & præter [illegible]*

disputa-

disputationis & numeri, nihil utile esse arbitror.

129 Sequenti Capite idem Augustinus pereleganter demonstrat, ab Ethnicis si quid bene dictum, in nostrum usum esse convertendum; & hoc esse quasi de Ægyptiorum spoliis excitare trophæum Deo vivent. Neque prætermittit exempla aliorum: *Nam*, inquit, *quid aliud fecerunt multi boni fideles nostri? Nonne aspicimus, quanto auro & argento & veste suffarcinatus exierit de Ægypto Cyprianus, doctor suavissimus & Martyr beatissimus? Quanto Lactantius? Quanto Victorinus? Optatus, Hilarius? (Ut de vivis taceam) quanto innumerabiles Græci? Quod prior ipse fidelissimus Dei famulus Moyses fecerat, de quo scriptum est, quod eruditus fuerit omni sapientia Ægyptiorum.* Imò verò Paulus ipsâ citandis Gentilibus non abhorruit, nominatim ad Tit. 1. 12, ubi dicit, verum esse hoc Poëtæ Epimenidis, vel, ut alii volunt, Callimachi de Cretensibus testimonium:

> Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.
>
> *Cretenses, semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri.*

Et unde Patres Carmelitæ hauserunt res à suo (si Superis placet) Pythagora præclare gestas, nisi ex scriptis Gentilium? Agnosce igitur, Rev. Pater, quam inique talium Auctorum appellationem P. Papebrochio exprobaveris; & fac ut cum viro optimo in gratiam quamprimum redeas.

130 Cum horum quinque Præambulorum examini finem imposuissem, rogatus fui ut pari trutinâ examinarem quoque Præambula Expostulationis Hispanicæ. Ergo continuo librum accipio in manus, explico, inspicio frontem: cumque in ipsa fronte legerem tres illos Carmelitanos pugiles, Joannem Gomez Barrientos, Petrum à Conceptione, & Angelum à Purificatione; totus cohorrui: etenim videbar mihi in illis tribus spectare quasi Hispanum illum Geryonem tricorporem, quem ab Hercule olim interfectum esse fabulantur. Quamobrem mihi veniebat in mentem exoptare clavam Herculeam, ad triplicem illum adversarium plane comminuendum. Ecce autem terror fuit plus quam Panicus, quia in suis Præambulis, quæ sunt numero sex, habent eadem fere quæ Tu; eamdem inter quæstionem juris & facti particularis confusionem, idem exemplum S. Caroli Borromæi, eosdem Juris textus, easdem Patrum auctoritates, eadem testimonia Theologorum, eosdem locos ex Imagine primi seculi; ex Theophilo Raynaudo, Bordono, & aliis; imo, ubi Tu male citas, male citant etiam illi. Quoniam igitur tanta est inter Præambula tuæ Exhibitionis & Expostulationis illorum consensio, hæc unà cum illis in hujus Examinis staterâ appensa censeri debent; & an non sis inventus minus habens, eruditus Lector dijudicet. Ego autem, Rev. Pater, obsecro Te, ut si quid Tibi videatur hic illic dictum duriusculè; irascare Tibi ipse, non mihi; quia adactus sum ea sæpe reponere, non quæ sunt mea, sed quæ sunt tua, & quæ mihi perquam invito ex contagiosa Exhibitionis Tuæ lectione adhæserunt. Usque adeo verum est illud quod est apud Ecclesiasticum 13. *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea.* Quamquam quid opus est ista expurgatione? Cum nusquam Tibi impegerim dicam hæreseos; & cum Te habuerim multo clementius, magisque liberaliter, quam Tu habuisti P. Papebrochium. Non sum egressus extra modestiæ cancellos, quos mihi ipse jam

inde ab initio circumdederam, Ut ut eſt, tuo exemplo poſſum excuſare omnia; etenim ſicut Tu num. 76 proteſtaris Te, abſtinere velle & præſcindere ab omni cenſura, quam tamen inuſſiſti perſæpe; ſic proteſtor & ego, me abſtinere velle & præſcindere ab omni mordaciore dicto. Quin (quod Tu proteſtatus non es) ſi quid hic animum tuum juſte commoverit, id omnino eraſum volo.

FINIS.

Approbatio Ordinarii.

Poteſt imprimi.

ANTONIUS HOEFSLAGH S. T. L.

Eccl. Cathedr. Can. Grad. & Librorum Cenſor.

Antverpiæ, 1697, 23 Decembris.

